

MOTİF

HALK OYUNLARI EĞİTİM DERNEĞİ DERGİSİ YIL:6 SAYI:20 FİYATI:2.000.000 TL.

**Motif Gaziantep
Üniversitesi'nde...**

Halk Oyunları Kostümleri İmalat ve Kiralama

Geleneksel giyimde Uzman kurulus

İsmail Ekmekçiöğlü

KOSTÜM TURİZM ORGANİZASYON SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Tel: +90(212) 238 00 63 - 235 24 83 (pbx) Faks: +90(212) 254 42 29 GSM: +90(532) 321 64 97

www.matekostum.com.tr

Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü
Ekber Yeşilyurt

Kültür Sanat Danışmanı
Doç.Dr. Şenel Önaldi

Danışma Kurulu Başkanı
Doç.Dr. Fikret Değerli

Danışma Kurulu
Ekber Yeşilyurt
Emin Mancı
Fikret Değerli
M.Zeki Baykal
Sabahattin Türkoğlu
Şenel Önaldi

Bu Sayıda Katkıda Bulunanlar

Ahmet Samur
Alparslan Ayrıl
Azize Gürses
Ekber Yeşilyurt
Erol Hacibekiroğlu
Fevza Sezer
Gökten Ay
Hilmi Dulkadir
Mustafa Tombuloğlu
Orhan Hakalmaz
Sabiha Tansuğ
Sabri Yener
Sadık Gürsu
Veyis Yeğin
Zeki Baykal

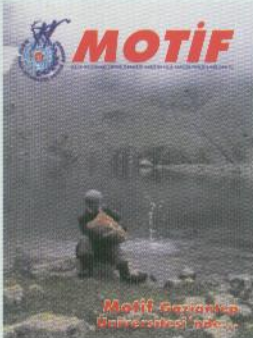
Reklam ve Haber Merkezi Sorumluları
Sacide Güngör - Eda Bakkalbaşı - Derya Barılı
Gonca Bozyel - Aşlı Demirtaş - Zeynep Yazıcı
Emine Kalkan - Üzeyir Bölükbaşı - Mehmet Hakseven

Hukuk Müşaviri
Av. Zeycan Küttük

Muhabir
M. Zeki Baykal

Yönetim Yeri
Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği
Fevziye Cad. No:124/2 Atikali-Fatih/İSTANBUL
Tel:0.212. 531 61 68
Fax:0.212. 635 52 43

Dizgi,Grafik, Yayına Hazırlık, Baskı
NUNU TANITIM
EYÜP YOLU ALTIPARMAK İŞ MERKEZİ NO:12/18
GAZİOSMANPAŞA - İST.
Tel:0.212. 615 70 02 - 615 72 23

Fiyat 2.000.000.-TL

Dergimizde yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına,yayınlanan ilanların tüm sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Kaynak gösterilmeden alını yapılamaz. MOTİF Dergisi süreli bir yayındır. Üçayda bir ücretli olarak yayımlanır. Gönderilen yazıların yayımlanıp yayımlanmayacağı yayın kurulunun kararıdır. Gönderilen yazılar geriye iade edilemez.

İÇİNDEKİLER...

Dear Readers

Motif Gaziantep Üniversitesi'nde

Balıkesir Şayakından-Abasından Yapılan
Giyisilerin Modalaşması ve Şayakın-Abanın
Folklorumuza Yansımaları

Göç Olgusu
Türk Halk Müziği'ne Etkileri-Gurbet Türküleri

Sinop Yöresi Giyim-Kuşam

Baş Kemane

Bülbül Gibi Şakıyan Sevdalılar

Orhan Hakalmaz ile Halk Müziği
Üzerine Bir Söyleşi

Hatay (Antakya) Halk Oyunları

Avrupa ve Ülkemizde Halk Danslarına Bir Bakış

Kültüre Sponsor Kuruluş Turkcell ve İstanbul
Türk Müziği Günleri

Yörük - Göçü

Halk El Sanatlarının Pazarlanmasında Halk
Eğitimi Merkezlerinin Önemi ve Bir
Uygulamanın Sonuçları

Müzik Öğretmeni Yetiştirmede
Karadeniz Teknik Üniversitesi Modeli

Motif'ten

Motif... Motif Resimler
Anadolu'dan Yöresel Görüntüler

Motif Abone Formu

The President Hotel

ISTANBUL

A window that opens out to the world from the historic city of Istanbul

A breathtaking view
of Marmara Sea
framed with minarets,
belfries and domes..

English Pub
with its special atmosphere

Pool Bar
with a marvelous view,
indoor pool, sundeck terrace
and panoramic terrace bar.

Ocakbaşı Restaurant
where you can taste the
best of Turkish and
International cuisine

**Pool, Golden Horn,
Bosphorus, Garden**
Meeting rooms of
50-500 persons

Marmara Ballroom
for special events...

204 modern rooms
with 8 suites

Tiyatro Caddesi No: 25 Beyazıt 54490 İstanbul / TURKEY
Tel: (90-212) 516 69 80 (20 lines) Fax: (90-212) 516 69 98 Reservations fax: (90-212) 516 69 99

<http://www.thepresidenthotel.com.tr> - e-mail: sales@thepresidenthotel.com.tr

Dear Readers,

It's our honour and pleasure to share Motif Magazine with you again. We hope that meeting you in each new edition pleases you.

Our aim of publishing this magazine is to act as a collector of our folk culture , which goes back for centuries and inherit this antology to the new generations so publishing this addition of this magazine is a big happiness for us. Gathering together and publishing the most important accumulations of Turkish folk values ,even under hard circumstances is for the purpose of serving to the future as much as today.

Obtaining positive critises from you gives us courage and proves what a good desicion we made by giving bith to our magazine.

This magazine which we are trying to publish under hard circumstances has managed to reach 20 edition as a result of our desire and amateur soul. Stabilized and principled published comprehension built the basis of Motif Magazine and brought us to you again with new expectations.

It is related with your support and the succes of Motif Magazine today. We hope the same support and cordiality will continue in all activities done by Motif Folk Dance Education Association.

Dear readers, our association is going to take part

in different activities in the near future. We believe the succes which we achived in Motif Magazine will survive in each activities we are going to do. Motif family which becomes stronger day by day has signed different initials of Turkish culture such as Sponsor Of Folk Dance Competiton, Motif Magazine, the Reward Contest in which the people, the establishments and the associations working for the soke of Turkish culture are rewarded and the visit to Turkish Music Conservatire of Gaziantep University. Our association surving Turkish Folk Culture continuously for 11 years, without companseting from its aims and goals, will continue with all its power through year 2000. I would like to introduce some of these future activities to you now.

An organization will take place in Cemal Reşit Rey Concert Hall with our folk dance groups during İstanbul Turkish Music Days in May. Anatolia Folk Dance Feast with Traditional Motifs will be designed in June. We will attend the Summerfest International Folk Dance Festival 2000 between 12-22 August in Hungary. We will organize a wide range Symposium about the evaluation of Turkish values from the side tourism in October and Traditional Motif Folklore Rewards Contest in November.

It is obvious that our association and magazine activities will not be limited with these and you will be informed from all new ones in year 2000 through our magazine.

Our wish is to see you next to us in our all activities and let us know all your positive and negative critises. We believe that any kind of critises will let us reach to the best step by step.

We wish you health ,happiness and presence.

Yours sincerelly.

Zeki Baykal'ın Gaziantep Üniversitesinde yapılan konferanstaki konuşma özeti

Zeki Baykal

Motif Gaziantep Üniversitesi'nde...

Motif Danışma Kurulu Üyeleri Gaziantep Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nda konferans verdiler.

Ekber Yeşilyurt

Halkbilimci - Ressam

Gaziantep Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nın Motif Başkanlığına gönderdiği konferans verme davet mektubuna sıcak bakılmıştı. Danışma Kurulu Üyelerimizden İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları Bölüm Başkanı Fikret Değerli, Tekel Genel Müdürlüğü Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü (Ressam) Ekber Yeşilyurt, Yıldız Sarayı Müzesi Müdürü Sabahattin Türkoğlu, Dernek Başkanı ve işadamı M. Zeki Baykal refakatinde haber ekibimiz Sacide Güngör ve Halime Öztürk uçakla Gaziantep'e hareket ettiler.

Güzel bir yolculuktan sonra havaalanında bizleri Gaziantep Emniyet Müdürlüğü mensupları karşıladı. Kendilerine buradan şükranlarımızı iletmeden geçemeyeceğim. Grubumuzu emniyet mensuplarına ait Polis Evi'nde konuk eden Gaziantep Emniyet Müdürü Sayın Ali Kalkan'ın da göstermiş olduğu konukseverliğe ayrıca teşekkürlerimizi bir borç biliyoruz.

Seyahatimizin ertesi günü Gaziantep Üniversitesi T.M.D.K Müdürü Hasan Tipi bizleri kapıda karşılayarak, o da Anadolu'nun sıcak misafirperverliğini göstermiş ve diğer konservatuar yetkilileri ile birlikte bizleri oldukça kalabalık olan konferans salonuna aldılar. Salonda bulunan öğretim görevlileri, misafirler ve öğrenciler konuşmacıların

söyleyeceklerini merakla beklemekteydiler.

Kürsüde yerlerimizi almışık ve herbirimizi teker teker takdimden sonra ilk konuşmacı olarak İ.T.Ü. T.M.D.K. Halk Oyunları Bölüm Başkanı Fikret Değerli "Halk oyunlarında yaşanan sorunlar ile ilgili konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet edildi.

Değerli konuşmasında şunları söyledi.

"Değerli gençler; Konservatuarlar Türkiye'de geç kalmış

İ.T.Ü. T.M.D.K. Halk Oyunları
Bölüm Başkanı Fikret Değerli

bir kuruluştur. Bildiğiniz gibi genel anlamda konservatuar ilk defa 1936 yılında kuruldu. Ancak o gün kurulan konservatuarlar büyük Atatürk'ün çok iyi ve önemli görüşlerinden biri olarak ortaya koyduğu hedefin dışında yanlış bir yönlenmeye döndüler. Çünkü Atatürk'ün hedefinde şu vardı: 'Konservatuarlar sayesinde batının teknolojisini öğreneceksiniz ve Türk Kültürünü, Türk Müziğini ve Türk Sanatını muassır medeniyetler seviyesine çıkaracaksınız.' Amaç bunun gerçekleşmesiydi. Ama maalesef bu amaç 1975 yılına kadar ihmal edildi. Bu ihmalin sonucunda da Türk Kültürü, Türk Sanatları, Türk Müziği ve tabii buna bağlı olarak halk oyunları da epey eğitimden mahrum bırakıldı.

Burada bir şeyi daha belirtmek istiyorum. Son zamanlarda ortaya çıkan bazı düşünceler ve görüşler var ki; özellikle sizler gibi genç beyinlerin gelecekte bu konuda bayraktarlığını yapmanızda yarar görüyorum. Halk oyunlarının konservatuarlarda yeri olup olmadığı söylentileri var. Gerekçeleri ise konservatuarlarda yalnız müzik eğitimi yapılması düşüncesidir. Onlara verecek cevap şu: Eğer halk oyunları bakımından gerek yok ise Batı konservatuarlarındaki uluslararası eğitim veren, evrensel müzik eğitimi veren konservatuarlarda da bale eğitiminin yeri olmaması lazım gelir.

Bunlar samimi eleştiriler değil, tamamen bir takım düşüncelerin ışığı altında ortaya getirilen suni gündemlerdir. Ve öyle zannediyorum ki, bu düşünceleri sizler, inancınızla, yüreğinizle, sizlere verilen bilginin ışığı altında savunacak, bayraktarlığını yapacak ve geleceğe taşıyacaksınız.

Değerli öğrenciler; Bugün burada aslında Motif Dergisi'nin önemini vurgulamamız gerekiyordu. Çünkü Türkiye'de biliyorsunuz halk kültürü özellikle bütün hayatımızın her zerresinde beraber yaşadığımız çok önemli ürünleri içermekte. Hayatımız, günümüz modern bilimlere dahil, temelini halk kültüründen aldığımıza göre bu alanda çıkacak her yayın, her dergi, her gazete, her makale ve her sempozyum bizler için çok önemlidir.

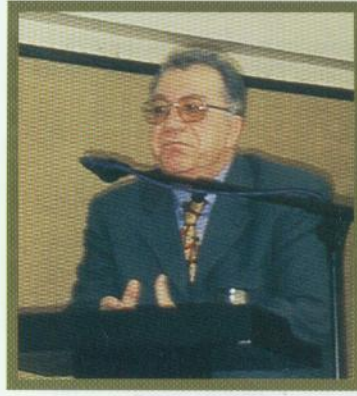
Maalesef Türkiye'de halk kültürü alanında bir çok dergi çıkartılmasına rağmen devamlılığını ve sürekliliğini sağlayan pek az dergi var. Son zamanlarda bir tek Motif Dergisi yayınlandığı tarihten beri bütün sıkıntılara rağmen devamlılığını sürdürmeye çalışmakta. İnaniyorum ki Motif Dergisi gelecekte böyle bir derginin önemini benimseyen siz gençler sayesinde daha ileri boyutlara ulaşacaktır.

Bildiğiniz gibi halk oyunları halk kültürünün önemli bir bölümünü teşkil ediyor. Halk kültürü dediğimiz zaman örf ve adetinden başlayıp ta giyimine, yemeğine, müziğine, eğlencesine kadar maddi ve manevi kültürünün içine alan geniş bir dünyayı düşünmeliyiz.

Halk oyunlarının en önemli özelliği kendi yöresinde, kendi doğuş dünyasındaki insanların her vesile ile uyguladıkları, yaşadıkları ve yaşattıkları bir bedensel hareket, bir uyum ve bir davranış modeli olarak karşımıza çıkmasıdır. Bu bakımdan halk oyunları toplumların en önemli halk kültürü kaynaklarından birisidir.

Değerli gençler; bizler bu bayrağı sizlere emanet ettiğimizde sizler daha ileri boyutta daha yukarılara dizecek, Türkiye'nin geleceğinde bu sahada önemli hizmetler üreteceksiniz. Bugün buradan geleceğe yönelik sıkıntımızın olmadığını rahatlıkla söyleyebilirim. Çünkü sizler ve sizler gibi düşünen milyonlarca Türk genci var."

Fikret Değerli'nin konuşmasının ardından Yıldız Sarayı Müzesi Müdürü Sabahattin Türkoğlu ise mikrofona davet edilerek "Maddi folklor ürünlerinin derlenmesi ve değerlendirilmesi" hakkında bilgi sundu;

Yıldız Sarayı Müzesi Müdürü Sabahattin Türkoğlu

"Değerli arkadaşlar; İstanbul'dan Gaziantep'e gelip bizlerle konuşmayı dertleşmeyi arzulayan siz konservatuarlı gençler ile bir araya gelmek çok güzel bir duygu. Bizler artık bir dayanışma içerisindeyiz. Halk bilimi ile ilgilenen insanlar "acaba toplum bizleri önemiyor mu, önemsemiyor mu" diye kendi kendimizi soruyoruz. Bu sebeple de birbirimizle dayanışma halinde olmak istiyoruz.

Bugün dünyada iki önemli olay cereyan etmekte. Biri küreselleşme, diğeri sanayileşme. Bu her iki olayı hiç kimse durduramaz. Küreselleşme ile dünya yavaş yavaş tek kültüre doğru gitmekte. Artık Amerika'daki pantolonu Türkiye'deki insan da giyiyor, Japonya'daki insan da giyiyor. Bütün gelenekler ortak hale gelmeye başladı. Tabii bunların iyileri seçiliyor, kötülere atılıyor. Dünyada yaşanan hızlı sanayileşme nedeni ile de folklorik değerler, folklorik ürünler hızlı bir şekilde ortadan kayboluyor. Ters orantılı bir şekilde ne kadar sanayileşirseniz o kadar folklorik değerleri kaybedersiniz. Çevrenize baktığınız vakit bana hak vereceksiniz. Ama üzülmeylem. Çünkü dünya ne kadar küreselleşirse küreselleşsin, ne kadar sanayileşirse sanayileşsin ileride tek kültür olsa bile uluslar kendi benliklerini anlayacaklar ve onu göstermek için bir şeyler arayacaklardır. İşte o şeyler bizleriz, bizim arşivlerimizdir. Tek kültür, tek kıyafet, tek yemek, tek makine, tek araç-gereç bile olsa milletler kendilerini sembolize edecek, milli varlıklarını, değerlerini belirtmek zorunda kalacaklardır. O gün bu kültür değerleri çok daha fazla önem kazanacaktır. Türkülerimiz, oyunlarımız, kıyafetlerimiz daha da çok değerlenecektir. Balkan ülkeleri içerisinde kıyafet ve çalgı müzesi olmayan tek ülke biziz. Bu biraz da bizlerin hatalarından kaynaklanıyor. Folklor denildiğinde aklımıza biraz halk oyunları, biraz da halk müziği geliyor. Geri kalanları unutuyoruz. Oysa ki folklor maddi ve manevi folklor olarak ikiye ayrılmakta. Bu karmaşa bu gün hala yaşanmakta. Bu sebeple ben üniversite programlarında çok büyük eksiklik görüyorum. Muhakkak derleme ve etnografya dersleri müfredatta yer almalıdır. Gençler halk oyunlarını ve herhangi bir enstrümanı çalmasını öğrendikleri gibi etnografik malzemeleri de tanımalılar ve bunların nasıl derlendiğini bilmelidirler. Gittikleri yerlerde bu derlemeleri yapabilmeli ve bunları değerlendirmelidirler." dedi.

Sunuyu yapan Gaziantep Üniversitesi T.M.D.K. Halk Oyunları Bölüm Başkanı Yılmaz Kılınc, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Başkanı ve işadamı M. Zeki Baykal'ı mikrofona davet etti. Baykal Motif'in kuruluşundan bugüne çalışmalarını yansıtıyor faaliyetlerini anlattı.

"Değerli arkadaşlar; Konuşmama başlamadan önce, sizlerle birlikte olmaktan, mutluluk duyduğumu, ifade etmek isterim.

Bizleri bir araya getiren ve böylesi güzel bir toplulukla, birlikte olmamızı sağlayan, Gaziantep Üniversitesi Rektörü, Sayın Hüseyin Filiz ve Konservatuar Müdürü Sayın Hasan Tipi'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

Sevgili arkadaşlar; Konuşmamda sizlere Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği ve Motif Dergisi'ni tanıtmak, amaç ve hedefler doğrultusunda bugün gelinen noktayı sunmak istiyorum.

• Derneğin Kuruluşu

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği 1988 yılında kuruldu.

Halk oyunlarının yaşatılıp, yaygınlaştırılmasını hedefleyen kurucular, bir araya gelerek, dernek kurma kararı alıp, derneği faaliyete geçirdik.

Türk kültürünün, dünya ülkeleri içerisinde en zengin özelliğe sahip olması ve her yörenin kendine has özelliklerini taşıyan, çeşitli folklor değerlerinin varlığı bizleri dernek isminin MOTIF olması doğrultusunda fikir birliğine yöneltti.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği olarak 11 yıldır istikrarlı bir şekilde, amaç, hedef ve ilkelerden taviz vermeden Türk folkloruna hizmet ediyoruz.

Gelenek ve göreneklerimiz gençlerimize öğretip; doğruyu, güzeli yaşamalarını sağlayarak, kültür değerlerimizi tanımlarına yardımcı olmaya çalışıyoruz.

• Derneğin Amacı

İnsan sevgisi ile dolu olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği, ülkemizin örf, adet ve gelenekleri ile halk oyunlarının bilimsel araştırma ortamında otantik bir biçimde yaşatılmasını sağlamak ve yaygınlaştırmak amacı ile kurulmuştur.

Dernek, nesilden nesile uzanan bu yolda, Türk gençliği ile omuz omuza, el ele bir köprü oluşturabilmek amacıyla olup, tüm faaliyetlerini bu amaç doğrultusunda gerçekleştirmektedir.

Sevgili arkadaşlar, bildiğiniz gibi amaçlı olmayan bir çalışma olumlu sonuçlar veremez. Amaçsız bir çalışma neticesinde, verilen emekler ve harcanan zamanlar boşa gider. Oysa ki, amacı ve hedefi tayin edilen başarılar herkesçe takdir edilir, alkışlanır ve teşvik edici nitelik kazanır.

Yüzyılların birikimi olan kültür mirasımızın çağın gelişen teknolojisine yenik düştüğünü görüp de müdahale etmemek mümkün değildir. Amaç ve hedef tayin etmeden de Türk kültürüne hizmet maratonuna başlamak da çok yanlış olur kanısındayım.

Atalarımızdan yadigar bu değerler ve kültür varlıklarımız, bugüne kadar korunamamıştır. Çünkü bugüne kadar kültürel varlıklarımızın ne onarımı, ne de korunması ile yeterince ilgilenilmmiştir.

Sahip çıkıp, korumakla yükümlü olduğumuz değerler, o kadar çoktur ki...

Niçin kendi örf, adet, gelenek ve göreneklerimize göre düşünlerimizi, kına gecelerimizi göremiyor, erozyona uğramasına göz yumuyoruz.

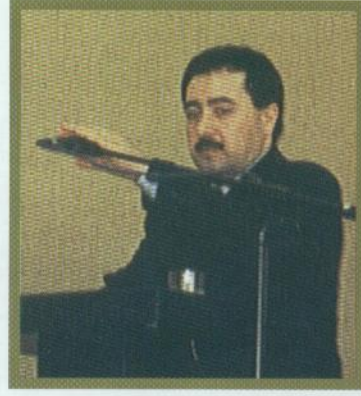
Binbir duyguyu taşıyan yöresel kıyafetlerimizi, hüznün, sevincin, hoşgörünün, nakış nakış işlendiği türkülerimizi, oyunlarımızı, korumalı ve yaşatılmasına katkıda bulunmalıyız.

Kayıbolan değerlerin ardından ağlamak, yararsız ve etkisizdir. Ama geçmişte tespit etmek, onlardan kalan güzellikleri, yarınlara aktarmak, gelecek nesillere öğretmek, sağlıklı ve uygar yarınlara için yapılacak en kutsal yatırımdır.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği olarak, bizler de bu bilinçle yola çıkıp, amacımızı belirledik ve Türk gençliğinden aldığımız destek ve güç ile çalışmalarımızı bu yönde tayin ettik.

• Hedef ve İlkelerimiz

Dernekler çalışmalarını bilindiği üzere, kendi ilkeleri

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Başkanı ve İşadamı M. Zeki Baykal

doğrultusunda gerçekleştirmektedir.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği olarak, bizler de belirli ilkeler çerçevesinde çalışmaktayız.

Yapılan ve yapılacak olan her çalışmada esas alınan, tarihimizin, kültürümüzün, geçmişimizle olan bağlantımızın muhafaza edilip, güçlendirilmesi ve canlı tutulmasına imkan verecek şekilde sergilenmesidir.

Örf ve adetlerimizi, yöre yöre en güzel şekilde ifade eden dile ve göze getiren, milli duygularımızı, düşüncelerimizi iyi bir şekilde bütünleyen, kitleleri birleştiren; aynı zamanda çok yaralı bir bedene hareket olarak da güç kazandıran halk oyunlarımızın geliştirilmesi, gençliğin boş zamanlarını bu şekilde değerlendirmesini sağlamak, derneğin ilkeleri arasındadır.

Faaliyetlerimizde dikkat ettiğimiz bazı hususlar bulunmaktadır.

Kültürümüz için yapılan her türlü çalışmada ve halk oyunlarımızın daha ileriye gitmesi için yapılan bütün girişimlerde seviyeli bir şekilde ve birilerine prim kazandırmadan yapılması gerekliliğini savunmaktayız.

Yapılan faaliyetler ve çalışmalarda, maddi bir çıkar ve kâr amacı güdülmemelidir. Örneğin, Türk kültürünü, dünya ülkelerine tanıtmak adı altında halk oyunları ekipleri tamamen ticari amaçlarla yurtdışına çıkarılmamalıdır.

Bir dernek teoride ve pratikte amacını aşmadan ve birtakım maddi arayışların içerisine girmeden faaliyetlerini sürdürürebiliyorsa, hedef ve ilkelerinden de asla taviz vermemiş demektir.

Bizler için önemli bir diğer husus ise, Türk kültür değerlerinin ve özellikle halk oyunlarımızın siyasi birtakım ideolojilere asla alet edilmemesidir.

Biz Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği olarak, 11 yıldır yaptığımız tüm çalışmalarda bu konunun üzerinde önemle durduk ve her zaman da bu konuya gereken titizliği gösterdik.

Günümüzde halk oyunları derneği adı altında faaliyet gösterip de birtakım siyasal faaliyetlerin içerisinde yer alan derneklerin varlıklarını sürdürmediklerini görüyoruz.

Bizler gençler adına bir şeyler yapıyorsak onlara en doğruyu ve en güzeli sunmak zorundayız.

Varolan bu bilinç, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'nin ilkelerini oluşturmaktadır.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği olarak bizler yetişmekte olan çocuklarımızın ve gençlerimizin kendi kültürlerini bilmeden, tanımadan yaşamalarını; kültürel değerlerine karşı ilgisiz, sevgisiz ve saygısız yetişip, maddiyatı esas alan insanlar olarak

yetişmelerini istemiyoruz.

Gelecek nesillerin kimlik bunalımına düşmelerini arzu etmiyoruz.

Bizlerin asıl hedefi Türk kültürüne sahip çıkabilen bir nesille el ele, omuz omuza çalışıp, Türk folkloruna hizmet maratonunda yer almaktır.

Dernek, yönetim kurulu olarak kuruluşundan bugüne kadar geçen 11 yıllık süre içerisinde bu hedef ve ilkeler doğrultusunda hizmet vermiş olmaktan mutluluk duyuyoruz.

• Faaliyetlerimiz

Değerli arkadaşlar: Sizlere derneğimizin 11 yıllık çalışmasını özetlemek istiyoruz.

- 1989 yılından 1999 yılına kadar her yıl gerçekleştirilen Geleneksel Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni

- Yurtdışı festivaller: Japonya, İtalya, Belçika, Türkmenistan

- Yurtiçi festivaller: İskenderun ve Silifke

- İlkokullar Arası Halk Oyunları Şenlikleri

- Vefa Anadolu Lisesi'nde "Folklor" konulu panel

- 5. İstanbul Türk Müziği Günleri kapsamında "Kitle İletişim Araçlarının Milli Kültür Üzerindeki Etkisi" konulu panel

- Vefa Ormanı Fidan Dikme Bayramı ve Uluslararası Uğur Koleji Festivali'ne katılım

- 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kapsamında Gençlik Haftası'na katılım

- Gençlik ve Spor Bakanlığı Dernekler Arası Halk Oyunları Yarışması'nda Manisa yöresi ile birincilik ve Artvin yöresi ile üçüncülük derecesinin alınması

- Cemal Reşit Rey Konser Salonu Gençlik Festivali'ne katılım

- 4. İstanbul Türk Müziği Günleri kapsamında Cemal Reşit Rey Konser Salonunda Sanatçı İzzet Altınmeşe ile birlikte yapılan program

- Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı İstanbul İl Müdürlüğü'nün her yıl düzenlediği Dernek, Kurum ve Kuruluşlar Arası Halk Oyunları Grup Yarışması'nda sponsorluk yaparak yarışmanın organize edilmesi

- İstanbul Valiliği davetlisi olarak Çırağan Sarayı'nda gerçekleştirilen 29 Ekim Cumhuriyet Resepsiyonu'na katılım

- Devlet Bakanı İshay Saygın'ın davetlisi olarak İstanbul Eresin Otel'de yabancı delegasyona halk oyunları gösterilerinin sunumu

- İstanbul Valisi Erol Çakır'ın makamında ziyaret edilmesi

ve Valilik makamı ile Bayramlaşma Töreni'ne katılım

- Üniversiteler Arası Halk Oyunları Yarışması'nda sponsorluk görevinin üstlenilmesi

- Birinci Altınboynuz Dünya Üniversiteleri Halk Dansları Festivali ve Halk Dansları Yarışması'na Kültür Sanat Kurulu Üyesi olarak katılım

- 6 yıldır aralıksız olarak TGRT Televizyonu'nda yayınlanan İzzet-i İkrâm programında halk oyunları danışmanlığının sürdürülmesi

- 1995 Yılında Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği bünyesinde Türk kültürüne hizmet amacıyla Motif Dergisi yayın hayatına başladı.

Türk kültür değerlerinin, yaşatılıp yaygınlaştırılması adına bir araştırma ve derleme külliyatı olan Motif Dergisi, herhangi bir kâr güdüsü olmadan Türk folkloruna kültürel içerikli bir yayın organı olarak sunulmaktadır.

- Ayrıca Türkiye genelinde Türk folkloruna emeği geçen kişi, kurum ve kuruluşların ödüllendirildiği Geleneksel Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni'ni altı aydır aralıksız olarak gerçekleştirmekteyiz.

Türk kültürüne hizmet alanında bugüne kadar yapılan çalışmaların ve verilen hizmetlerin gün ışığına çıkamaması dolayısıyla bu değerli hizmetlerin ödüllendirilmesi gerektiği inancındayız.

• Gerçekleştirilmesi Planlanan 2000 Yılı Faaliyetlerimizden Bahsedecek Olursak;

- 2000 yılı Haziran ayında Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şenliği'nin düzenlenmesi

- 12-22 Ağustos 2000 tarihleri arasında Macaristan'da gerçekleştirilecek olan yurtdışı festivali

- 19-21 Ekim 2000 tarihleri arasında T.C. Kültür Bakanlığı HAGEM ile ortaklaşa düzenlenecek olan "Türk Folklor Değerlerinin Turizm Açısından Değerlendirilmesi" konulu sempozyum

- 2000 yılı Kasım ayında Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni'nin düzenlenmesi

- TGRT ekranlarında yayınlanan İzzet-i İkrâm programında halk oyunları danışmanlığının sürdürülmesi olarak sıralayabiliriz.

***** Sevgili arkadaşlar, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'nin 2000 yılı faaliyetleri 160 kişilik eleman kadrosu ile başlamış bulunmaktadır.

Dernek bünyesinde çalışan yöre ekipleri;

Adıyaman - Diyarbakır - Şanlıurfa - İçel (Mut) - Bitlis - Balıkesir - Karadeniz Kız - Karadeniz Erkek - Kırklareli - Artvin

Bunların yanısıra her hafta akademik düzeyde seminer dersler verilmektedir.

• **Dernek, Kurum ve Kuruluşların Halk Oyunları Faaliyetleri İçerisindeki Yeri**

Değerli arkadaşlar, sizlere Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'nin amaç, hedef, ilke ve faaliyetlerinden bahsettikten sonra biraz da Türk folkloruna hizmet etmekte olan dernek, kurum ve kuruluşlar hakkında da düşüncelerimi özetlemek istiyorum.

Bildiğiniz gibi, kişi belirli bir amaç doğrultusunda, fert olarak faaliyet gösteriyorsa ve bu faaliyeti ile yanında başka insanlar da toplayabiliyorsa işte o zaman ortaya çıkan ürün daha verimli sonuçlar doğuracak ve daha geniş bir kitleye ulaşacaktır.

Dernekler hedeflenen amaca ulaşmak için kurulmuş birer araçlardır.

Günümüzde kültürel alanda hizmet veren yüzlerce dernek, kurum ve kuruluş var.

Her biri kendi amacı doğrultusunda faaliyet gösterip kültürümüzün yaşatılmasında hizmet etmekte.

Gençler düşünen ve üreten beyinler olarak bir dernek çatısı altında birleşip ortak düşünce ve kararlar ile iyi hedefler çizebilecekler ve bu doğrultuda yapılan çalışmalar daha istikrarlı ve verimli olacaktır.

Bu amaç etrafında kenetlenmiş binlerce halkoyuncu kendi çabaları ile bir şeyler başarmaya çalışmakta.

Bu gün Türk Folkloruna hizmet eden kişi, kurum ve kuruluşların yaptığı çalışmaların her biri kendi ilkeleri doğrultusunda başarılı sayılabilir.

Ama bu yeterli midir? Batı ülkeleri içerisinde çağdaş folklor araştırma kurumları varken niye dünya ülkeleri içerisinde en zengin folklor birikimine sahip ülkemizde bu kurumlar sınırlı sayıda.

Neden her üniversitede bir halk bilim kürsüsü kurulmuyor ve yine var olan konservatuvarların sayısı arttırılmıyor?

Bu alanda Türkiye'nin en önemli problemi gençlere bu tür olanakların sunulması, kendi öz kültürlerini, bilimsel bir çerçevede inceleme ve araştırma fırsatının yaratılmamasıdır.

Gençler kendilerini bu bilimsel kurumlarda yetiştirerek Türk folklorunu dünya ülkelerine rahat ve kendinden emin bir şekilde sunabileceklerdir.

Kısacası; bizler halk oyunları dernekleri olarak yaptığımız çalışmalarda her ne kadar teoride ve pratikte gençlere birşeyler vermeye çalışıyorsak da bilimsel çerçevede eğitim verecek, bu bilgileri dünya ülkelerine sunabilecek ve devletin de yardımları ile her türlü imkanın bulunduğu eğitim kurumlarına ihtiyaç duyduğumuz açıkça ortadadır.

Bizler bu doğrultuda üzerimize düşecek her türlü göreve hazırız.

Konuşmama son verirken hepimize sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum...Saygılarımla." dedi.

Zeki Baykal'ın konuşmasının ardından kürsüye davet edilen dergimizin genel yayın yönetmeni ve yazı işleri müdürü Ekber Yeşilyurt, uzmanlık alanı olan "Halk Bilim ve Halkla İlişkilerde İletişim" konusunda konuşmasına şöyle başladı.

"Değerli dinleyiciler, sevgili genç arkadaşlarımız huzurlarımızda bulunmaktan son derece mutluyum çünkü, günümüzde medya organlarının olmadığı ortamlarda bu kadar kalabalık bir topluluğu bulmak güçtür doğrusu. Gönül arzu ederdi ki kültürel bir toplantının yapıldığı bu Akademik çatı altında medya organlarından bir kaçının da temsilcisi olsun, maalesef yine biz çalıp biz oynamak mecburiyetindeyiz.

Her ne kadar ülkemizde ve dünyada halkla ilişkilerin kelime anlamı yeni yeni anlaşılmaya başlanmışsa da Halkbilimi ile Halkla İlişkiler her zaman iç içe olmuştur.

Halkla ilişkiler kavramı içinde yer alan iletişim araçlarının fonksiyon ve etkinlikleri inkar edilemez. Gazete, dergi, radyo, televizyon, faks, telefon, internet gibi iletişim araçları çağımızın haberleşmesinde son derece çabuk ve etkili olduğu da kanıksanamaz.

Halkla ilişkiler ve Halkbilimi nedir? Halkla ilişkiler, 20. yüzyılın başlarında toplumun dinamiklerine uygun biçimde devamlı değişen, gelişen bir sosyal olgu olarak ortaya çıkmıştır. Birden fazla amaca hizmet etmekle birlikte genel bir ifadeyle Halkla İlişkiler; kurum ya da kuruluşun hedeflerini gerçekleştirilmesine katkıda bulunan iletişim sürecidir. Yönetim açısından Halkla İlişkiler dendiği zaman ise, geniş anlamda devletin vatandaşlarla iletişiminin anlaşılması gerekir.

Geniş bir çalışma alanı olan bu kavramın, zaman içinde çok sayıda tanımı yapılmaktadır. Toplumdaki değişimler halkla ilişkiler çalışmalarını geliştirmekte, sonuç olarak yapılan tanımlarda yeniliklere gidilmektedir. Bu tanımlardan bazıları; 'Halkla ilişkiler, bir kuruluşu, çalışanlarına, müşterilerine, bağlı olduğu kişilere sevdirmeye, saydırma sanatıdır.'

'Halkla ilişkiler, ilişki içinde bulunduğu kişi ve kuruluşlarla karşılıklı olarak sağlıklı, doğru ve güvenilir ilişkiler kurmak, geliştirmek, kamuoyunda olumlu izlenimler yaratmak ve toplumda bütünleşmektir.'

Çoğulcu yapıya sahip toplumlarda devletlerin varlıklarını sürdürebilmeleri için kamuoyunun desteğini alma çabaları açısından halkla ilişkilerin önemi yadsınamaz.

Türkiye'de ilk halkla ilişkiler uygulamalarının başlangıcı kamu sektöründe olmuştur. Dışişleri Bakanlığı, Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Milli Savunma Bakanlığı 'Basın ve Halkla Münasebetler Daire Başkanlığı, bugünkü anlamda olmasa bile

Motif Dergisi,
Genel Yayın Yönetmeni
ve Yazı İşleri Müdürü
(Ressam) Ekber Yeşilyurt

ilk örnekler olması açısından önemlidir.

Halkbilimi ise dar anlamıyla insanların vicdan ve hafızalarındaki maddi ve manevi değerlerin gelecek nesillere aktarılması anlamını taşır.

Kültürümüz içinde yer alan Anadolu kadınının baş bağlamalarında, başa takılan bir çiçekle karşısındakine mesaj vermiş olduğu ve böylece iletişim sağladığını biliyoruz. Anadolu'da her yörenin ayrı ayrı baş bağlama şekilleri olduğu gibi baş bağlamanın ve takılanın da bir dili olduğunu, iletişim araçları bu kadar yaygın değilken baş bağlamalarla yörelerinde iletişim sağlandığını da biliyoruz. Başına iki dizi altın takan kadın, ailesinin maddi durumunun iyi olduğunu işaret eder, başına sim takan kadın, ben taze gelinim işaretini verir, ev hanımının başına örttüğü eşarbına işlediği kaynana dili oyası ile çevresindekilere kaynanasıyla arasının açık olduğunu ve yine eşarbına işlediği sümbül çiçeği oyasıyla mutlu olduğunu ifade ettiği ve hanımların bu yolla çevresindekilerle iletişim kurduğu açıkça görülür.

Bir türkünün sözlerinde halk hikayesi veya aşıkların gezdikleri yörelerde iletişimi sağladığı ve mesaj vererek günün propagandasını uyguladığını da biliyoruz.

Hal böyle iken medya organlarının hızla geliştiği dünyamızda iletişim daha etkili olmaktadır. Basın ve yayın organlarımızla doğru olmayan ve bu şekilde sunulan kültür mirasımız arşivlere girmekte, gelecek nesillerin kültür bozukluğuna vesile olmaktadır.

Sevgili arkadaşlar şöyle izah edebiliriz; Gaziantep yöresinde oynanan bir Barak oyununun yörede bulunan medya organlarıyla kapsamlı yayınlanması güçtür sanırım. Oysa aynı oyun İstanbul'daki bir dernekte yalan-yanlış öğretilmişse ve şayet medya organlarında da bu yayınlanmışsa, bir müddet sonra arşivlere girerek yöresinde dahi yanlış kaynak teşkil edecek ve böylece otantik değerler kaybolmaya yüz tutmuş olacaktır.

Bu konuda kültür değerlerimizin her dalında aynı bozulma görülmekte ve düzenli doğru olgular kaybolup gitmektedir.

Görüldüğü gibi halkbilimi ve halkla ilişkilere her konuda önem verip bu yanlışlıklar en aza indirilmelidir. Ülkemizde kültürel değerlerimiz erozyona uğramaya nasıl bırakılmışsa bu değerlerin dış dünyaya da tanıtılması zaman zaman yanlış ve yarım yapılmaktadır. Nitekim dış ülkelerde yapılan festivaller ve yarışmalara halk oyunları topluluklarımız sık sık katılmaktadırlar. Bilhassa son zamanlarda ticari veya turistik amaç taşıyan gruplarla bu yarışma ve festivallere katılıp, oyunlar oluşturulmadan ülkemiz temsil edilmektedir. Bu durum ülkemiz ve kültürümüz açısından eksi puan taşımaktadır.

Ülkemizde hal böyle iken madalyonun öbür yüzünü çevirelim. Yıllardır uluslararası folklor festivallerinin yapıldığı

Avrupa ülkelerinde bu gibi sorunlar çözümlenmiş olup, barışa katkı sağlanması amacıyla sınırlar kalkarken ve folklor festivallerinde dilleri, dinleri, dünya görüşleri birbirlerine benzemeyen globalleşmeleri yine bu kavram içinde olmaktadır. Tanıtım ve propaganda da etkin rol oynamakta olan halkbilimi ve halkla ilişkiler gibi vazgeçilmez kriterler ülkeleri birbirine yaklaştırmakta, bu vesile ile ekonomik çıkarları da sağlamaktadırlar." dedi.

Ekber Yeşilyurt'un konuşmasını tamamlamasından sonra ev sahibi olarak Gaziantep Üniversitesi T.M.D.K. Halk Oyunları Öğretim Görevlisi Fethi Karakeçili "Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları Bölümlerinde İnceleme-Araştırma ve Derleme Çalışmalarının Gerekliliği" konusunda şunları ifade etti.

"Her ulus, ulusal değerlerinin diğer ulusların değerlerinden farklı olduğunu, farklılığın kendi ulusal değerlerinin başında gelen, yerel kültürel özelliklerine sahip çıkmakla mümkün olabileceğini vurgulamaktadırlar. Dünya kültürleri içinde engin bir yere sahip olan "Anadolu ve Anadolu Kültürü; bünyesinde günümüzdeki tüm ulusların da kültürel değerlerini yansıtarak bir "Mozaik" oluşturmaktadır. Yüzyıllar boyunca uygarlıkların merkezi olan Anadolu; Etilerden-Lidyahlara, Frigyalılardan-Urartulara, Bitanyalılarından-Pantüslere, Kapadokyalılardan-Bergamahlara, Romalılarından da günümüze canlı bir film gibidir Anadolu kültürü. Günümüzde de hala kültür ve medeniyetin merkezi olarak gösterilen Anadolu; maddi ve manevi kültürel öğelerini, kırsal kesimde hala yaşatmakta, kentlerde ise zaman zaman yaşatılmaktadır.

Tüm bu kültürel zenginlik içinde; kendine özgü orijinal yapısı ile, Halk Oyunlarımız; oyun zenginliği, kostüm çeşitliliği, renk cümbüşü ve enstrüman farklılığıyla adeta geçmiş günümüze taşıyan canlı bir müze gibidir. Şöyle ki Halayından-Bar'ına, Horonundan-Horasına, Zeybeğinden-Karşılamasına, Kaşığından-Bengi ve Mengisine gibi daha bir çok türle Dünya Kültürleri içinde yerini almıştır.

Bütün bu anlattığımız kültürel zenginlik ve farklılıklara sahip ulusal kültürümüzde yaşanan temel problem; mevcut olan bu zenginliklerin kâhçılığının ve sonraki kuşaklara doğru aktarımının sağlıklı bir şekilde yapılmasıdır.

Cumhuriyet ile Türkiye'de uygulanan kültür politikası, diğer uluslara nazaran geç başlamış olsa bile dönemin mevcut imkanları dahilinde günümüze kadar gelebilmiştir. Yapılan çalışmalara önemleri açısından değinmekte fayda var düşüncesindeyim; 1900'lü yıllarda Rıza Tevfik Bölükbaşı ile başlayan halk oyunları çalışmalarını 1926 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarı'nın çalışmaları, 1927 yılında Halk Bilgisi Derneği'nin kuruluş işlemeye başlaması, 1932 yılında sistemli ve bilinçli uygulamalarıyla Halkevleri, 1941 yılında "Gizli Dini Oyunları" adlı çalışmasıyla Vahit Lütfü Salcı, 1944 yılında Kasım Ülgen'in 3 ciltlik Doğu Anadolu Oyun Havaları, 1955 yılında Yapı ve Kredi Bankası'nın "Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yazma Tesisi"nin çalışmalarını yine 1961 yılındaki ilk Halk Oyunları semineri takip etmiştir. Aynı gelişmeye paralel, Bölge Halk Oyunları yarışmaları ve şenlikleri başlamış, 1964-1965'li yıllarda halk evlerince Kars'tan Edirne'ye 2 bölge şenliği, 1967 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nca halk oyunları yarışması düzenlenmiştir. 1968 yılında Millî Eğitim Bakanlığı, TRT ve Türk Halk Oyunları Yaşatma ve Yayma Tesisi'nin işbirliği ile Halk Oyunlarımızın büyük bir kısmı teknik bir ekiple yerinde saptanıp filme alınmıştır. 1900-1975 yılları arasında yapılan Halk Oyunları çalışmalarını Cemil Demirsipahi 1975 yılında nota ve bol renkli resimlerle İş Bankası'na yayınlamıştır. Aynı dönemlerde Türk Millî Talebe Federasyonu ve Türk Folklor Kurumunun çalışmaları da önemli sonuçlar vermiştir. (Baykurt Şerif, Sayfa 16, Halkbilimi)

1985 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'na bağlı açılan, Türk Halk Oyunları Bölümü büyük bir umut ışığı olmuştur. Bunu takiben Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı ve Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları Bölümleri'nin açılması, halk oyunlarının artık üniversite bazında eğitim ve öğretim imkanı ile sonrasında, Yüksek Lisans'a kadar bir eğitim ve öğretimi kapsamıştır. 1985 yılından 2000 yılına kadar 3 konservatuarda Türkiye'nin hemen hemen her bölgesine, mezunlarını halk eğitim merkezlerine öğretmen olarak göndermiş ve hala göndermektedir.

Kurulduğundan bu güne 15 yıl boyunca Halk Oyunları camiasına kendilerini kabul ettirmekle meşgul olan konservatuvarlar, bir taraftan da eğitim ve öğretim müfredatlarını oturtmakla uğraşmışlardır, hala uğraşmaktadırlar. Öyle ki 3 konservatuvarın Halk Oyunları Bölümleri müfredatı konservatuvarlar arası iletişim kopukluğundan dolayı bu gün bile farklılıklar göstermektedir. Kendi içlerinde bu problemlerle boğuşurken, kültürel değerler bir bir yok olma süreci içerisine girmiş ve bu süreç hala aynı hızda devam etmektedir.

Konservatuvarlar dışındaki Halk Oyunları öğrencileri, kurum ve kuruluşlar ise (istisnalar hariç) olayı tamamı ile yarışmalar ve yurt dışı festivallerine endekslenmişlerdir. Bunun yanında Türk Folklor Kurumu, Boğaziçi Üniversitesi, Halk Bilimi Topluluğu, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği... gibi birkaç kuruluş amaca uygun bir şeyler yapma gayreti içerisine girmişler ve yapmaktadırlar. Ancak konservatuvarların gerek ortaklaşa gerekse ferdî yayınlanan bir "Halk Bilimi Dergisi"nin olmaması üzücüdür.

Popülist yaklaşımlar, maddî çıkarlar ve menfaatler Halk Oyunları çalıştırıcılarını, oyunları yoktan var etmeye, bunu da doğrulamış gibi sunmaya kadar cesaretlendirmiştir. Denetleme ve yayınlama mekanizmasının konservatuvarlar ve ilgili birimlerle yapılmaması yanlışlıkların devamını beraberinde getirmektedir. 2000 yılı itibarı ile büyük bir kültür asimilasyonu ve şoku yaşamamız kaçınılmaz olmuştur. Kültürlerin empoze edilme sürecine görsel ve işitsel medya ile girdiğimiz şu dönemde, ilgili Bakanlıklar ve Konservatuvarlarca acil önlemler alınmalıdır. Sistemli ve disiplinli plan ve projeler yapılp bu çerçevede toplanmalıdır. Maddî ve manevî kültürel değerlerin derlenmesine, bir bir toplanmasına ilişkin ciddi kararlar alınmalıdır.

Kültür Bakanlığına bağlı HAGEM (Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü) tarafından dünden-bugüne yapılmış ve filme alınmış arşiv çalışmaları teknik bir kadro ile incelemeye alınmalı, kurumla ortaklaşa eksiklikler veya fazlalıklar tasnif edilmelidir. HAGEM destekli fonlar 3 konservatuvara da yansıtılmalıdır. Bölge konservatuvarları durumunda bulunan İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi Devlet Konservatuvarlarına, alan tespit, inceleme, araştırmalara program dahilindeki alana en yakın konservatuvarla ortak

hareket etmelidir düşüncesindeyim. Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı - HAGEM işbirliği ile yapılan çalışmalar umut verici olup desteklenir niteliktedir. Ancak temennimiz doğal yapısı, otantik özellikleriyle görünümü ve yaşantısından henüz çok uzaklaşmış, Gaziantep ve Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı - HAGEM işbirliğinin bir an önce oluşmasıdır.

Bölgeler bazında düşünülüp ek alındığında, metropol kentler dışında, daha kırsala doğru gidildikçe adresin doğru olacağına inanıyorum. Tüm Doğu ve Güneydoğu'ya açılan maddî ve manevî kültürlerin kapısının Gaziantep'ten geçtiğini düşünenecek olursak bir an önce derleme çalışmalarına destekli başlamak gerekmektedir. Tasra konservatuvar gözünü bakılan Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı bakış açısının değişmesinin çalışmalara ivme kazandıracağı düşüncesindeyim. Konservatuvarımız kendi imkanları çerçevesinde zaman zaman bir takım çalışmalar içerisine girmiş, ancak öğretim elemanının yetersizliği okula bağlı duruma getirmiştir. Bunun yanında kültür ve sanat aktivitelerinden yoksun olan bölgemiz bizi sürekli gösteriler ve konserler vermek mecburiyetinde bırakmıştır. Buna yönelik önlemlerin de alınması, bilimsel çalışmaların yoğunluk kazanmasını sağlayacaktır.

Kuruluşu ile bizlere örnek olan İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları Bölümü'nün aynı örnekliliği yapması gerekmektedir. Kültürel ve sanatsal yaptırım zorluğu bölgeleri itibarı ile yaşamayan İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ege Üniversitesi toparlayıcı duruma geçmeli ve kolektif çalışmalar için bir an önce dialogların başlaması gerekmektedir. Birlikten güç doğar felsefesi ile daha güzel ve mutlu günlere hep beraber imzamız atalım. Saygılarımla" dedi.

İlgili konuşmalarını bitiren Motif Danışma Kurulu Üyeleri salondaki dinleyicilerden gelen soruları da yanıtladılar.

Saat 10.00'da başlayan konferans, saat 13.30'da sona erdi.

Konferans akabinde Gaziantep Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İ. Hüseyin Filiz, grubumuzu makamında kabul ederek teker teker teşekkürlerini bildirdi. Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği adına M. Zeki Baykal, İ. Hüseyin Filiz'e dostluk ve teşekkür plaketini sundu.

Konservatuvar yetkilerinin vermiş olduğu öğlen yemeğinin ardından Gaziantep Emniyet Müdürü Ali Kalkan makamında ziyaret edildi ve derneğin teşekkür plaketi kendisine sunuldu.

Bir Gaziantep gezi ve çalışma izleri halen belleğimizde. Konuksever Gaziantep'li ve ilgililere bir kez daha teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Darısı diğer üniversitelere...

Halk Oyunları ve Seçici Kurul Üyeliği

Erol HACİBEKİROĞLU

Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Şube Müdürü

Bilindiği üzere ülkemizde uzun yıllardan beri çeşitli kurum ve kuruluşlarca değişik kategori ve dallarda Halk Oyunları yarışmaları düzenlenmektedir.

Bu yarışmalardan;

Milliyet Gazetesi etkinliğinde; liseler arası

Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü etkinliğinde; Üniversiteler, Gençlik Merkezleri, Dernek, Kurum ve Kuruluşlar arası

Milli Eğitim Bakanlığı etkinliğinde ; İlk Öğretim Okulları, Orta Dereceli Okullar ve Halk Eğitim Merkezleri

Sağlık Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu ve bazı Belediyelerce de Değişik kategorilerden oluşan etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu yarışmalardan mensubu bulunduğum Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne düzenlenen halk oyunları yarışmalarının; daha sistemli, daha bilimsel, daha seviyeli ve hedeflenen amaçlara uygun yapılabilmesi açısından eğitime yönelik etkinliklerin gerçekleştirilmesi yadsınmaz.

Halk oyunları yarışmalarında görev alan seçici kurul üyelerinin vasıfları, uzmanlıkları, yeterlikleri konusunda kamuoyunda az da olsa tereddütlerin gözlemlendiği anlaşılmaktadır.

Hatta konunun yeterince anlaşılmamış olması kanısı, Motif Dergisi'nin 19. sayısında yayınlanan Halk Oyunlarımızdaki Yozlaşma başlığı ile sn. Şevki Aksoy'a ait olan yazıda (sayfa 33, paragraf 5-6) vücut bulmaktadır.

Belirtilen yazıda;

"Yaz sezonunda bir haftalık " Uzun zaman" süren seçici kurul üyeliği seminerlerinin yozlaşmadaki payı küçümsenmeyecek boyuttadır. Bu seminerlere katılan şahısların halk oyunları ile uzaktan yada yakından alakaları olmamasına karşın bu süper hızlandırılmış seminerler sonucunda halk bilim uzmanlığı payesi verilerek seçici kurul üyesi olup, değerlendirme masasında karşımıza çıkıyorlar.

Bu şahıslar yarışmalar esnasında karşılıklarına çıkan ekipleri aslında otantiklikten çok uzak ve yöresine özgü özelliklerden yoksun bir ekibi belkide müziğinden hoşlandıkları için dereceye sokuyorlar" denmektedir.

Ancak konuyu bilimsel platformda inceleyecek olursak, her kurs seminer ve toplantının amacını belirleyen kurallar bulunmalı ve bu kurallar bazı esaslar doğrultusunda talimatlara bağlanarak uygulanmalıdır.

Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne düzenlenen yarışmaların yarışma talimatlarının yanı sıra yapılan kurs ve seminerler ile seçici kurul üyelik talimatı da mevcuttur.

Düzenlenen tüm yarışmalarda görev alan seçici kurul üyeleri söz konusu talimat esasları doğrultusunda seçilir, eğitiminden geçirilir ve daha sonra tekamül kursuna ve daha sonra uzmanlık kursuna alınırlar.

Temel kursa katılabilmek için talimatta yer alan koşullara uygun olmak gerekmektedir. Örneğin

- En az ortaokul mezunu olmak
- **Hala Halk Oyunları İle Uğraşıyor Olmak ve Bunu Belgelemek**
- **Halk Oyunları Konusunda Temayüz Etmış Olmak**
- 18 yaşından küçük olmamak
- 40 yaşından büyük olmamak
- Temel tekamül kurslarında müfredat programı gereğince,
- Giysi bilgisi
- Müzik bilgisi
- Sahne teknikleri
- Halk oyunları karakteristik özellikleri
- Ritmoloji
- Oyun uygulama bilgisi
- Halk bilimi
- Değerlendirme belgesinin kullanımı dersleri uygulanmaktadır.

Uzmanlık kursu ise hangi konuda veriliyorsa (giysi-müzik-sahne vb.) o kursun müfredatı uygulanmaktadır.

Tüm kursların sonunda sınav yapılmakta ve başarılı olan belge alabilmekte ve dolayısıyla yarışmalarda görev yapabilmektedirler.

Üç Aşamada Yapılan Kursların Tümünde Büyük Oranda Akademik Görevliler Ders Vermektedir.

Bir seçici kurul üyesi, hem müzik hem giysi hem de tüm yörelerin oyunlarını bilebilecek bilgi ve dağarcığa sahip değildir. Kurslarda Sadece GSGM'nce Düzenlenen Halk Oyunları Yarışmalarında Hataları Değerlendirecek Elemanlar Yetiştirilmektedir. Üniversitelerde Veya Eğitim kurumlarında Ders Verecek Öğretmenler Yetiştirilmektedir

"Ayrıca Bu Seçici Kurul Üyelerinin Halk Oyunlarımız Konusunda Zaten Alt Yapıları Bulunmaktadır."

Rekabete dayalı yarışmalarda kurallar konulur. Bu kurallara uygun elemanlar yetiştirilir, esaslar belirlenir alt yapı oluşturulur ve sonuçlandırılır. Her yarışmanın da kendine has özellikleri bulunan kuralları vardır.

GSGM'nce düzenlenen yarışmalarda kullanılan değerlendirme belgeleri incelendiğinde hem seçici kurul üyelerinin hem de S.K.Ü. kurslarının yeterli olduğu görülecektir.

Spesifik bir örnek vermek gerekirse; futbol hakemleri de kısa süreli kurs ve seminerlerden geçerler, kuralları öğrenirler ve uygularlar. Çok fazla kuralları olmayan bir futbol maçını yürütmek için ille de 4-5 yıl gibi eğitim almaları gerekmemektedir.

Bu cümleye bağlı olarak;

Bir Yarışmayı Değerlendirecek Kadar Bilgi İle Donatılmış Olmak Bir Seçici Kurul Üyesi İçin Yeterlidir. Bu da Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nce Düzenlenen Kursları Başarı İle Bitirmiş Seçici Kurul Üyeliği Belgesi Almış Olanların Hepsinde Mevcuttur.

Balıkesir Şayakından-Abasından Yapılan Giysilerin Modalaşması ve Şayakın-Abanın Folklorumuza Yansıması

Alparslan AYRAL

Balıkesir İl Kültür Müdürü

İvrindi Yaylılar Köyü'nden Şayak Terzisi Mustafa Koç
Fotoğraf: Alparslan Ayrıl

Balıkesir (Karası) şehri, antik çağlarda **Misya** (Mizya, Mysia, Musi) denilen bölgede kurulmuştur.⁽¹⁾ Zamanla bu bölgenin büyük bir kısmını ele geçiren **Karesi Beyliği** Balıkesir'i başkent yapmış ve başlangıçta Balıkesir ve çevresiyle sınırlı küçük bir alana⁽²⁾ hakim olmuştur.

Kimi kaynaklarda Balıkesir ilinin **Türkler** tarafından kurulduğu geçmektedir.⁽³⁾

"Balıkesir, Anadolu'da **Türkmenlerin** en yoğun bulunduğu yerlerden biridir.⁽⁴⁾ 1500 yıllarında **Karasi sancağında** oğuz boylarından oluşan birçok köy kurulmuştur. Bu bölgeye "**Kayı, Kınık, Karakeçeliler, Yağcı Bedirliiler, Çepniler, Beğdilli, Avşar, Bayat,**

Döger, Dodurga, Bayındır, Cepni, Eymir, Yüreğın, **İgdir**⁽⁵⁾ gibi Türk boyları yerleşmiştir.

Balıkesir, (Karası) II. Meşrutiyetten sonra 1909 tarihinde **Mutasarrıflık** haline getirilmiş. 1923 yılında da **vilayet** olmuştur. 1926 tarihinde "Karası" adı değiştirilerek "Balıkesir" vilayetin adı olmuştur.⁽⁶⁾

"Yüzölçümü 14.292 km² olan Balıkesir'in 18 İlçesi 52 Belediyesi 907 Köyü bulunmaktadır."⁽⁷⁾

Balıkesir, verimli geniş topraklarında yüzyıllardır yaşanan, zengin Türk Folkloru değerlerine sahiptir.

En eski sanatlardan olan el dokumacılığı teknolojik gelişmelere rağmen Balıkesir köylerinde çeşitliliğiyle devam etmektedir.

Şayak - aba⁽⁸⁾ dokuma halen kırsal kesimde özellikle **Balya, İvrindi, Kepsut, Dursunbey** ilçelerinin köylerinde genellikle kadınlar tarafından geleneksel uğraş olarak sürdürülmektedir.

Yaylılar Köyü'nde Şayak Defilesi (Erkekler yürüyor köyün kadınları alkışlıyor.)
Fotoğraf: Alparslan Ayrıl

Bundan birkaç yıl öncesine kadar atıl durumda bulunan şayak-aba dokuma tezgahları Balıkesir'in bazı köylerinde tekrar çalıştırılmaya başlanmıştır.

Bunda şayakın - abanın halk arasında "**romatizmaya**" iyi geldiği inancının yanında şayakın - abanın sırf yünden olup sıkı bir şekilde dokunması sebebiyle diğer kalın kumaşlara göre insanı **soğuktan**

daha iyi korumasının etkisi vardır.

Şayakın - abanın dayanıklılığı ise Balıkesir'de "**Balıkesir'in abası / Hem oğlu giyer hem uşağı Balıkesir'in şayağı / Hem ağası giyer hem uşağı**" sözleriyle ifade edilmektedir.⁽⁹⁾

Şayakın - abanın Balıkesir ve çevresindeki tarihi edeki vesikalara göre 17. yüzyıla kadar inmektedir.

"Balıkesir'e abacılık sanatı Osmanlıların Rumeli'ye yaptıkları muharebeler sırasında Rumeli'den Balıkesir ve civarına gelen **muhacirlerle** gelmiştir."⁽¹⁰⁾

Balıkesir'de (Karası) abacılığın teşkilatlandırılması 17. yüzyılın sonlarına doğru olmuştur. Bu tarihte ise bir abacılar kethudalığı ile bir dinkçiler kethudalığından bahsedilmektedir."⁽¹¹⁾

"**Aba İpi Kaba Sabadır / Pirimiz Abdullah Babadır.**" sözü abacıların pirinin Abdullah Baba olduğunu belirtmektedir."⁽¹²⁾

"Padişah 2. Mahmut ve Abdülmecit devirlerinde Osmanlı ordusunun kumaş ihtiyacını karşılama yarışında Balıkesir'in önemli bir mevki vardır."⁽¹³⁾

"Aba yalnız Balıkesir'de istihlak edilmemiştir. Haricen de çıkarılmıştır. 13. hicret yüzyılında o kadar şöret bulmuştur ki, İstanbuldaki askerlerin giydirilmesi için bundan istifade edilmiştir. Filhakika 13. hicret yüzyılı sicillerinde (Asakiri, mensura ve sair asakiri nizamının elbisesi, eşyası ve talim abaları için **75 bin top aba** imal ve irsal olunmak üzere) Bergama Karası Sancakları kadıllıklarına ve Bergama mütesellimine hükmü humayun gönderilmiştir."⁽¹⁴⁾

1920 yıllarında Balıkesir'de 10 abacı⁽¹⁵⁾ dükkan bulunduğu ve 1933 yıllarında da 50 kiyye şayak ve aba ipliği eğrildiği kaynaklarda geçmektedir."⁽¹⁶⁾

Bir zamanlar Balıkesir'de Abahane Hanı'nın bulunması, bu sanatın Balıkesir'de ne derece geliştiğini göstermektedir."⁽¹⁷⁾

Balya İlçesi Turplu Köyü'nde Şayak Dokunurken
Fotoğraf: Alparslan Ayrak

Muammer İçpınarlıoğlu (1915 doğumlu, Eczacı) hatıralarında bu hanı şöyle anlatmaktadır. "Paşa camii karşısında halin olduğu yerde idi. Balıkesir sanayiinde önemli yeri olan yün kumaş dokumacılığında Aba dokuyan tezgahların çalıştığı bir fabrika gibi idi.(...) Balıkesir'de aba-şayak denilen yün kumaş sağlamlık yönünden ün yapmıştı."⁽¹⁸⁾

İçpınarlıoğlu "Balıkesir'de Sanayii" başlıklı yazısında da şayak - aba ile ilgili şunları yazmıştır. "Bu dokuma sanayinin Balıkesir'de yoğun olduğu devirlerde, dokumaya paralel olarak "dinklenmesi" de şehirde bir mahalleye ismini verecek vüsatte imiş "Dinkçiler mahallesi" ismi bu sanat kolunun şehirde ne çapta faaliyetinde olduğunu gösterir" demektedir.

İvrindi'nin **Yağlılar Köyü**'nde tezgahının başında **Fatma Uçar**, Şayakın dokunma hikayesini şöyle anlatıyor. "Önce koyun kırkılır, yapağ yün yıkanır, elle tek tek temizlenir, didilir. Ayıklanır. Beyaz yapağ ile siyah yapağ birbirine karıştırılır. Şehre ya da **Kocaavşar**'a götürülüp taraklandırılır. Bunlar çıkırıktta eğrilir. Arşına sarılır. Ayrıca ipin sertleşmesi için ip un ile çirpılarak sıcak su da kaynatılır. Buna "çirişlemek" denir.

Sonra tezgahta dokunur, dinklenir. Dokunan kumaşın eni 2 karıştır. Boy ise istenilen uzunlukta olur. "Zamanında bu kumaşlarla yapılan elbiselerin dikisi de ayrı bir zevk ve sanattı. Elbisenin dikişleri göğsü ve kolları 5.b kat yan yana dikilmiş siyah özel kaytan işlemeyle örtülür. Ve işlenirdi."⁽¹⁹⁾

Balıkesir merkezinde şimdi artık şayak - aba dokuyan kalmamıştır. 1923 senelerinde son temsilcisi olarak **Abdi Usta** ve **Yazınzade Hacı İsmail Bidanecik Mustafa Efendi** hatırlanmaktadır."⁽²⁰⁾

İvrindi Yağlılar'da **Hatice Uçar, Fatma Uçar, Meryem Keklik, Fatma Cih, Sadiye Sağdıç, Emine Dayı**; Balya Turpen köyünde **Emine Yaşar, Lütfiye Yaşar**, ihtiyaçları dışında ticari amaçlarla şayak dokumaya devam etmektedirler.

Kepsut'un **Danahisar, Eyüpbükü, Sayacık, Karahaliller, Yoğunoluk, Balya'nın Koçapınar, Bakacak, Aldemir Dursunbey**'in ve Balıkesir'in diğer kimi köylerinde birkaç yıl öncesine kadar kumaş dokunurken son yıllarda şayak kumaşından yapılan elbiselerin modalaşması sebebiyle bu köylerdeki bazı tezgahlar yeniden şayak üretmeye başlamışlardır.

Yağlılar Köyü'nden Terzi **Mustafa Koç** (72) ilkököl üçüncü sınıfa kadar okumuş, yörede şayaktan en güzel yelek ve pantolon diken terzi olarak tanınmıştır. Diktiği şayak elbiselerin modelleri hakkında şunları söylüyor; Yelek ya "V" yakalı ya da avcı yeleşği şeklindedir. Avcı yeleşğinin önü kapalı olarak dikilir. Yeleğin iki tarafına düğme dikilir. Bir de gömlek gibi yakalı diktirenler var. Yeleğin dışında iki yukarıda iki de aşağıda olmak üzere dört cep vardır. Yeleğin içine de düğmeli cep dikeriz.

"Pantolon ise iki modeldir. Birincisi düz iliktir. Diğeri de yarım kilottur. Bunlardan bazılarının paçaları düğmeli olur."

Şayak - aba, manilerimizde, atasözlerimizde, deyimlerimizde, türkülerimizde de yerini almıştır.

Aşağıdaki abaların manilerinde "abanın" sağlamlığından, güzelliğinden, insana yakıştığından bahsedilmektedir.

**Bir elinde kalkan
Bir elinde ok
Arkandaki abadır
Yalnız Hak'tan kork**

**Dağlı dağdan gele dur
Aba gördüm selam dur
Kim görürsen aba giymiş
İlde kadı olur.**

**Döven taşına koyun
Dövün abayı
Toptan aba geyin
Atın çuhayı**

**Efeler takar bellerine
Kulaklıca bıçağı
Kızlar severler
Aba giyen uşağı**

Aba kelimesinin geçtiği "**Abası yok poyraza gider**" atasözünde, "boyundan yüksek işleme karışanlara öğüt vermektedir."

"**Aba vakti aba, yaba vakti yaba**", Abanın kadri yağmurda bilinir."⁽²³⁾

Atasözleri halk arasında söylene gelen atasözlerdir.

"**Aba altından değnek göstermek**", "**Abacı Kebeci; ya sen neci**"⁽²⁴⁾ "**Abayı yakmak**"⁽²⁵⁾ deyimlerinde "aba" kelimesi geçmektedir.

Bir türkümüzde de "**Abada bir cuhada bir giylene/ Güzel de bir çirkin de bir sevene**" denilmektedir.

Şayak (aba) Balıkesir ve yöresinde sağlamlığı, üstünlüğü her giylene yakışması tedavi edici ve hastalıktan koruyucu özelliğiyle ünlenmiştir.

Şayaktan dikilen ceket ve pantolonlar Balıkesir dışında birçok ilimizde her meslek grubundaki vatandaşlarımızın özellikle esnafın tercih ettiği kıyafetler olmuştur.

Bu yerli sanatın gittikçe gelişen dokuma teknolojisi karşısında kaybolmaması için iç ve dış pazar imkanları yaratılmalıdır.

1. a)Bkz. Abdülmecid Mutaf, Salnamelerde Karesi Sancağı (1847-1922)

S.İ. b) Balıkesir, 1973 İl Yıllığı, S.54.

2. Zerrin Günel Oden, Karesi Beyliği Türk Tarih Kurumu Yayınları VIII dizi - sayı 166, 1999, S.18.

3. A) Bkz. Yüzbaşı İshak Hakkı Bey, 1920'de Balıkesir, Sadeleştirilen (Mustafa Askar, Balıkesir Valiliği Yayınları, 1973, sa. 243-244

4. Aydın Ayhan, Balıkesir Çevresinde Cepniler ve Muhacirler, Zağros Kültür VC Eğitim Vakfı, Balıkesir S.35

5. a) age. S.35 b) Bkz. Kamil Su, Balıkesir civarında Yürük ve Türkmenler,

6. Bkz. Balıkesir, Bir Kentin Kimliği Ank. 1997 S.24

7. Türkiye Cumhuriyetinin 75. Yılında Balıkesir, Balıkesir Valiliği 1999 S.22-47

8. Balıkesir'in kimi köylerinde önceden "dink" yapılmadan dokunan yün kumaşlara aba denirken günümüzde aba-şayak kelimeleri aynı kavramı karşılar olmuştur. Kamil Su ise XVIII. Yüzyıllarda Balıkesir şehir Hayatı isimli kitabının 48. Sayfasında "Abacılar abalarını yaptıktan sonra Dinge verirlerdi. Abalar dinkte dövüldükten sonra abacılar iade edilirdi" demektedir. Kepsut'un Kızıloluk köyünden İzzettin Sarp (55 yaşında

Abanın eskiden dokunduğunu ipinin daha kalın olduğunu, artık günümüzde şayak ve aba kelimelerinin aynı kumaş karşıldığını söylüyor. İvrindi Yağlılar köyünden şayak terzisi Mustafa Koç'da (72 yaşında) abanın ipinin fazla bükülmediğini bazı dağ köylerinde abanın ihtiyaca göre dokunduğunu söylüyor. Balıkesir İl Yıllığı 1973 S.170'de

de şunlar yazılmıştır. "Aba erkeklerde olduğu gibi kadınlarda da aba giyenler vardı. Kadınlara giydiği aba erkeklerinki gibi kalın değildir. Yerli yapılıdır. Bele kadar uzanır üç eteğin üzerine giyilir, Yakasızdır, Hırka adıyla da anılır, Kış aylarında giyim yönüyle tercih edilir. TDK'nun sözlüğünde de aba, yünden, dövülerek yapılan kalın ve kaba kumaş olarak belirtilmiştir.

9. Kamil Su XVII - XVIII. Yüzyıllarda Balıkesir Şehir hayatı İst. 1937, S.51

10. Kamil Su. Kaynak Dergisi, Sayı 50, 1937, S.35

11. Bkz. Balıkesir Şehir Hayatı, S.47.

12. ağı. 48.

13. Muammer İcınarıoğlu Balıkesir'imizden Tarih ve Hatıralar S.20 (Kitap halinde yayınlanmadı.)

14. Balıkesir Şehir Hayatı S.52

15. 1920'de Balıkesir. S.65

16. M.Ekrem. 10 yılda Balıkesir Ticaret ve Sanayi Odası 1933 S.56. (Bu ifadelerden o tarihte şayak ve aba ipliğinin farklı olduğunu anlıyoruz.)

17. Balya madeninde çalışan Balıkesirli Gençlerden birisi bir abayı kızı ile evlenmiş. Bu çiftler abacılık sanatını Balıkesir'e getirmişler. Bkz. Kamilsu S.51

18. Muammer İcınarıoğlu S.21

19. Muammer İcınarıoğlu S.20.

20. Ase 20.

21. Kamil su S.52

22. İ.Hakkı Akay Balıkesir Halkiyatı, Balıkesir Halkevi yayınları S.8

23. Atasözleri ve Deyimler sözlüğü, Sabah Gazetesi Yayınları S.19

24. ağı: S.19

25. M. Ertugrul - İbrahim Minnetoğlu, Türkçe deyimler Sözlüğü S.13

Göç Olgusu Türk Halk Müziği'ne Etkileri - Gurbet Türküleri

Azize GÜRSES

TRT Ankara Radyosu THM Sanatçısı

Genel anlamda göç; ekonomik, sosyal ya da siyasal etkenler nedeniyle bireylerin ya da toplulukların yerleşmek amacıyla bir ülkeden veya bir bölgeden diğerine yer değiştirmesi olarak tanımlanır. Bu tanıma göre, göç olgusunu ülkemiz için iç ve dış göçler olarak iki ayrı kapsamda ele almak gerekir.

İç göçler, Türkiye'de özellikle 1950'li yıllardan sonra, tarımda üretim teknolojisinin hızla değişmesi ve karayollarındaki gelişmeye koşut olarak ulaşım olanaklarının artması sonucu, kırsal kesimlerden kentsel merkezlere doğru yoğun bir nüfus akımı ile başlamıştır. Aşırı doğurganlığın da beslediği nüfus baskısıyla, daha iyi bir yaşam düzeyi ve iş imkanları sağlamak amacıyla yapılan bu göçler, önce il içinde kırdan kente doğru olmuş, ancak birçok ilin bu nüfusu istihdam edecek imkanlardan yoksun olması nedeniyle, ikinci aşama olarak daha büyük sanayi ve ticaret merkezlerine akmıştır. Türkiye'deki kentleşme sürecinde birbirini tamamlayan bu iki aşama, birbirinden farklı etmenlerin ürünüdür. Zira, nüfusa ilk dinamizmini veren ve onu yer değiştirmeye eğilimli hale getiren etmenlerin itici güçler, onu bir kent merkezine göç etmeye sürükleyen etmenlerinse çekici güçler olduğu görülmektedir. Kısaca kentleşme itici ve çekici güçlerin birlikte işleyişinin başlıca kaynağı kente yönelik iç göçlerdir.

Dış göçler ise, Türkiye gündemine 1960'larda girmiştir. Bu dönemde ülkemiz, iç göçler nedeniyle büyük kentlerdeki yığılmanın yarattığı işsizlik sorununu yaşarken, Batı Avrupa ülkeleri önemli bir işgücü sıkıntısı içinde bulunuyorlardı. Böylece, yurtdışında çalışma olanaklarının doğması ve yurtdışında ekonomik koşulların zorlaması ile Türkiye'den yurtdışına hızlı bir göç başladı. Önce Federal Almanya'ya başlayan bu göç, daha sonra Fransa, Avusturya, Hollanda, Belçika, İsviçre gibi ülkelere de yöneldi. 1970'lerde Batı ekonomileri durgunluk dönemine girip, işgücü talepleri azalınca, Libya, Suudi Arabistan, Ürdün, Irak gibi Ortadoğu ülkelerine de göç başladı.

Toplumsal yapılanmaların ve günlük yaşamın, sağlıklı yollarla doğal tarihsel evrimi içinde modernleşemediği, Asyalı toplumsal koşullarda kimi bireyler, zorunlu olarak ancak kendi imkanlarıyla "bireysel modernleşme" çabasına girişmekte ve bunların önemli bir kesimi de, bunun en kestirme yolunu hemen modernleşmiş sanayi toplumlarına göç etmekte bulmaktadırlar. Ancak yeterli nesnel ve tinsel ön hazırlıklardan yoksun olarak başlatılan bu tür göçmenlik serüvenlerinden her zaman amaçlanan sonuçlar alınamamakta, sağlanan bazı ekonomik kazanımlara karşın, çoğu zaman göçmenlerin ruhsal yapılarında ve kişiliklerinde önemli değişikliklerin ortaya çıktığı görülmektedir.

Yeni toplumda kullanılan tüm sözcükler, kavramlar ve dilbilim kuralları eksiksiz anlaşılabilir, her tartışma ve diyalog boyunca göçmen insan, kendisinin yabancı olduğu bir kültür ortamı, bir dil, bir toplum içinde bulunduğunu ve kendisinin nesnel, kültürel ve tinsel birikimlerinin bu ortamdan

ne denli uzak ve yabancı olduğunu görmekte ve yaşamaktadır. Bu durumda, ayrı kültürel dokulardan oluşmuş insanların aralarındaki ilişkiler, genellikle günlük işleri yapmaya yönelik karşılıklı konuşmalardan öteye gidememekte, düşünce ve duygu takasını yaratacak ortak bir payda oluşmamaktadır. Burada en baştan ve belki de yaşam boyu sürecek bir ayrımın ve çok sınırlı gergin bir yaşam alanı daralmasının olduğu görülür. Bu koşullarda yaşanan ve giderek süreklilik kazanan olumsuz ruhsal durumunu dengeleyebilmek için göçmen insan, zorunlu bir savunma yöntemi olarak "iç konuşma" yolunu seçmektedir. Bu sayede benlik, böylesine bir iç kıvrılma ile olabilecek pek çok örselleyici uyarımlardan da kendisini korumaya çalışmaktadır.

İşte bu iç konuşmanın bir yolu da, göçmen için de vazgeçilmez kültürel unsurlardan biri olan türkülerdir. Bizi bize en iyi türkülerimiz anlatır. Türk insanı, başına gelen olayları, bunun toplum içindeki iz ve akislerini, aşk, hasret, gurbet gibi insanlığın ortak duygularını, mertlik ve kahramanlık gibi milli karakterini hep türküye dökmüştür. Türkülerde toplum hayatının, toplum hayatının da türkülerde önemli bir yeri vardır.

Literatürde göç konusuyla ilgili birçok çalışma bulunmasına rağmen, konunun halk müziğimizdeki yeri ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Göçmenlik yaşantısının duygularda, bu duyguların da söz ve ezgilerle dile geldiği gurbet türkülerinde yansımaları bulunduğu bir gerçektir. Göç olgusunun acı tablosu yanında, kültürümüze getirdiği bu kazanımları, bugüne kadar gözardı edilmiştir. Bu nedenle, içinde halkın sanat zevkini, dünya görüşünü, düşünce ve inanç sistemini, yaşama düzenini ve çevresini gördüğümüz folklor bilimlerinin en önemli şubesinin türkülerimiz olduğu gerçeğinden hareketle, aynı zamanda bir Yüksek Lisans Tezi olan böyle bir çalışmanın Halk Bilimi açısından önemli olduğu kanısındayım.

İlişkisel tarama modelinde düzenlenen bu çalışmada, ilk önce göç olgusu genel çizgileriyle irdelenmiş, göç nedenleri, göçmenlik yaşantısı ve göçmen insan psikolojisi ayrıntılarıyla ortaya konmuş ve daha sonra folklorumuzda önemli bir yeri olan Türk Halk Müziği'nde büyük bir çoğunluğa sahip olan gurbet türküleriyle bağlantısı incelenip, bu türkülerin içerik ve müzikal analizleri yapılmıştır.

Göç olgusu ile ilgili olarak bugüne kadar yapılmış bilimsel çalışmaların değeri gün gibi açıktır. Bu çalışmanın da bundan sonra yapılacak araştırmalara ışık tutacağı ümidiyle, araştırmam süresince bana gösterdikleri sabır ve değerli katkılarından dolayı hocam ve danışmanım Prof. Dr. Nevzat Gözaydın'a, Doç. Dr. Gürbüz Erginer'e, Yrd. Doç. Dr. Atilla Erden'e, kaynak olarak yararlandığım tüm değerli bilim adamlarımıza, TRT Kurumu'na ve gurbet türkülerinin oluşumuna ve repertuara kazandırılmasına emeği geçen tüm sanatçı ve türkü dostlarımıza ve aileme teşekkür eder, saygılar sunarım.

Sinop Yöresi Giyim - Kuşam

Feyza SEZER

Sinop Yöresi, Halk Oyunları Eğitmeni

Toplumsal değişimin en belirgin izleri yöre giyim kuşamında görülür. Kafkaslardan ve Doğu Karadeniz'den göçlerde değişik yörelerin gelenekleri, giyim-kuşam özellikleri de il yaşamına girmiştir.

1950'lerde ülkede belirginlik kazanan toplumsal değişim Sinop'ta yaşanmıştır. Ayancık, Boyabat, Türkeli, Dikmen, Gerze'de çok çeşitli giysilere raslanmıştır.

Köylerde günlük giysi olarak "Üzer donu" yada "Paça" denilen beli bol büzgülü, ağzı uzun şalvar ve üzerine gömlek, koçak, hırka vb. giyilir.

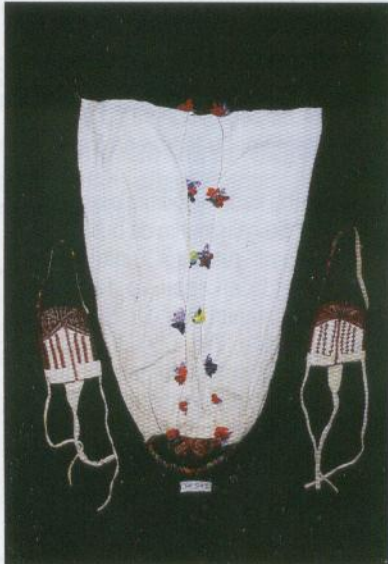
Bayanlarda mahalli giyim ise; Başa sarı çember adı verilen pul penez işlemeli çember bağlanır. Başın üstünde alınlık denilen kırmızı renkte "Çatki" vardır. Bazı yörelerde siyah yazma üzerine düzende dokunmuş (Kesmeli Pooça) denilen örtüde kullanılır.

Ayancık yöresinde, başa "nezgep" denilen üzeri işli başlık takılır. Bunun üzerine çümbür örtülür. Örtüye "Pito" adı verilir. Üzerine önü ve yakası işli çibinlik de denilen iç göynek, onun üzerine önü açık dış göynek giyilir. Alta ise işlemeli desenli iç donu giyilir. Bele üçgen yapılan şal kuşak, arkadan doğru getirilerek önde bağlanır. Yöre tezgahlarında dokunan öynük (önlük) vardır. Boyuna altın yada gümüş kolye takılır.

Nezgep

Sinop'un Ayancık yöresinde halkın kendi dokuması olan keten bezinden yapılır. Beyaz keten üzerine alına gelen kısmı bordo renk işle işlenmiştir. (Eni : 12,5 mm, Boyu : 163 mm)'dir. Nezgep'in baştan düşmemesi için arka kısmında üç adet bağcık bulunur. Bu bağcıklar ile saça bağlanır ve kaymasını engeller. Alına gelen kısmına sık sık küçük benezler dikilir. Genç kızlara "kırklık"

adı verilen beyaz gümüş renkte para takılır. Fakat yaşlıların taktığı nezgepte bu parçalar yoktur. Nezgep iş yaparken saçların önüne gelmemesi ve soğuktan korunmak için başa takılır.

Yengil

Nezgep'in başta sağlam durması için çene altında 2 cm enindeki kordon, üzerine renkli iplerle işleme yapılmıştır. Bu işlemler genellikle kırmızı, sarı, mavi, yeşil, bordo renkleri kullanılmıştır.

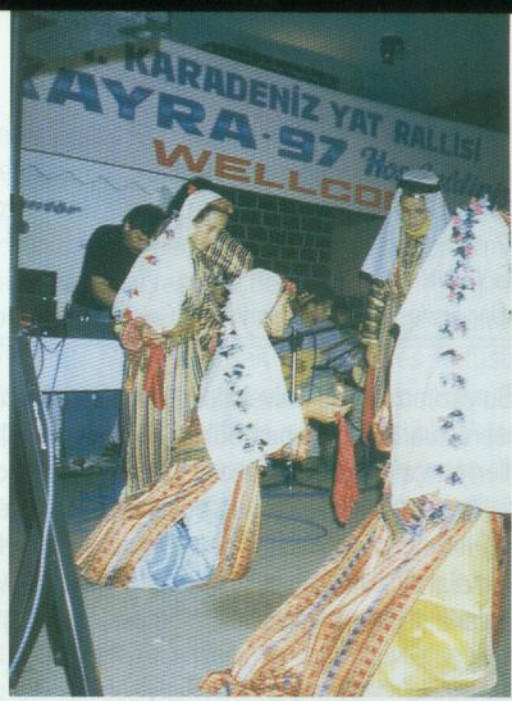
Bürgü

Nezgep'in üzerine (bürümcük) kıvrıkcık Ayancık keteninden bir örtüden Nezgep ve Yengil'e sıkıca dikilir. Bu örtünün uçları arkada birleştirilir. Uçlara çeşitli renklerdeki kumaş parçaları ile oya yapılarak süslenir.

Peçe (İpek Peçe)

Sinop'un Boyabat ilçesinde gelinin yüzüne örtülen peçe, günümüzdeki duvak gibi kullanılmıştır. İpek

peçe siyah renk ipek üzerine birbirine paralel 5-6-7 sıra bant şeklinde değişik renkli bezler dikilmiştir. Bezlerin üzerinde püsküller ve çeşitli renkte boncuklar dikilmiştir. Uç kısımları beyaz ipe örülüp değişik renklerde boncuklar, sarı ip, pul, sim ile süsleme yapılmış uzunluğu 33 cm eni 31 cm.'dir.

Peçe alın üzerinden yanlardaki ipler yardımıyla başın arkasında bağlanır. Göz hizasında dantel veya daha şeffaf bir örtü vardır. Bu kısımdan gelin dışarısını görebilir. Peçe, damat tarafından yüz görümlü olarak verdiği hediye karşılığı açılır.

Veyis YEĞİN

Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Çalgı Yapım Bölüm Başkanı

Bu yazımızda Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Çalgı Yapım Bölümü'nde proje edilip bitirilen bir çalgıdan söz edeceğiz. Projenin amacı, Türk Halk Müziği'nde ihtiyaç duyulan bas sesleri verebilecek sağlıklı bir çalgı elde etmektir. Çalışmalarımız tamamen kişisel bilgi yetenek ve imkanlarla deneysel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir

Tarihçesi

Türk, halk müziği icralarında bas ses ihtiyacı, halk çalgılarımız üzerinde bir çok değişiklik arayışı ve denemenin yapılmasına neden olmuştur. Bu arayışlar özellikle son 25 yıl içerisinde yoğunlaşmıştır. Denemelerin büyük bir kısmı her neden ise(!) bağlama üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bir çok ünlü yapımcının atölyesinde çeşit form ve boylarda bas bağlamalar çıkmıştır. Bas denmesine karşın bu çalgıların sınırlı frekans aralıkları 90-8000 Hz/sn ve/veya 65-16.000 Hz/sn frekans aralığını aşamayacakları için söz konusu çalgının (veya çalgıların) tenor çalgı grubu içerisinde yer alması gerekmektedir. Diğer taraftan bazı hatırı sayılır çevreler "otantik yapı bozuluyor" veya "halk ihtiyaç duysa idi, kendi yapardı" şeklindeki görüşlerle "bas çalgı" denemelerine uzun süre karşı çıkmış ve bu çalgılara korolarında yer vermemişlerdir. Halk, yüzyıllar boyu çaldığı sazı, kendi olanakları ölçüsünde yine kendi yaparak günümüze kadar ulaştırmıştır. Halk çalgıları arasında parmak curası, ırızva, üç telli, bağlama curası, tanbura curası, kabak kemane, sipsi, nâra, zilzurna vb. çalgılar hemen her dönem yer almış ve kullanılmışlardır. Bu çalgılar soprano veya mezzosoprano grup çalgılarıdır. Tanbura, bağlama, kaba zurna, çöğür, divan, meydan sazları da yine halk çalgılarından. Bu da bize halkın, müziğinde tiz seslere olduğu kadar, pest (bas) seslere de ihtiyaç duyduğunu gösterir. Halk müziğinde bas sese her zaman ihtiyaç duyulmuştur. Ancak halk, çareyi veya arayışı hep tel boylarını ve çalgı gövdelerini büyüterek bulmuş veya çözüme ulaşmaya

çalışmıştır. 130 cm. veya daha uzun tel boylu bir çalgıyı icra etmek ise insan yeteneklerini aşan bir gerçekliktir. Günümüz teknolojisi çok daha kısa uzunluktaki tel boylarından bas sesleri elde etmeyi olanaklı kılmaktadır. Öyle sanıyoruz ki "halkın bas seslere ihtiyaç duymadığı" görüşünü savunmak artık oldukça güç bir savunma olacaktır. Bahsi geçen hatırı sayılır çevreler de bu görüş üzerinde fazla ısrarcı olmamış ve korolarında bas bağlamalara yer vermişlerdir. Bas çalgılara karşı çıkmanın en önemli nedenini, "otantik yapının bozulacağı" endişesi oluşturmaktadır. Bu, gelişmenin önüne ket vurmaktır. Konuya salt bu endişeyle yaklaşıldığında, günümüzde kurumsallaşmış anlayış üzerinde pek çok yanlış bulunabilir. Pek çok nokta şu yada bu şekilde eleştirilebilir. Örneğin, halk hiçbir zaman frak giyen bir şef ile smokin giyerek bağlama çalmamış, konserler vermemiştir. Halk, türkülerini üzerine çok ses yazmamış, düzenlemeler yapmamıştır. Belli bir dönemin müziğini otantik tınısı ile seslendirmek söz konusu ise doğru olan elbette ki o dönemin müziğini, o dönemde kullanılan çalgılarla icra etmektir. Müzikte geçmiş, geleceğe orijinal biçimi ile taşımak bir gerekliliktir. Fakat geçmiş, geleceğe taşımak için bizim de geçmişte yaşamamız bir gereklilik değildir. Çalgıların gelişimini sağlayan temel koşul müzikteki gelişim ve ihtiyaçlardır. Otantik orijinallik mutlak esas olarak kabul edilse idi bugün piyano hâla 3.5-4 oktavlık ses sahası içinde icra edilirdi. Violin (keman) ailesi yerine ise pest düzenli bağırşak telli viol aileleri hâla kullanılıyor olurdu. Halk çalgıları üzerinde bir çok denemenin yapıldığını söylemiştik. Bas ses elde etme yolundaki bu denemeler, genel olarak gelişigüzel fikir ve meraklardan esinlenerek yapıldığı için doyurucu sonuçlar elde edilememiştir. Kemanenin yaylı bir çalgı olması, ona uzayan ses özelliği ile ayrı bir avantaj kazandırmaktadır. Çalgının bu özelliği bizi, bas sesleri bağlama yerine kemaneden elde etmeye yöneltmiştir. Kemane, E.Ü. Devlet Konservatuvarı, Çalgı Yapım Bölümü'nde geliştirilen

bir proje ile yeniden ele alınmış ve yapılmıştır. Çeşitli bas kemane modelleri değişik form ve ebatlarda olmak üzere farklı yapımcılar tarafından zaman zaman yapılmışlardır. Bu çalgılar, soprano (otantik boydaki) kemanenin bire bir büyütülmesi şeklinde üretilmişlerdir. Bu tip çalgılarda çok kısa zamanda entenasyon bozuklukları oluşmaktadır. Tellerin yarattığı gerilim ve basınç, çalgı gövdesinde deformasyonlara neden olmaktadır. Yaylı sazlar ana sanat dalımızda tasarlanıp yapılan kemane üzerinde ise tüm zaaf lar giderilerek mükemmel denilebilecek bir yapıya kavuşturulmuştur.

Çalgıda İlk Defa Uygulanan Teknikler

Kalıp yapımı her çalgıda olduğu gibi kemane de çok önemlidir. Bilindiği gibi otantik kemaneler ülkemizin hemen her yerinde kabaktan yapılır. Söz konusu kabak, su kabağıdır ve yenilmez, bir süs gereci olarak yetiştirilir. Su kabağı neme ve dış hava şartlarına karşı oldukça dayanıksızdır. Kabak, doğal şartlarda yetişen bir bitki olduğu için standart ebatlarda yetiştirilmesi imkansızdır. Açıklanan sebeplerden dolayı kabak zamanla terk edilmiştir. Kabak kemaneler yerini ağaç gövdeli kemanelere bırakmıştır. Ağaç gövdeler ise yekpare bir kalıp üzerinde yapılır. Yekpare kalıplar üzerinde yapılan kemane gövdeleri (ses kutuları) kalıbı üzerinden iki yarım parça olarak çıkartılıp, sonradan yapıştırılarak elde edilirler. Bu durum ses kutusunun az da olsa deforme olmasına neden olur. Bölümümüzde ilk kez tasarlanıp yapılan kalıp modeli otuz ayrı parçadan oluşmaktadır. Ses kutusu yapılıp, bitirildikten sonra, çok parçadan oluşan kalıp sökülerek ses kutusu içerisinden çıkarılabilmektedir. Ses kutusu tek parça olarak bitirildiği için gövde de hiç bir deformasyon olmamaktadır. Kalıp üzerinden gövdeye aktarılan alt takoz, (çember şeklindeki) üst takoz ve sap eksenine yerleştirilen mukavemet takozları, gövdenin dayanıklılığını arttırmıştır. Bas kemane üzerinde yaptığınız en önemli yenilik veya geliştirme işlemi, mekanik bir gerdirme mekanizmasının tesisidir. Mekanizma üzerinde biri dikey üçü yatay olmak üzere 4 ayrı kasnak kullanılmıştır. Bu kasnaklardan ikisi ağaç elemandır. Gövdenin mukavemeti için hayati öneme sahip diğer iki kasnak ise kimyasal yapıştırıcılarla yüksek hidrolik basınç altında sıkıştırılmış iplik ve ağaç tozundan yapılmış (fiber

elemanlardır. Eski yapım yöntemlerinde ses tablası (deri) ses kutusu üzerine yapıştırılarak tespit edilirdi. Özel olarak yapılan bu mekanik gerdirme mekanizması ile deri alyan başlı vidalarla gerdirilmiştir. mekanizma sayesinde deriyi istenilen gerginliğe getirmek, gevşetmek ve akortlamak mümkün olmuştur. Diğer taraftan sistem, ses kutusuna kusursuz bir mukavemet gücü kazandırmıştır. Eski yapım yöntemlerinde gövde, sapa yapıştırılarak tespit ve monte edilirdi. Kemane de ilk kez denenen diğer bir sistemle gövde, sapa vidalanarak monte edilmiştir. Bağlantı çubuğu adını verdiğimiz bu çubuk vida, gövde ile sapı bağlayan temel gereçtir. Ayrı bir vidalı demir konstrüksiyon ile de sistem desteklenmiştir. Bu konstrüksiyon sayesinde sapın gövde ile yaptığı açı istenebilecek farklı doğrultulara getirilebilmektedir. Sistemde sapın hareket kabiliyeti vardır, bu ayar çubuğu ise özgün bir yenilik olarak sayılabilir. Ayar çubuğu, bağlantı çubuğu ile aynı noktada (Sap eksenindeki) alt mukavemet takozuna tespit edilmiştir. Ayar çubuğunun içi doludur ve bağlantı çubuğu içinde çalışır. Özel vidası ile istenilen noktada sıkıştırılarak tespit edilebilir. Bu sayede çalgı icracının isteğine göre yerden yukarıya doğru yükselir veya alçalır.

Ses Sahası ve Tel Boyu

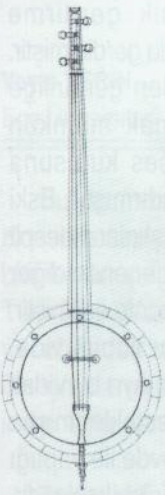
Bas kemanenin ses sahası üç buçuk oktavdır. Halk Müziği icralarında henüz bu sahanın tamamı kullanılmamaktadır. Çalgının tel boyu 70 cm dir. Kullanılan teller, çelik üzerine nikel kaplamalı çift sargılı çelik çello telleridir. Çalgı bu özellikleri ve kullanılan teller itibarı ile tenor bir çalgıdır. Ancak Halk Müziği icralarında istenilen pest seslere cevap vermesinden dolayı "bas kemane" adı ile anılmıştır. Deneme icralarında halen tizden, peste doğru la-resol-do seslerine akort edilerek kullanılmaktadır.

Çello, Türk Sanat Müziği İcralarına girerek bu müzik türü içerisinde yerini iyice sağlamlaştırmıştır. Türk Halk Müziği İcralarında hemen her dönem bas seslere ihtiyaç duyulmasına rağmen otantik yapının bozulacağı kaygısı ile bu çalgıya hiçbir zaman yer verilmemiştir. Bas kemane, gerek estetik görünümü gerekse tını itibarı ile halk çalgılarımızla bir ahenk bütünlüğü sağlamıştır. Derili güçlü volümü ve uzayan ses özelliği ile halk müziğindeki pest ses ihtiyacını karşılayacağı inancındayız.

Bas Ke

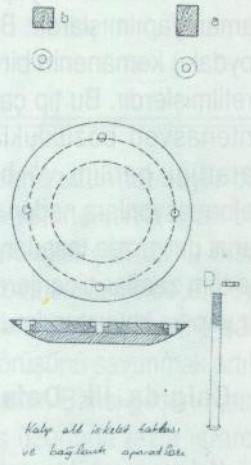
Elementleri. Eski zaman toplumunda ses taşıma...

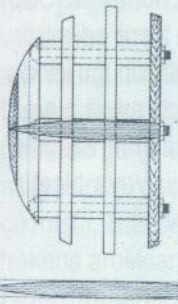
Ön görünüşü

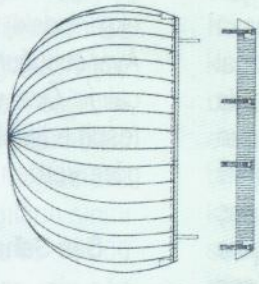
Yan görünüşü

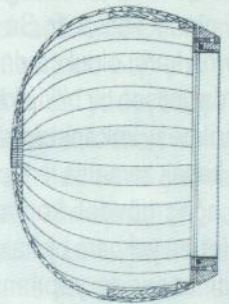
Kalp all şekli tablası ve bağlama aparatları

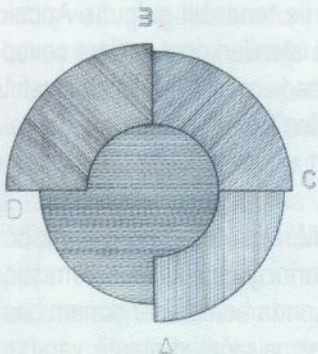
Bir ve alt bölümlere bağlanacak kalp

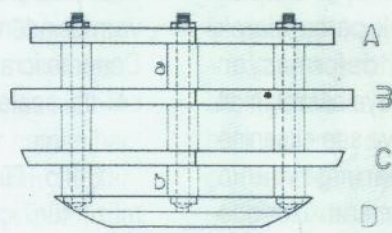
Deri gödme netarınması

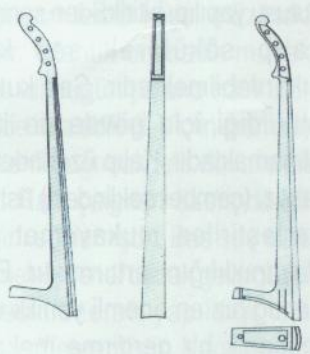
Ses kesisi yan kesidi

Kalp istekti cıpları

Kalbin yan görünüşü

Sey ön, yan ve alt görünüşü

Bülbül Gibi Şakiyan Sevdalılar

Sabiha TANSUĞ

Araştırmacı

Ege'de bülbül gibi şakiyan sevdalılarının öyküsü,

İzmir'in Karaburun yöresinde Mordoğan'a giderken Üzümcü'nün koyu veya Manal denilen bir sahil şeridinde 1979 yılından beri yaşıyorum. Karaburun yöresinin doğası bir cennet gibidir. Masmavi denizi, yemyeşil dağı, bayırı, çeşit çeşit kuşları, keklikleri, bülbülleri ve Ege'nin en meşhur balıkları, zeytin, incir, ceviz, badem, kayısı, ayva, nar, dut ağaçları, üzüm bağları, enginar tarlaları, nergis, sümbül bahçeleri, mis kokulu dağ zambakları, baharda açan rengarenk kır laleleri (alburları) ve daha binbir çeşit kır çiçekleri ile dağ taş dopdoludur. Kış ayları ılıman geçtiği için toprak yörenin doğal serası gibidir.

Ocak, Şubat aylarında açan nergisler, Mart'ta ise mor demiri sümbüller çevreye yüreği ferahlatan kokular bırakıverirler. Böyle bir ortamda yaşayan insanların hepsi hür, sevecen ve şair ruhlu olurlar...

Yıllardır araştırmalar sırası gözlediğim yaşam tarzı böyledir.

Karaburun'un Eğlenhoca köyünde yaşayan arkadaşım bilge kişi Nazmiye Ana anlatıyor.

"Bizim köylerde genç yaşlı herkes birçok mani bilir, ayrıca Tahir ile Zühre'den Kerem ile Aslı'dan Leyla ile Mecnun'dan olan şiirleri ezbere söylerler. Bizde eskiden sevgililer arasında atışmalar yapılır, şiirler dile gelirdi hep."

“Birbirine gönül veren gençler evlenmeye karar verirlerse belirledikleri bir günde delikanlı kızın kapısına gelir, kız pencereye çıkar, başları karşıklı mani atışmaya. Söylediğim gibi Leyla ile Mecnun'dan Kerem ile Aslı'dan Tahir ile Zühre'den yanık yanık söylerlerdi. Bunun yanında yüreklerinden geleni de mani olarak düzerlerdi. Bir oğlan ve bir kız bülbül gibi şakırlardı.”

“Onları tüm köy halkı dinler sessizlik içinde. Ve o an gençlerin doğaçlama söyledikleri manilerin bir kısmı da ezberlenirdi. Mani üzerine mani, şiir üzerine şiir eklenirdi. Böylece bu öğrenime gençler küçük yaşta başları...” Bizim yarışmada olan gençlerin atışmaları bazen bir gün sürerdi. Kız evlenmeye karar verince isteyerek yenik düşüp susardı. Ve orada hazır duran davulcu da kızın pes dediğini anlayınca, davula güm güm vurur, yüksek sesle;

– “Duyduk duymadık demeyin, Fatma, Mustafa'ya varıyor” diye bağırdı. Sonra davulcu köy yollarında dolaşır, kahveye uğrar, duymayan varsa onlara da bu evlilik kararını bildirirdi. O günden sonra düğün hazırlığı başlardı.

“Bir zamanlar bizim Eğlenhoca'da çok güzel bir kız varmış. Adı Güldalı'ymış. Güzelliği tüm Ege yöresine yayılmış. Delikanlılar dağ, bayır demeden Güldalı'nı görmeye gelirlermiş. Ama kız kimseleri beğenmezmiş, bu durum aile içinde üzüntü olurmuş. Kız durdukça da ünü her geçen gün daha fazla artıyormuş. Aydın Beyi'nin oğlu da Güldalı'nın güzelliğini iştmiş ve onu bulmak için yola çıkmaya hazırlanmış. En güzel urbalarını giyinmiş, kuşanmış. Çok gösterişli at takımlarını atına vurmuş. Beyoğlu atına atladığı gibi yollara düşmüş, dağ, tepe dolaşmış durmuş.

Güldalı da bir Salı günü yengesi ile Bozdağı'nın Çekirge Pınarı'na çamaşır yıkamaya gitmiş. Biraz soluklandıktan sonra yengesiyle karşıklı geçip kollarını sıvayıp, ahşap tokmaklar ellerinde, pınarın başında pat pat vurarak çamaşırını yıkamaya koyulmuşlar. Bir ara atlı bir yabancı delikanlı çıkagelmiş. Güldalı doğrulmuş çiçek oyalı yazmasının arasından nemli saçları yüzüne yapışmış al al yanakları, ıslı ıslı parlayan ela gözleri, ok gibi uzanan kirpikleri, yay gibi kaşları “püskürme benleri”, güçlü belikleri (örgülü saç), ak gerdanı açık, elinde tokmakla baka kalmış. Kızı bu doğal güzelliği içinde gören delikanlının nefesi kesilmiş. Hemen gördüğü bu

güzeller güzeli kıza “mani atmaya” başlamış.

– “Nesin güzelim nesin? Sen kimsin?”

Ve kızdan yanıt beklemiş. Güldalı bu zengin görünüşlü bey oğlunun giyimine altından, gümüşten pırlıl pırlıl parlayan at koşumlarına bakmış bakmış şöyle demiş:

“Bugün günlerden Salı,
Adımı sorarsan Güldalı,
İstemem dünyada dünya malı.”

Delikanlı karşılık vermiş:

“İsmimi sorarsan Hamzaoğlu,
Yolum dersen Aydın yolu,
Atımın torbası altın dolu.”

Böylece Güldalı'yla Hamzaoğlu'nun mani ve şiir atışması kuşluk vakti (öğleden önce) başlamış, ikindiye kadar sürmüştü.

Gönüllerinden geldiği gibi bir kız bir delikanlı şakıyarak aşk sözleri su gibi akıp gitmiş. Geçen zaman içinde de Güldalı, delikanlıyı sevmiş, yüreği ısınmış. Ve bakmış akşam oluyor dağların tepelerini bulutlar kaplıyor, artık yenilmeye karar vermiş ve son doğaçlamasını dile getirmiş.

“Aman Hamzaoğlu aman,
Dağları bürüdü duman,
Bu sözde kalalım heman.”

İki gencin saatlerdir süren atışmalarından yüreği daralan yenge araya girmiş elindeki çamaşır yıkama tokmağını Güldalı'na vurmuş. “–Haydi git, yeter gayri” demiş.

Bu durumu gören Hamzaoğlu, Güldalı'nı atının terkesine alıp, götürmüştü.

Aydın'da mutlu bir hayat sürmüşler. Bayramda, seyranda Eğlenhoca'ya gelip, köylüsüyle, ailesiyle bayramlaşmış. Çevresine çeşitli yardımlarda bulunmuş hep.

“–Bu güzel anlamlı dünya sevgililer gününe örnek mani atışması ne zaman bırakıldı?” diye sordum.

“–Cumhuriyet'ten biraz sonra bıraktık. O sıralar tatsız bir olay da yaşandı.

Bir gün köyde birbirini seven iki genç atışmaya başları. Ama kız delikanlıya aşık olduğu halde,

yenilmeyi fazla geciktirir. Delikanlı da sabırsızlanır, sinirlenir, yarışmayı bırakıp gider. İşte o an kız fenalaşır, düşüp ölür. Bu yarışmayı bırakan Mustafa dayı daha bir kaç yıl önce öldü.

Ama gelenek tamamen kaybolmuş da sayılmaz. Çünkü düğünlerde, bayramlarda birbirine gönül vermiş kızlar, oğlanlar (babalarının, ağabeylerinin önünde bile olsa) karşılıklı mani atışmaktan geri kalmazlar. Birbirlerini sevdiklerini açıktan belli ederler... Bu tür davranışlar bizde hoşgörüyü karşılanır. Hatta bir kızın veya delikanlının sevgilisi yoksa bu büyük eksiklik, saflık sayılır. Bundan analar, babalar üzüntü duyarlar.

“Nazmiye arkadaşım ile konuştuğuktan sonra izlenimlerimdeki bazı sorulara cevap bulmuştum. Gençlerin büyüklerinin yanında rahat rahat konuşmalarının doğal hareket etmelerinin nedeni açıktı. Bu olayı dile getiren bir anıma değineceğim.”

1984 Temmuz ayı ortaları Karaburun yöresinde bulunan Küçükbahçe'ye arkadaşımızın otomobiliye gidiyoruz. Giderken, Küçükliman'a da uğruyoruz. Deniz kenarında salaş bir kahvehanede oturup demli çaylar içiyoruz. Bu kısa moladan sonra Parlak Köyü'nün ovası olan Badembükü'ne uğruyoruz. Kayısı ağaçları, sapsarı meyveleriyle sıvama kaplı dalları yere değiyor. Köyün çok yakışıklı, sarışın delikanlısı bize bir sepet kayısı sunuyor. Manzara bir harika. Kayıslar bal gibi tatlı. Bu cömert insanlara doğanın cömertliği de katılmış. Yoldan geçen bir yolcuya can-ı gönülden bir sepet dolusu kayısı sunmak cömertlik değil de ne?

Biraz sonra tekrar yola koyuluyoruz. Karaburun'un Sakız adasına bakan bu koylar vahşi bir güzellikle uzayıp gidiyor. Sonunda küçük bahçeye varıyoruz. Köylü limana, sahile inmiş. Bu sahildeki bütün topraklar enginar tarlaları ile kaplı. Halk tarlasında enginar çapası yapıyor. Uzaktan kırmızılar giyinmiş genç bir kadın geliyor. Yeşillerin arasında kırmızı giyimli kadın, bir demet gelincik gibi... Karşılaştık, selamlaştık. Şalvarı kırmızı, üstüne giydiği bluz aynı kırmızıdan başına da iğne oyası ile donanmış kırmızı krep bağlamıştı. Ellerin kınası solmamış. Her haliyle bir yeni gelin olduğu belli oluyordu. Sordum; yirmi günlük gelinim dedi. “Düğünün oldu mu?” dedim. “Eh oldu sayılır” dedi. Bu sözün üzerine kaçtın mı? dedim. “Hayır” dedi. Bütün bu cevaplar bana nedense ters geldi. Gelinin her sözünde bir kırıklık

vardı. Bir mana veremedim. Topaç gibi sıhhatli, ay yüzü gelin, yanımızdan ayrıldı. Yürüyerek ovaya indik. Oranın çiçek balı çok meşhurdur. Ta Avrupa'dan buraya bal almaya geliyorlardı. Bal satan kişileri bulduk. Ama enginar çapası yapıyorlardı. Tanıştık. Gazanfer ile kızı Nazmiye çok hoş sohbet kişilerdi. Sağdan soldan söyleşimiz devam ediyordu. Nazmiye'ye yolda rastladığım kırmızılı yeni gelinin neden üzüntülü olduğunu sordum. “A o mu? Tabii üzüldür. Bizde otuz yaşına gelen kızın düğününde davul çalmaz. O da otuzunda gelin oldu. Davul çalmadı. Kına yaktılar, sonra alıp, davulsuz, zurnasız damat evine götürdüler.” dedi. Nazmiye'ye: “Sen kaç yaşındasın?” dedim. “Ben onyedisindeyim.” “Aman sen otuzuna kalma sakın” “Kalmam, kalmam” dedi. “Peki sevgilin var mı?” Güldü. Omuzlarını oynatarak; “Var tabii” Babası; “Olmaması garip olur. Gencin gönlü su gibidir, akar gider. Aksın, gitsin. Akmazsa kötüdür.” dedi. Gazanfer ve kızı Nazmiye ile sevgi, gençlik, hayat hakkında aramızda o kadar uygarca konuşmalar geçti ki. Bizi arabası ile getiren Orhan Göker, Viyanalı eşi, İli Göker hayretler içinde kaldılar. Orhan ile İli döndüler, “Sabiha, sen bu konuşmayı bize anlatsaydın, inanmazdık. Dinlerken biz kulaklarımıza inanamadık. Sen teyp al, bunları teype de kaydet, biz köylüyü böyle tanımıyoruz ki. Bu konuşma bir Avrupa'lı arasında bile geçmezdi.” dediler. Nazmiye kız bize kavunlar ve yumurtaları sepetiyle birlikte sundu. Bizi gelecek sene oraya “Hıdırelleze” gelmemizi önerdi. Kendi düğününe de davet edeceğine söz verdi. Balları da aldık. Gönlümüz aydınlandı. Küçük bahçeden öyle bir ayrıldık ki yol boyunca köylüler ile ilgili yorumlar getirdik. Ve kendilerine şöyle bir anımı anlattım:

Hollanda, Rotterdam uçağının otobüs terminalinde köylü bir baba ile kıza rastlamıştım. Kız 15-16 yaşlarında ancak vardı. Konuşmaya başladık. “Hayrola memlekete mi gidiyorsunuz?” dedim. Baba; “Evet” dedi. Kızı da mazlum mazlum duruyordu. “Hayrola düğün falan mı yapacaksınız?” diye sordum. Baba; “Yoo” dedi. “Bizim kızın köyde sevgilisi var da. Özlediler. Birbirlerini görsünler diye götürüyorum.” Ben köylüyü bildiğim halde bunu duyunca ağız açık kalmıştı.

Şimdilerde şehirlerde, kasabalarda, küçük yaşta bizleri, erkek-kadın ayrımı yaparak, sevgilerimizi yüreğimize gömmeyi öğretiyorlar.

Orhan Hakalmaz ile Halk Müziği Üzerine Bir Söleşİ ...

Muhabirlerimiz Eda Bakkalbaşı ve Mehmet Hakeven türkülerimizin dünü bugünü hakkında sanatçı Orhan HAKALMAZ'a birbirinden ilginç sorular yöneltti. Bakalım Hakalmaz bu sorulara ne yanitlar verdi....

Sayın Hakalmaz, öncelikle merhaba.Yedi den Yetmiş yedi ye herkes sizi ve sizin güzel yorumunuzda ki türküleri çok iyi tanımakta ve zevkle dinlemekte.Müzik hayatınıza nasıl başladınız?

Sohbetimize ,Motif Dergisi aracılığı ile sizlere ve tüm türkü severlere merhaba diyerek başlamak istiyorum. Benim bağlama ile ilk tanışmam 5-6 yaşlarında iken oldu. 8 yaşında ise Samsun'da eli saz tutan ağabeylerimden ilk derslerimi almaya başladım.İlk çaldığım türkü"Al mendili

mendili, kız sever karanfili"dir. 8 yaşında Ankara Altın Ses yarışmasında birinci oldum.Bu da bana bağlama da olan yeteneğimin sesim ile bütünleşmesi gerektiğini gösterdi.Ancak bağlamanın tınısı bana ayrı bir heyecan verdiği için ilk etapta sesimden çok bağlamaya yöneldim.

Bu dönemler de ailenizin desteği oldu mu?

Benim sanat hayatıma attığım ilk adımdan itibaren babamın çok büyük desteğini gördüm.Kendisi,benim bu alanda başarı göstereceğime inandığı için, gözü kapalı ailece İstanbul'a geldi.Babamın takdir ettiğim diğer yönü ise benim bu sanatta atacağım ilk adımların çok önemli olacağını farkında olarak hareket etmiş olmasıdır.Unkapanı piyasası yerine beni Radyo Evi'ne götürmüş ve bir şeyler yapılacak ise bunun bir eğitimden geçmesi gerektiğini düşünmüştür. Radyo Evi'nde rahmetli Nida TÜFEKÇİ hocamla tanıştım.Ve bundan sonra her hafta Çocuk Saati programında çalıp söylemeye başladım. Nida Tüfekçi "sakın bu çocuğu ziyan etme, Konservatuarda eğitim almasını sağla"demesi ile işin bilincine vararak 1977 yılında Konservatuara girdim.1988 yılında konservatuarda ki eğitimimi tamamlayarak, ücretli yani girdiğim dersin parasını alan bir öğretim görevlisi oldum.1993 yılında Konservatuarda kadrolu öğretim görevlisi oldum ve o yıl askerliğimide bitirdim.Tabii o yıllarda geçimimizi sağlayacak piyasa işleri dediğimiz ancak piyasada da kaymak tabakası olan işleri yaptım.Yani gazino gazino sanatçıların peşinde dolaşmadan stüdyolarda vokallik yaparak, bağlama çalarak bu piyasa da çalıştım.1991 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsün de Ege Bölgesi Ağır Zeybeklerinin İncelenmesi konulu yüksek lisansımı tamamladım.

Netice de ben kendimi müzik camiası içerisinde hem alaylı hem de mektepli olarak gördüm. Hiçbir zaman eğitimin karşısında olunmamalı.Ancak o işin pratiğinde o günü yaşayarak alaylı denilen büyüklerin tecrübelerinden de faydalanılmalıdır.

Sizce köyden kente gerçekleşen göç halk müziğimizde bir etkileşim ve değişim yaratmış mıdır?

Değişim halk müziğinin özünde var. Neticede halk müziği dinamik bir özelliğe sahip. Statik olmaması halk müziğinin yerleşik olmaması anlamına gelir. Sen bir başkasından duyup öğrenirsin,bir başkası senden duyup öğrenir ve bu böyle sürüp gider. Halk müziğinin güzelliği de birilerinden birilerine aktararak çağa ayak uydurmasıdır. Farklılaşan yaşam koşulları içerisinde halkın süzgecinden geçerek bu güne yansıyan her şey çok güzel neticeler doğurur.Eskiden elektrik ve telefonu olan evlere lüks evler diye bakılırdı. Ancak bu gün teknoloji her evde ve her yerde.Artık telefonumuzu cebimizde taşıdığımız bir çağda yaşıyoruz. Bu gelişmelerden kendimizi soyutlamamız mümkün değil. Halk müziğinin de aynı kalması mümkün değil. Halkın müziği olan bir müzik, halk o gün neyi yaşıyorsa o duygu ve düşünceleri yansıtır. Halk müziğinde her zaman çobanlardan ,koyunlardan bahsedilecek değil. Bir bakarsınız 50 yıl sonra cep telefonları konu olarak işlenmiş.

Bu gelişim mi olur, geri dönüş mü olur, iyi mi olur, kötü mü olur bilemiyoruz. Ama halkın süzgecinden geçerek bir noktaya gelinecek olması bizleri rahatlatmakta.

Bel ki bu durum halk müziğinde çeşitliliği azaltabilir. Ancak azalan bu çeşitlilik büyük bir yoğunlaşma ile çok büyük eserlerde ortaya çıkarabilir. Bunun küçük bir örneğini de olsa bugün yaşadığımız çağda görüyoruz. Benim yaptığım kasette bağlamanın yanında altta piyano ve keman da var. Bu halk müziğinde yozlaşma olarak görülmemelidir. Çağın değişen yaşam şartları içerisinde ansızın gelen gelişmelere ayak uydurmaktır bence. Her şey den önce asla karamsarlığa kapılmamalıyız. Müziğimizde batılılar gibi olmamıza gerek yok. Zaten etnik bir müziğe sahip olmamız Avrupa'yı ağız açık bir şekilde müziğimizi dinlemelerine yetiyor. Müziğimizin bünyesinde barındırdığı sağlamlık ve olağan üstü zenginlik sayesinde dışarıdan yapılacak hiçbir müdahalenin özünde değişim yapacağına inanmıyorum.

Halk müziğinde otantizm hakkında ki düşünceleriniz neler? Türkülerimizin farklı düzenlemeler ile stilize edilmesini nasıl buluyorsunuz?

Serbest piyasada kimseye bir şey söyleyemezsiniz. Ancak ne olursa olsun asgari müşterekte halkın ürününe saygı duymakta şarttır. Halk müziği bana göre kamu malıdır. Bildiğiniz gibi kamu malını herkes istediği şekilde kullanma özgürlüğüne sahip değildir. Kimsenin ben böyle istiyorum böyle kullanacağım gibi bir seçme hakkı yoktur. Aynı durum hak müziği içinde geçerlidir. Her yörenin kendine has tavrı, çalış şekli, ritmi, sazları ve konuşma şekli vardır. Tüm bunları harmanlayıp genel bir müzik yapmak yanlış olur.

Demişler Bektaşiyeye "Abdestsiz namaz kıldın. Bu doğru mu? Ben kıldım oldu." demiş. İşte bugünde türkülerde yapılan değişikliklere de biz yaptık güzel oldu anlayışı hakim. Ne olursa olsun halka ait olan müziğe ve o ürünü yapan insanlara saygılı olunmalıdır.

Yer altından çıkan tarihi eser bir küpün üzerinde; "İşte ben bunun kulpunu beğenmedim değiştireyim, bunun ağız çok büyük biraz küçülteyim, şunu ekleyeyim, şu fazlaymış alayım" deme gibi bir hakka sahip değilsek, aynı şekilde türkülerimizde de bu tür tahribatları yapma hakkına sahip değiliz.

Halk müziği formunda besteler elbette ki yapılmakta ve yapılmalıdır. Ama türkülere dokunmasınlar. Her şey para değil. Hepimizin malı olan türkülere saygılı olmalıyız.

Halk müziğinin bir yere gelmesi demek, Halk müziği sanatçıları güzel türkü söylüyor demek değil. Bu bir arz talep meselesidir. Genç nesilden, bu tarz hak müziğine bir arz talep var ki; bugün medyada boy gösteren bir çok kişi yaptığı işten memnun ve emin. Halk müziğini anlamak

bence insanın kültür seviyesini gösterir. Bana göre müzik açısından cahil olan bir insan halk müziğini anlayamaz. Bir ağaç daha çok meyve versin diye olmadık müdahaleler yaparsanız o ağaç belli bir süre sonra meyve veremez duruma gelir. Oysaki dalları budansa, daha iyi sulansa, kireçlense o ağaç eskiye nazaran çok daha fazla meyve verir. Ağacı kökünden kesmek yerine ürün alır duruma getirmek için doğru müdahaleler yapılmalıdır. Aynı şey Halk müziği içinde söz konusu. Maalesef halk müziği sanatçılarımızda buna alet oluyorlar. Çok tutuyor diye, pop tarzında türkü okunmaya başlandı. Bu çok yanlış. Tabii onlara da saygım sonsuz ancak bir süre sonra ortada kalmaları da göz ardı edilemez. Çok iyi bir örnektir; "Karga bülbül gibi öteyim demiş. Ötememiş. Bari dönüp kendim gibi öteyim demiş. Ama sonunda kendisi gibi de ötememiş." Kısaca öz korunmalıdır ve her şeyden önemlisi kişi kendi özüne saygı duymalıdır.

Şimdiye kadar TRT sanatçılarından Halk müziği yorumlarını dinledik. Ancak bugün özel televizyonların gündeme gelmesiyle genç neslinde halk müziği icra ettiğini görüyoruz. Bu durumu iki ayrı kuşak olarak göreceğ olursak halk müziğinin popülerliğini teşvik edici görüyor musunuz?

Ben öncelikle sanatçının özgür olmasını ve özgür ortamlarda bir şeyler üretmesi gerekliliğini savunuyorum. Memur zihniyeti müziğe girdiği anda verim alınabileceğine inanmıyorum. Piyasa müziğinin önde olmasının sebebi, piyasada sürekli dinamik olma mecburiyetidir. İyi çalmak ve iyi okumak zorundasın. Senden daha iyi birisi geldiği anda senin yerini o kişi alır. Memur zihniyetinde ise maaşını bellidir. Maaşını alır ve işini yapar. Oysa ki sanatçı her zaman üretmeli ve yenilikler yaratmalıdır. Bugün yıllarca TRT bünyesinde çalışıpta daha sonra istifa edip özel olarak çalışan sanatçılarımız var. Bu farkı onlar daha iyi değerlendireceklerdir.

Şu an Türkiye'de yapılan müziği nasıl buluyorsunuz?

Bence Türkiye her anlamda bir değişimden geçiyor. Bu müziği içinde geçerli. Bugünün gençlerine baktığımız zaman bir seviye yükselmesini görüyoruz. Bu bir gelişim ve değişim sürecidir. Toplumdan sıyrılıp her şeyin seviyesi çok düşük demek yanlış olur. Bu bir geçiş süreci olduğu için müzikteki yükselişi, iyiye gidişi göz ardı etmemeliyiz. Serbest piyasa içerisinde kaliteli müzikte olacaktır, kalitesiz müzikte olacaktır. İşte halk kaliteli olanı dinleyecek, kalitesiz olanı da dinlemeyecektir. Ama bu da biraz belirsiz. Örneğin; televizyonlara baktığımızda Televolelerden herkes şikayetçi görünüyor. Ama bir de reytinglere bakarsanız, en çok reytingi alan programlarda televoleler olduğunu görürsünüz. Başta da söylediğim gibi bu bir geçiş süreci zamanla halk hak edene hak ettiği değeri elbette ki verecektir.

Teşekkürler...

Hatay (Antakya) Halk Oyunları

Ahmet SAMUR

Araştırmacı

Çalgı

Yörede çalgı olarak **Davul** ve **Zurna** çalınır. Kadınların kendi aralarında eğlendikleri zaman vazgeçilmez çalgıları ise **Dümbek** tir. Her zaman ve her havada olmamakla beraber çift zurna çalınarak oynandığı da olur. Zurnanın biri dem tutarken diğeri havayı devam ettirir. (Halebi-orta oyununda genellikle böyle çalınır). Ayrıca bir düğünde bir kaç takım çalgı getirildiği de olur.

Oyunlar

Garibin Ayağı - Yağlık Kenarı - Dağlı Havası - Hatay Üçayağı - Ağır Halay - Kaba - Eli Elime Değdi - Deli Arap - Pamuk - Kırıkhan - Karşıda Kavun Yerler - Kartal Oyunu - Hatay Horonu - Pekmez - Dokuzbuçuk - Şerji (Şerjiye) - Zennube - Hızemi (Hızmeli) - Demircibaşı (Demirci) - Halebi - Hasan Dağı - Dört Yol Üçayağı - Şirvani - Keçiyi Vurdum Bayıra - Koyser - Havuş (Hammadi)

Reyhanlı Çerkez Oyunlarından

Çeçen - As Pura - Kafe - Rig (Viğ)

Hatay ili bilindiği gibi tarih boyunca bir çok kavmin geçit yeri olmuş, pek çok devlet idaresinde bulunmuştur. Tarihi zorluklar pek çok ulustan insanları buralarda oturmaya zorlamıştır. 11. yüzyıldan itibaren Türk ulusları

bölgede etkin olmuş,

Bunun en tipik özelliklerini türkülerde görmek mümkündür. Basra dolaylarından gelerek, bir kısmını bölgede bırakan, Avşar Türklerinin gerek dil özellikleri, gerekse sanattaki etkinlikleri hala gözle görülecek güçtedir.

Oyunların Öyküleri

Hatay oyunlarının öykülerine geçmeden önce, oyunlarda görülen temel karakterleri

- Ayakların kuvvetle yere vurulması,
- Omuz ve vücut titremeleri,
- Nağra ve zılgıtların oyun içinde atılması diye sayabiliriz.

Eli Elime Değdi

Bu oyun Yayladağı ilçesi'nin Şenköy (Şihköy) bucağı'nda oynanmaya başlanmış, daha sonra tüm yöreye dağılmıştır. Köyde zengin bir ağanın kızı fakir bir köylü gence aşık olmuş, gizli aşklarını uzun süre sürdüren gençler evlenmek istemişler. Fakir gençle kız bunun üzerine kaçmışlardır. Ağanın adamları günlerce peşlerini bırakmamış, dağda vurularak öldürülen iki genç, elleri birbirlerine kenetli olarak can vermişlerdir. Bunun üzerine ilk dörtlüğü aşağıda bulunan türkü yakılmıştır.

*Eli Elime Değdi
Hem Ben Yandım Hem Kendi
Bize Kimse Karışmaz
Arkamız Şih Efendi.*

Garibin Ayağı

Hatay'da bir köye gelen yabancıнын (garibin) öyküsüdür. Köye gelen genç garibin kim olduğu, nereden geldiği ve adının ne olduğu bilinmemektedir.

Bu ne olduğu belirsiz garibi köylü benimsemez. Sessiz, kendi halinde oluşu kuşkuyla karşılandığından, ona köyde rahat verilmez. Elinden her türlü iş gelmekte, herkezin yardımına koşturmaktadır... Buna rağmen köylü ona hor davranmaktadır. Kazandıklarını elinden almaktadır. Köyden ayrılması için zorlanmaktadır. Garip geniş hoşgörüsü, büyük sabırla yıllarca köyde kalır. Bu arada köyün en güzel kızına aşık olur. Yedi yıl aşkını gizler, eziyetlere katlanır. Köylüde garibe alışmaya ve o'nu sevmeye başlar. Aşkını daha fazla saklayamayacağını anlayan garip köyden ayrılmaya karar verir. Çıkını omuzlayıp yola koyulur. Bunu farkedenden köylüler, o'na alışıklarını ve kendi kusurlarını telafi etmek için yoldan çevirmeye, köye döndürmeye çalışırlarken, yanık bir sesle hem köylüler hem garip ürperir ve türküye kulak verirler;

*Gitme Garip gitme yollar haremi
Arap vurur, türkmen alır parani
Sen ölürsen kimler sarar yarani
Gadan alim Garip kal bizim ellerde
Gitme Garip gitme, yollar çamurdur
Garibin yüreği taştır demirdir
Yedi yıl dediğin hayli ömürdür
Gadan alim Garip kal bizim ellerde*

Garip bu sesi tanır. Bu ses sevdiği kızın sesidir. Ayakları gitmez, dizleri tutmaz olur. Kızın da kendisini sevdiğini anlar. Ancak kısa bir tereddütten sonra yoluna devam eder. Köylünün üzüntüsü daha da artmıştır. Burdaki Garibin Meşhur Garip olduğu söylenir dillerde.... Oyundaki figürler, kalma ve gitme tereddütünü açık biçimde anlatır.

Şerji (Şerciye)

Hatay'ın Alaattin Köyünde bundan 80-100 yıl kadar önce Sellum isminde, akıl hastası bir köylü, düğünün birinde ortaya çıkarak ayaklarını yere vurarak çeşitli hareketler yapmaya başlamış, onunla alay etmek isteyenlerde aynı hareketleri tekrar ederek gülmüş, eğlenmişlerdir. Zamanla hem onu taklit, hemde figür haline sokulan bu oyun şu anda Hatay ve bilhassa Reyhanlı ilçesinde oynanmaktadır.

Koyser

110 yaşında ölen Ali çavuş isminde bir davulcunun oğlu olan Mehmet Gün (65 yaşında)den aldığımız bilgiye göre Koyser Şerjinin tamamlayıcısı olan bir

oyundur. Oyun bunun için Şerjinin yamağı olarak bilinir. Şerji Koyser mutlaka arka arkaya ve bağlı olarak oynanır. Hatta Şamta (Deli Arap) da bunlara bağlı olarak, içiçe oynanır. Yaşlılar oyuna kattıkları zaman mutlaka bu üç oyunun arka arkaya oynar ve bitirirler.

Deli Arap

Bir Türk köyünden gelin almaya gelen Arapların bu Türk köyünde oynadıkları oyun köylüler tarafından yadırganır, gülünç bulunur. Köylüler birbirlerini "Bunlar ne yapıyorlar" gibilerinden bakarlar. Köylülerden biri; "Ne olacak Deli Arap bunlar" diyerek cevaplandırır sorularını...

Daha sonra arapları taklit niteliğinde başlayan oyun olarak bu gün en çok ova köylerinde oynanan bir oyun olarak devam etmektedir.

Şam'dan gelerek kızın isteği olmadan alınan bir düğünde anlatılan öykü olduğu için, bir düğünde kızın isteği olmadan evlendiriliyorsa bunu vurgulamak için oyuna kalkanlar mutlaka bu oyunu oynar, bu arada zorla kız kaçırma taklitleri de oyunun içinde yansıtılır. Orta oyunu havasına sokulur. Bu bilgiler Antakya'ya Şam'dan gelen en meşhur ve en eski çalgıcı Ali Dip'ten alınmıştır. Bu oyuna Şamta da denir.

Havuş

Kelime anlamı dört tarafı duvarla çevrili, üstü açık, evin avlusu, salonudur. Gelin damat evine geldikten sonra evin avlusunda gençler, bekar gençler halay çeker, bu esnada sevdiklerine maniler düzer ve söylerler. Evleneni kutlama, mutluluklarını paylaşma yanında kendi duygularını açmaya çalıştıkları oyundur Havuş. Oyun Daire biçimini aldığı için görünüş bakımından evin havuşuna (avlusuna) benzetilmiştir.

*Manilere bir örnek olarak;
Dönderi kızlar dönderi
Yare selam gönderi
Yar selamsız olmuyor
Bir çift mendil gönderi*

Son yıllarda bu oyun, halay çekenlere lakap takılarak, komik taraflarını ortaya çıkararak oynanır. Örneğin; Hammadi adında domates yemeyen bir davulcu için

*Hammadidir Hammadi
Davul çalar Hammadi
Manadura yemez Hammadi
Turşuda yemez Hammadi*

Zennube

Çok eskiden köylerdeki düğün ve sünnet düğünlerinde halkı eğlendirmek için erkeklerin bazıları kadın kılığına girerek çeşitli maskaralıklar, ortaoyunları ve skeçler yaparlardı. Giderek bunu kazanç yolu olarak seçen (zenneler) kişiler tarafından yapılır duruma gelmiş,

çadır tiyatroları, tiyatro gurublarının da gelişmesiyle köydeki eski eğlenceler unutulmaya başlanmıştır.

Bu oyunu, Reyhanlı köylerinde, ilk kez Zeynep adında bir yaşlı kadının, mani ve türküler söyleyerek oynadığını, diğer köylere ise zurnacı topal Raşo tarafından götürülüp yaygınlaştırdığı bilinmektedir.

Rişko

Antakya-İskenderun yolu üzerindeki Bakras köyünden derlenmiştir. Oyun hakkında bilinenler az olmakla beraber arguncu Osman tarafından ilk kez oynadığı, kırıkhan, reyhanlı köylerinde buradan yayıldığı söylenmektedir. Oyun içinde;

*Aman halam kızı.....gitti
Göz şirindir testi gitti
Bir tane vursam ölürsün
Başıma bela olursun*

gibi maniler de söylenmektedir.

NOT: (Argun-Argon) çift dilli kamış kavaldır,

Pamuk

Yörede düğünler genellikle pamuk toplanıp satıldıktan, yani evlenecek paraların temini sağlandıktan sonra yapılır. Kısaca yurdumuzun her yerinde olduğu gibi hasat sonu, yani güzün yapılır.

Evlenmeye karar verip, bayrağın eve asıldığından sonra evlenenin, evlendirenin ve köylünün sevincine sınıır yoktur. Hele mahsul bol alınmış, kız tarafı "he" demişse...

Düğünlerde genellikle çeşitli eğlence ve orta oyunları yanında pamuk ve pamuk işlerini anlatan oyunlara da yer verilir. Tarlanın sürülmesinden satılmasına kadarki evreleri hareketlerle anlatılır. Sonuçta mahsul satılır, kız istemeye, düğün yapmaya hak kazanan erkeğin ve kızın sevinci vurgulanır oyunun sonunda.

Hatay halk oyunlarında depki başı ve kuyruktakinin mendilleri ortadan düğümlenir. İki ucundan tutularak sallanır. Mendil genellikle bilekten ve dizle bel arasında sallanır. Öne ve arkaya hızlı sallamalarda yapılır. Depki başı sık sık ekipten koparak özel figürler yapar. Oyun anında mendilini kime verirse ona başta oynama izini vermiş olur.

Avrupa ve Ülkemizde Halk Danslarına Bir Bakış

Sadık GÜRSU

Artvin Yöre Eğitmeni

Günümüz modern danslarının pek çoğu eski halk danslarından türetilmiştir. İkel toplumların dansları uzun bir süre özgünlüklerini korumuş, bazıları zamanla ya unutulmuş yada birtakım değişikliklere uğramıştır. Halk dansları iki ayrı grupta toplanabilir: Dinsel yada törensel amaçlı danslar ile eğlenmek amacıyla yapılan danslar 20. yüzyılda Cecil Sharp ve Bela Bartok gibi bazı kişilerce ulusal müzik ve danslara ilişkin bilgilerin derlenmesine yönelik çalışmalar yapıldı. Bu çalışmaların sonucunda eski danslar canlandırıldı. Günümüz de ilgiyle izlenen halk dansları artık törensel nitelik taşımamakta, yalnızca gösteri ve eğlence amacıyla yapılmaktadır.

Dans Figürleri

Değişik yöre ve ülkelerde başka başka dans türlerinin görülmesine karşın, bunların çoğunda dansın yapılma düzeni benzerlikler gösterir. En eski ve en basit olan daire düzeni tüm halk danslarında görülür ve eskiden tapılan bir nesnenin çevresinde dönerek yapılan dinsel törenlerden kaynaklanır. Dansçılar birbirlerinin ellerinden, bileklerinden, dirseklerinden tutarak ya da beline dolayarak dans ederler. Bazı halk danslarında dansçılar dairenin dışına çıkarak bağımsız hareketler yapar ya da çiftler oluştururlar; bazılarında ise erkekler ve kadınlar ayrı olarak iç içe iki daire oluştururlar.

Zincir düzeninde, dansçılar el ele tutuşarak uzun bir sıra oluşturur ve en öndeki dansçıyı izlerler Böylece bazen dans ederek bütün köyü dolaşırlar. Bunların yanı sıra, uzunlamasına düzende erkekler ve kadınlar iki ayrı sıra oluştururlar; geometrik düzenlerde ise üç ya da dört çift belli figürleri yaparak dans ederler.

Halk danslarında ayak figürleri de değişik yürüme, sıçrama ve dönme adımlarıdır. Bu adımlar yapılan dansa göre kısa, uzun, yavaş ya da hızlı olabilir.

Halk dansları yarışma ve gösterilerde geleneksel giysilerle yapılır. Bu giysiler bazen mecburiyetten giyilir ve dansın özelliği bunu gerektirir giysi dansla bütünleşir

bundan örneğin İspanyolların flamenko ya da Meksikalıların zapateado danslarında olduğu gibi, ayak vurmali danslarda erkekler ve kadınlar çoğunlukla yüksek topuklu ayakkabılar giyer. Topuk vurma, erkeklerin geleneksel giysilerinin bir parçası olarak mahmuz taktıkları ülkelerin danslarında yer alır. Dönerek yapılan Macar halk danslarında kadınlar kat kat etekler giyer. Ellerle bacaklara vurma ise erkeklerin kısa deri pantolon giydikleri Alman ve Avusturya danslarının bir figürüdür. Meksikalılar sombrerolarının çevresinde dönerek dans ederler. Birçok başka dansda da çiçekler, kurdeleler, zillerce çemberler gibi aksesuarlar kullanılır.

Halk Danslarında Çeşitlilik

Dünyanın bir çok bölgesinde ilk baharda gençler bir araya gelerek dans ederler. Aslında bu dans eskiden ürünün bereketini ve hayvan sürülerinde doğurganlığın artışı sağlama yönelik bir dinsel tören niteliği taşıyor. Hıristiyanlıktan sonra da bir gelenek olarak sürdürülen bu dansların değişik ülkelerde başka başka adları vardır. İngiltere'nin geleneksel Morris dansı eskiden üründe bereket sağlamak için yapılan dinsel bir danstı. Bazı danslar ise halkın yaptığı iş ile ilgilidir. Örneğin Filipinler'de pirinç ekicilerinin, Japonya'da kömür madenlerinde çalışan işçilerin dansları vardır; Yunan dansı olan hasa pikos başlangıçta kasapların dansıydı.

İrlanda halk dansı olan jig, keman ya da gayda ile çalınan kıvrak ezgilerin eşliğinde yapılır. Jig tek başına yapıldığı gibi, bağımsız dans eden eşlerce de yapılabilir. Bir söylentiye göre, İrlanda halk dansı Tullach da bir kar tipisi sırasında geciken rahibi bekleyen halkın ısınmak için şarkı söyleyip dans etmeye başlaması üzerine ortaya çıkmıştır.

Saray danslarına, eski Avrupa halk dansları, özellikle erkeklerin genç kızlara kur yapmalarını sergileyen danslar karışınca, halk danslarındaki canlı hareketler yerini daha zarif hareketlere bıraktı. Erkek eşini havaya kaldırmıyor, bunun yerine önünde eğilip elini tutuyordu. Giderek grup danslarının yerini de çiftlerin yaptığı vals

ve polka gibi danslar aldı. Keman müziği dans edilirken bir kişi yüksek sesle çiftlere ne yapacaklarını söyleyerek onları yönetir. Bazen de yaklı dizeler söyler.

Türk Halk Oyunları

Türkçe'de halk dansları yerine çoğu kez halk oyunları denir. Yörelere göre farklılıklar taşıyan halk oyunları değişik adlarla, değişik müzik, giysi ve hareketlerle oynanır. Halk oyunlarının bayram, şenlik, düğün, askere gidenleri uğurlama, karşılama gibi her türlü toplu eğlenti ve gösteride yeri vardır.

Türk halk oyunları, oyun sırasında yapılan çeşitli hareketlerle değişik olay ve ilişkileri simgeler. Bazı oyunlarda savaştan zaferle dönenlerin sevinçleri simgesel bir gösteriyle sunulur. Bu tür halk oyunlarında sıçramak, hoplamak, tepinmek gibi coşkunun hareketleri yapılır, haykırış ve çığlıklarla sevinç dışı vurulur. Bazı oyunlarda doğaya ve beklenmedik olaylara karşı duyulan tepkiler, tarımsal üretim etkinlikleri, iki sevgilinin birbirlerine davranışları, hayvan ses ve hareketlerinin taklitleri ve toplu yaşamdan değişik kesitler simgesel hareketlerle ortaya konur.

Türk halk oyunları yörenin özel giysilerini giymiş oyuncular tarafından, her zaman müzik eşliğinde oynanır. Bu müzik yalnızca çalgı ya da sözle oluşturulduğu gibi çalgılı ve sözlü de olabilir. Birçok halk oyununun müziği çok yaygın ve ünlüdür. Özellikle türküsüyle tanınan çok bilinen halk oyunları da vardır.

Halk oyunları, oynanış biçimlerine ve yöresel özelliklerine göre değişik öbeklerde toplanır.

Oynanış Biçimlerine Göre Halk Oyunları

Halk oyunları oynanış biçimlerine göre tekli oyunlar, çiftli oyunlar ve toplu oyunlar olmak üzere üçe ayrılır.

Tekli Oyunlar; genellikle zeybek, bengi türü oyunları ile çifttelli türü oyunları kapsar. Bunlar zaman zaman birden çok kişinin katılmasıyla oynansa bile oyuncuların el ele tutuştuğu görülmez.

İkili Oyunlar; savaştan iki kişiyi canlandıran ve kılıç, bıçak, hançer ya da sopayla oynanan oyunlardır. Topluca ve takımlar halinde oynanan Bursa yöresinin kılıç-kalkan oyunu da aslında ikili oyunlardan sayılır. Alevilerin dinsel toplantıları olan cem ayininde oynadıkları

semahlar da ikili oyunlarda oynanır.

Toplu Oyunlar; ikiden fazla kişinin bir dizi oluşturarak el ele, kol kola, omuz omuza, yan yana oynadıkları oyunlardır. Bunlardan bazıları halka oluşturarak da oynanır.

Bölgelere Göre Halk Oyunları

Türkiye, halk oyunlarının çeşitliliği ve bölgesel özelliklerin farklılık göstermesi bakımından altı bölgeye ayrılmaktadır. Bu bölgelere giren illerden bazılarının oyunları yakın bölgenin oyunlarının özelliklerini de taşıyabilir. Bir halk oyununun yaygın olduğu bölgede başka bir oyun da görülür.

Bar

Erzurum, Erzincan, Bayburt, Kars, Artvin ve Ağrı illerini kapsar. Barlar en az beş kişiden oluşan dizi halinde oynanır. Başlangıçta ağır sayılabilecek bir ritimle başlayan bu oyunlar giderek hızlanır. Sekme ya da yelleme bölümlerinde çabuk ve çevik hareketlerle sürer. Davul zurna eşliğinde oynanan barlarda dizi başındaki oyuncuya barbaşı adı verilir. Barbaşı öteki oyuncuları yönetebilecek bilgisi ve oyun deneyimi olan kişiler arasından seçilir. Dizinin öteki başında yer alan, barbaşının işaret ve ünlemlerine göre oyunun düzenine yardımcı olan oyuncuya da pöççük denir. Barbaşı pöççük serbest kalan ellerinde mendil tutarlar. Barlar genellikle erkekler tarafından oynanır da kadınların oynadığı barlar da vardır. Oynanış sırasına göre bazı bar adları şöyledir: Baş bar, Sarhoş barı, İkinci bar, Dikine bar, Sekme barı, Hoş bilezik, Aşıma, Nari, Timur Ağa, Tamzara ve Hançer barı.

Halay

Sivas, Çorum, Yozgat, Kayseri, Malatya, Elazığ, Gaziantep, Urfa, Diyarbakır illerini kapsar. Halay dizi halinde ve her zaman davul eşliğinde oynanır. Her halayın kendine özgü müziği ve çalgı eşliğinde söylenen türküsü vardır. Halay dizisi Halay Başı denilen oyuncu tarafından yönetilir. Dizinin başında duran halaybaşının yardımcısı dizi sonundaki pöççüktür. Barda olduğu gibi her ikisinin de elinde mendil vardır. Genellikle sıçramaların sıklaştığı, hareketlerin keskinleştiği görülür. En ünlü halaylar arasında Sivas, Çorum, Turnalar, Kargın, Koç, Abdurrahman, Gelin ve Kartal halayları anılabilir.

Horo (ya da Hora) ve Karşılama

Kırklareli, Tekirdağ ve Edirne illerini içerir. Horo da bar ve halay gibi yan yana dizilerek oynanır. Horo ayak vuruşlarıyla yeri döverek oynanır ve bu ortak özellikten dolayı bu yöre oyunları genel olarak bu adla anılır.

Kasap oyunları da bu bölgeye özgüdür ve kasap havası adı verilen bir ezgi eşliğinde oynanır. Türkiye'de oynanan biçiminde Balkanlara özgü hareketler ile Türklere özgü hareketler bir arada sergilenir.

Bu bölgede ve İzmit, Adapazarı, Çanakkale, Bursa, Bilecik, Bolu illerinde görülen karşılama da en az iki kişi tarafından karşılıklı ve birbirinin eşi hareketlerle, belirli bir uyum içinde oynanan bir oyundur. Kadın erkek karşılıklı oynadığı gibi yalnızca erkekler ya da kadınlar arasında da oynanabilir.

Horon

Karadeniz'in doğusunda başta Rize, Trabzon ve Ordu illeri ile Sinop, Samsun, Giresun, Artvin illerini de yer yer kapsar. Horonlar da topluca ve dizi halinde oynanan halk oyunlarıdır. Dizi oluşturulurken oyuncular birbirlerinin omuzlarından tutmazlar, ama sıkışık düzen içinde el ele tutuşabilirler. Genellikle kemençe eşliğinde oynanan horonlara bazı yörelerde davul zurna ve tulum denen bir çeşit üfleme çalgı da eşlik eder. Genellikle erkeklerin oynadığı bir oyun olan horonların kadınlara özgü olanları da vardır. Kemençe çalınırken çoğu zaman Karadeniz ağzıyla söylenen türküler de horona eşlik eder. Düz, Atlama, Kız, Bıçak Horonları gibi çeşitleri vardır.

Zeybek, Bengi ve Seymen

Balıkesir, Bergama, Ödemiş, Aydın, Denizli, İzmir, Uşak, Muğla, Burdur, Kütahya, Manisa illerini kapsar. Ankara, Bolu, Kastamonu illerinde de Ege'nin zeybek oyunlarını andıran, ama onlardan birçok yönden ayrılan efe ve seymen oyunları görülür. Bu oyunlar, eskiden bu yörelerde yaşayan ve zeybek, efe, seymen adıyla anılan yiğit kişilerin oynadığı, köklü bir geleneği olan oyunlardır. Bu oyunlar günümüzde de efe ve zeybek gysileriyle, tavırlarıyla oynanır. Her birinin kendine özgü ezgisi vardır. Ya davul zurna ya da yöresel çalgılardan biri eşliğinde oynanan bu oyunların çoğunun türküsü de vardır ve bu türkü oyun sırasında söylenir.

Kaşık Oyunları

İçel'in Silifke ve Mut ilçeleri ile Antalya'yı kapsar. Konya, Kırşehir, Eskişehir, Bartın ve Safranbolu yörelerinde de kaşık oyunları görülür. Kaşık, oyun sırasında bir ritim aracı olarak oyuncuların ellerinde bulunur. Oyuncu her iki elinde birer çift kaşık tutarak ve bunları uyumlu bir biçimde birbirine vurarak müziğe eşlik eder. Silifke ve Mut yöresinin kaşık oyunları müziği son yıllarda ülke çapında yaygınlık kazanmıştır. Ayrıca SSCB ve İran'a komşu olan Kars yöresinde Kafkas ve Azeri halk oyunları da oynanır.

Türk Halk Oyunları İle İlgili Gelişmelere Kısaca Göz Atacak Olursak

Türk folklorunun ana danslarından birini oluşturan halk oyunları yalnızca oynanışları bakımından değil giysi, müzik ve geleneksel bakımından da incelenmiştir. Halk kendi yöresinin oyunlarını yüzyıllar boyunca kendi kendine yaşatıp sürdürmüştür. Daha sonra değişen toplumsal yaşayış içinde halk oyunlarının yaşatılması, değerlendirilmesi ve yurt çapında tanıtılması amacıyla çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Halk Bilgisi Derneği'nin (1927) ve Halkevleri'nin (1932) kuruluşundan sonra folklorun öteki dallarıyla birlikte halk oyunlarına da önem verilmiştir. 1935 yıllarında gerçekleştirilen balkan festivallerine katılan mahalli oyunlarımızın birinci oluşları Atatürk'ün bu konuda ilgisi bu konuda çalışmaların başlamasına sebep olmuş mahalli oyunların yörelerinde oynanması sergilenmesi daha önem kazanmıştır. Halk oyunlarımızın yörelerinden çıkıp Türkiye satında ve de dünyaya açılışı 1964 senelerinde başlamıştır. Şöyle ki; İstanbul da üniversite ve fakültelerde okuyan talebeler çeşitli kurum ve kuruluşlarda mesela milli talebe birliği talebe federasyonu, İstanbul Üniversitesi Birliği, Bakırköy Halkevi, Türk Folklor Kurumu gibi teşekküllerde bir araya gelerek hem sıra hasretini gidermek, hem de tüm yörelerin oyunlarını birbirlerine öğretmek gösteriler ve festivaller düzenlemek hem tüm Türk gencine kendi örf ve ananelerini öğretmek amacını gütmesiyle başlamıştır. İlk İstanbul'da atılan bu adım sonra Ankara'ya, İzmir'e ve diğer illere sırayet etmiştir. Sonraları ilkokullar, liseler ele alınarak çeşitli dernek ve teşekküllerin çoğalmasıyla günümüze kadar gelmiştir. Başlangıcını yapan bu teşekküllerde emeği geçmiş tüm folklorcuları şükranla anmaktayım ve minnettarım.

Kültür'e Sponsor Kuruluş Turkcell ve İstanbul Türk Müziği Günleri

Yrd. Doç. Dr. Gökten AY
İ.T.Ü. T.M.D.K. Öğretim Üyesi

TURKCELL

İlki 1993 yılında başkanı olduğum İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Mezunları Derneği'nce (İ.T.Ü.T.M.D.K) yapılan "İstanbul Türk Müziği Günleri", kurucusu olduğu Dernek ve Vakıfların desteğiyle, gönül beraberliği içinde, büyük özverilerle 7.sine ulaşıyor.

Türkiye'de TV'lerin ve Radyoların çoğalması ile birlikte önemli derecede müzik patlaması yaşanıyor. Çok büyük meblağlarla kurulan bu iletişim devleri maalesef ülke insanını temsil etmekte ya da tatmin etmekte güçlükler çekiyor.

Popüler kültürün, memleketin öz kültürü olarak gösterilmesi ile kafalarda uçurumlar doğuyor... Sanatçı adıyla, sanat adıyla sanattan uzak işler yapılıyor... Sanatçı, uzman, bilim adamı, türkücü, şarkıcı, şovmen birbirine karışıyor... Konuşulan dil değişiyor, edebi cümleler, özlü sözler, prozodi unutuluyor...

Türkiye'nin temelini ve geçmişine bakıldığında Avrupa'yı titreten, Avrupa'ya örnek olan bir kültür göze çarpıyor... Ve bu gün dünyanın dört bir yanından insanlar bu izleri görmeye, yaşamaya geliyor.

Bilimsel araştırmalar gösteriyor ki; bir milleti anlatan en güzel öge "müzik"tir. Ve müzik, anaokulundan üniversitelere kadar en iyi ve ulusal anlamda eğitimde yerini almalıdır.

İşte İstanbul Türk Müziği Günleri de sadece geçmişti yaşatmak amacıyla ortaya çıkmadı. Geçmiş, en iyi ve doğru şekilde korunurken, yeni ve bilinçli çalışmalar da program içinde yerini hep aldı. Her sene yapılan geleneksel sempozyumlarda, müziğin konuları tartışıldı ve zaman geçirilmeden Kültür Bakanlığı'na basılarak bilim insanlarının istifadesine sunuldu.

Bugüne kadar yüzlerce sanatçı, topluluk, kurum ve kuruluşlar heyecanımıza katıldı. Çünkü kaliteden ödün verilmiyordu. Ve nihayet "İstanbul Türk Müziği Günleri", Kültür Bakanlığı'na alanında özgün ve tek festival ünvanını aldı.

Bugüne gelmemizde en büyük pay, tabii ki ana sponsorumuz TURKCELL, co sponsorumuz Gen-Pa, Tesan ve reklamları ile diğer kuruluşlara ait. Mayıs 2000 içinde hazırladığımız "7. İstanbul Türk Müziği Günleri'nin ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyoruz.

Bugünkü konuşumuz, iletişim alanında önemli bir paya

sahip olan ve kültür-sanata ve özellikle "Türk Müziği Günleri"ne katkıları ile ön plana çıkan Turkcell Kurumsal İletişim Direktörü Sayın Okşan Atilla Sanön.

Sayın Sanön,

Kitle iletişim araçları içinde cep telefonlarının önemli bir boşluğu doldurduğu görülüyor. Bu konuda Turkcell'in sürekli yükselen bir başarısı söz konusu. Turkcell kısa zamanda bu güveni nasıl sağladı. Bu konuda bilgi verir misiniz?

Turkcell, Türkiye'nin ISO 9001 belgeli ilk GSM operatörüdür. Turkcell, cep telefonlarının artık temel iletişim aracı haline gelmeye başladığı ülkemizde, abonelerine Türkiye genelinde yaygın ve kaliteli iletişim imkanı vermenin yanısıra pek çok hizmeti de sunmaktadır.

Her geçen gün yeni teknolojileri devreye sokuyorsunuz. Bunlar belli bir plan dahilinde bilinçli olarak mı yapılıyor, yani tüketicileri yönlendirmek, özendirme için mi yapılıyor? Türkiye'de cep telefonu kullanımı ile diğer ülkelerde kullanım arasında belirli farklar gözleniyor mu?

Türkiye, dünya cep telefonu pazarında en hızlı gelişme gösteren ülkelerden biridir. Dünya geneline bakıldığında Türkiye pazarının 30 milyon aboneye ulaşması beklenmektedir. Turkcell en yeni mobil telekomünikasyon teknolojilerini dünyayla eşzamanlı olarak Türkiye'ye getirmek için çalışmalarını sürdürmektedir.

Turkcell, Mobil Bankacılık Servisi'nde abonelerine, zamana ve mekana bağlı kalmadan tüm bankacılık işlemlerini cep telefonlarıyla yapma imkanı verecektir. Kurulacak altyapı sayesinde abonelere ait kişisel bilgilerin transferi, güvenli bir ortamda yapılabilecektir.

Kullanım açısından en fazla sizi rahatsız eden, size gelen şikayetler nelerdir?

Cep telefonu kullanımı Türkiye'de göreceli olarak yeni başladığından, bununla ilgili görgü kuralları da yeni yeni oluşmaktadır. Turkcell, cep telefonu kullanıcıları arasında yerleşmeye başlayan görgü kurallarını yazılı hale getiren bir kitap yayınlamıştır. Kitap hayatımızı değiştiren cep telefonlarından, nezaket kurallarını göz ardı etmeden yararlanma konusunda öneriler getiriyor.

Turkcell, sadece teknolojiye değil sanata da çok yakın. Birçok festivale sponsorluk yapıyorsunuz. Bundaki amacınız, seçiciliğiniz nelerdir?

"Sponsorluklarınızda belli tarzlardan ziyade geniş bir yelpazeyi kucaklayarak Türkiye gerçeğini de ortaya koyuyor ve bize göre diğer kurumlara da örnek oluyorsunuz. Örneğin Caz Festivali'nden İstanbul Türk Müziği Günleri'ne kadar her projede sizi görebiliyoruz.

Turkcell, hedef kitlesine doğrudan ulaşmak, onlarla düzenli bir iletişim kurmak amacıyla, sosyal sorumluluğunun da bilinciyle, topluma değer katacağına inandığı çeşitli etkinliklere destek olmaktadır.

Sponsorluk faaliyetlerini, yaptırdığı pazar araştırmalarının sonuçlarına dayanarak müşterilerinden gelen talep ve isteklerle, iş hedeflerine ve kurumsal kültürüne uygun olarak gelmektedir. Turkcell katkıları; sinema, müzik, resim, arkeoloji, kitap, turizm alanlarının yanısıra sektörel fuar ve konferansların gerçekleştirilmesi ile radyo ve TV programlarının desteklenmesi konularında yoğunlaştırmaktadır.

Yörük - Göçü

Mustafa TOMBULOĞLU

Yörük Türkmen Vakfı Genel Başkanı

Geleneksel kültürümüzde önemli bir yeri olan göçerlik hayvancılıkla geçinen topluluklarımızın hayvanın peşinde şekillendirdikleri yaşama biçimidir. Sıcak iklimin zorlamasıyla beliren, taze otlarla dolu serin yüksekliklere çıkma isteği geniş toplulukların göçüne dönüşünce önemli bir kültürün doğmasına da yol açmıştır. Yazın yaylaya kışın ovaya göç etmeyi gerektiren bu kültürde her şey hareket halinde olmaya göre düzenlenmektedir. Barınaklar, kullanılan araç ve gereçler hatta yeme içme alışkanlığı bile çarçabuk toparlanıp yola çıkmaya uygundur. Bu toplulukların dağınıklığından kurtulup kontrol altında tutulabilmesi için ise ser bir disiplin uygulanmaktadır. Denilebilir ki hayvanlar bile bu disiplin içinde yerlerini ve nasıl hareket edeceklerini bilirler. Öyle ki göç zamanı geldiğinde hayvanların kendiliklerinden yola koyuldukları ve katar içindeki yerlerini aldıklarını görürüz.

Türk insanının bu özelliğinden dolayı yerleşik düzene geçtikten sonra bile yazın yaylaya çıkmanın özlemini çeker olmuştur. Yaz geldiğinde hiç kimseyi yerinde tutmak mümkün değildir. Yörüklerde göçler mevsimlere göre olmaktadır. Yayla olarak ise yörükler Toroslar'ı seçmişlerdir. Yaylalar Aydın'dan, Kayseri Uzun Yayla arasında Toroslar'ın her kesiminde yörük obalarına rastlamak mümkündür. Yaylaya gidiş ilkbaharda, dönüş ise sonbaharda olur. Deve yörügün kamyonudur. Yörük bütün yükünü deveye taşıtmıştır. Çadırını, ununu, tuzunu, bezini, kazanını, tenceresini, çamaşırını, yayığını, her şeyini ve hayatını, yürüme üzerine kurduğu ekonomisini deveye yükleyip taşımıştır.

Bu yaşam da devenin çokluğu da zenginlik ve rahatlık emaresidir. Göç esnasında deve katarını çekmenin de ayrı bir önemi vardır. Katar, evin yeni gelini ve gelinlik kızı tarafından çekilir. Göçler obalar halinde olur, göçün en başına obanın ağasının deve katarı geçer. Ağanın göçünün önüne geçmek törelere ters düşer. Obalar ayrı ayrı göçerler. Bunun nedeni sürülerin daha rahat otlaması ve göçen obaların fazla

karışıklığa meydan verilmemesi için bir obanın göçtüğü yere bir diğer oba konar. Burada yörüklerin çevreciliğinden bahsetmemek haksızlık olur. Göçerken yurttan kalan çöpleri bir çukur açıp oraya koyup üstünü kapatırlar. Arkadan gelen oba bu çöpleri ve pislikleri görüp oba hakkında kötü düşünmesin.

Yaylalara göç başlamadan önce obaların ağaları tarafından ihale usulü ile yaylaların bağlı oldukları ilçe kaymakamlıkları ve köy muhtarlıklarından ücret karşılığında alınır. Bu yaylalarda en az üç, üç buçuk ay oturulur. Yaylalar yörügün en rahat olduğu dönemdir. Çünkü meralar bol olur ve dolayısıyla hayvanlar bu süre içinde çok rahat bir dönem geçirirler. Aileler yayla süreci içerisinde halı, kilim, dokuma işlemleri ve çadırların içerisine sermek için gerekli keçeleri, yaparlar. Ayrıca kışlık yağ, peynir ihtiyaçlarını da yine yaylada kaldığı süreç içinde hazırlarlar.

Havaların soğumasıyla birlikte kışlaya dönüş hazırlıkları başlar. Bunların başlarında, yine göç başlamadan, oba beyleri gidip kışlanacak yeri tespit edip kışlak satın alınır. Bundan sonra kışlaya doğru göç başlar. Yörük göçü yaylaya gidilen yerin tersine olur. Yani yaylaya gidiş ve kışlaya dönüş ayrı güzergahlardan olur. Kışlaya dönüş genellikle Ekim, Kasım aylarına rastlamaktadır. Tabii ki, bu dönüş göçü yaza doğru daha olur. Çünkü güzün araziler genellikle boş olur o bakımdan sürüler daha rahat otlatılır.

Yazımızda bahsettiğimiz yörük göçü şu anda hemen hemen sona ermiş durumdadır. Yörüklerin tamamına yakını yerleşik düzene geçmiştir. Göçebe olan az sayıda yörük de yaylalara ve kışlalara kamyonlarla göç etmektedir. Şu anda develerle göçen Silifke ve Karaman arasında 30-40 hane yörük obası vardır. Bu kültürü yaşatmak için sivil toplum örgütlerine ve basın yayın organlarına çok büyük görevler düşmektedir.

Halk El Sanatlarının Pazarlanmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin Önemi ve Bir Uygulamanın Sonuçları

Hilmi DULKADİR

Mersin Halk Eğitim Merkezi Müdürü

Bilindiği üzere, Türk Milli Eğitimi'nin iki önemli çatısı vardır. Örgün ve Yaygın Eğitim...

Bugün Türkiye'de hemen bütün il ve ilçelerde teşkilatlanmış olan Halk Eğitimi Merkezleri, yaygın eğitime bağlıdır.

Bu kurumlarda yürütülen Sosyal-Kültürel kurs ve uygulamalar ile mesleki eğitim, yörenin özelliklerine göre kurum yetkilileri tarafından belirlenir, planlanır ve uygulanır.

Kimi Halk Eğitimi Merkezlerinde Döner Sermaye İşletmesi kurulmuştur. Bu merkezler üretime esas eğitimi verirken ticari işlemler de yapmaya yetkili kılınmışlardır.

O halde Halk Eğitimi görevlileri -başta müdürleri-hizmet alanını tarihi, coğrafi, sosyal, kültürel yönden çok iyi tanımalı, özellikle halkın varolan atıl işgücünün en iyi nasıl değerlendirilebileceği hususunda çeşitli araştırmalar yapmalı, projeler hazırlamalıdır.

Mersin Halk Eğitimi'nde Bir Çalışma

Bu satırların yazarı, Mersin Halk Eğitimi Merkezi Müdürü'dür. 19 yıllık bir halk eğitimi hizmeti bulunmaktadır. Kendi yöresi ve yakın illerde derleme-araştırma çalışmaları yapmış, 4 kitap, onlarca tebliğ sunmuş, yüzlerce makale yayınlamıştır. Bütün bu çalışmaları sürerken daha 1987 yılında İçel'in Vali'sine bir doğal boya ünitesi kurma, geleneksel el dokumalarını yaşatmak üzere bir proje sunmuş, kabul edilmesini sağlamış ancak valinin tayini çıkınca yerine geçen vali konuyu önemsememiştir.

1996 yılına gelindiğinde girişimci, halk kültürünü önemseyen ve özellikle kırsal kesimin ekonomik durumunu iyileştirmek isteyen bir vali (Sayın Şenol Engin) İçel'e atanmıştır. Bu safhada kendileri ile buluşmamız gerçekleşmiştir.

Sayın Vali'ye aynı mahiyette bir proje sunduk. Proje,

İçel Yöresi Halk El Sanatlarının Derlenmesi, Üretimin Geliştirilmesi ve Pazarlanması'nı öngörmekteydi. Vali bu projeyi dikkate aldı, daha büyük düşündü ve Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Taciser Onuk ve O'nun arkadaşlarının yer aldığı araştırma ekibini ve bu ekibin hazırladığı projeyi uygulamaya koydu. Projenin araştırma grubuna dahil edildik ve sekreteryası da tarafımıza verildi.

Böylece oluşan bilimsel araştırma ekibi 1996 yılı Aralık ayında başladığı çalışmasını 1997'ye kadar sürdürdü.

Çalışmalar, İl Özel İdaresine bağlı olarak başladı ancak, uygulamada birtakım zorlukla karşılaşıldı ve giderilmesi için proje Mersin Halk Eğitimi Merkezi Döner Sermaye İşletmesi'ne devredildi. Bilim ekibi buradaki çalışmasını 1998 yılı Mayıs'a kadar sürdürdü ve bilimsel verileri çeşitli yayınlarla ilgililere ulaştırdı.

Bilim ekibinin çalışmaları sürerken bir yandan da pazar arayışları devam etti.

Bir Girişim ve Getirdikleri

Mekikli Dokumalar

Bilimsel ekibin de tespit ettiği üzere İçel'de çul, çuval, kilim vb. yün ve kıl dokumaların yapıldığı ıstar

tezgahları (kirkitli) ile pamuklulardan savan, iç ve dış giyim için kumaş dokumaların yapıldığı mekikli dokuma tezgahları çok sayıda mevcuttur.

O halde mevcut potansiyelin öncelikli olarak değerlendirilmesi gerekir. Nitekim, halkın yıllar öncesi dokuyup bir kenara bıraktığı kumaşlardan bir miktarı satın alınmış, ünlü tasarımcı ve hazır giyimcilere tanıtılmıştır.

Ünlü tasarımcı Cemil İpekçi İçel dokumalarını çok beğenmiş ve ayda 2000 m. kumaşı sadece kendisinin tüketebileceğini belirtmiş, bir başka girişimci vasıtasıyla sözleşme de imzalamıştır.

Bu esnada halkın elindeki mevcut tezgahlardan 80'i üretime geçmiş, çok eskilere ait bütün modeller birer birer yeniden dokunmaya başlamıştır.

Halkın elindeki tezgahlar 40 ile 60 cm. enli üretime imkan vermektedir. Nitekim Cemil İpekçi, dokumakta olan 60 cm. enli kumaşlarla çalışmaya başladıktan kısa bir süre sonra 90 cm. enli kumaş üretimini istemiş, mevcut tezgahların yapısının 90 cm. enli kumaş üretecek biçimde tasarlanmasını önermiştir.

Pamuklu dokumalarda ve el tezgahlarında 90 cm. enli üretim oldukça zor bir uygulama gerektirmiştir. Yörede faaliyet gösteren Berdan Tekstil A.Ş.'nin teknik ve üretim malzemesi desteğinin alınmasına rağmen ayda 2000 m. kumaş üretimi gerçekleşmemiş, sözleşmeye taraf olanlar da bu durumdan istifadeyle sözleşmenin feshini istemişlerdir.

Böylece geleneksel el tezgahlarında yapılan yeniden üretim ve pazarlama denemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Kirkitli Dokumalar

İçel'in Mut ilçesi'nde kirkitli dokumalar üzerine yapmış olduğum derlemeleri 1985 yılında Milli Eğitim Bakanlığı kitap olarak yayınlamıştı. Aslen Mut'lu olan bir tekstilci bu kitaptan esinlenerek beni buldu ve doğal boya üzerine çalışma yapmak istediğini belirtti.

Yürütmekte olduğum proje kapsamına doğal boya ünitesini de dahil ederek bu şahsa gerekli bütün imkanlar tanındı.

Küçük bir atölye olarak yöre bitkilerini denemekle başlanan çalışmalar şimdi ayda 500 kg. doğal boya yapacak seviyeye ulaşmıştır. Atölyenin bulunduğu köy eski ve dokumasıyla ünlü bir yöruk yerleşim alanıdır. Halkının hemen hepsi dokuma yapar ve oldukça başarılıdır. Burada doğal boya yapılırken bir yandan da köyün yünü satın alınmakta, köylülere eğitilmekte, kelep, yumak yaptırılmakta ve dokutulmaktadır.

Doğal boya ünitesi ve kilim dokuma ve pazarlama çalışmalarında başarı yakalanmıştır. Nitekim bu bildirinin son şeklinin verildiği gün her 2000 m² kilim siparişi alınmıştır.

Mekikli Dokumalarda Pazar Arayışı

Mekikli tezgahlarda dokunan 10.000 m. pamuklu dokumanın elde kalışı başta vali olmak üzere bizleri son derece üzmüş ve adeta panikletmiştir. Bu esnada kısa adı İÇEV olan İçel El Sanatları ve Eğitim Vakfı'nın kuruluş çalışmaları tamamlanmış Mersin Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi'nde bulunan malzemeler vakfa devredilmiştir. Vakfın ilk toplantısında oybirliği ile başkanlık görevi tarafıma tevdi edilmiştir.

Bu kez sorumluluk duygusu bir kat daha artmış ve çantayı ele alarak "piyasada neler talep görüyor", incelemeye çıkmıştır.

Beymen'den başlanan görüşme isteği İstanbul'da iki gün beklenilmesine rağmen gerçekleşmemiştir. Bir başka zamanda Vakko'ya gidilmiş ve Bay Vitali Hakko ile görüşülmüş ve bir miktar kumaş satışı gerçekleşmiştir. Vakko'da inceleme yaparken bir cins dokuma dikkatimizi çekmiş ve sipariş verildiği takdirde üretebileceğimiz dile getirilmiştir. Meğer bu ürün ithal imiş ve bir örneği tarafımızdan yapıp Vakko'ya gönderildiğinde ithalat kesilerek binlercesini dokumak üzere vakfımıza ilk ciddi siparişin verilmesi gerçekleşmiştir.

Vakko ile başlayan bu işbirliği giderek genişlemiş ve hemen her ay yeni bir üretim türü ile dokumalarımız artmıştır.

Şimdi mevcut 100 adet dokuma tezgahına ilave olarak 150 adet tezgah daha yapılmıştır. Böylece 250 el tezgahı ayda 40 ton malzeme işlemek üzere organize olmuştur. Elbette bu kadar büyük bir kapasite son derece büyük bir önem arz etmektedir.

Başlıca Sorunlar

Bugün İçel'de 250 adet mekikli, 250 adet de kirkittli tezgah çalışmaktadır. Bir doğal boya ünitesi, el eğirmeci kadınlar, yöreden satın alınan yünler ve yine yöreye has renk, desen ve yanırlarla gerçek bir halk kültürü yaşamakta, yaşatılmaktadır. Bugüne gelişte yaşanan zorlukların bir bölümü burada dile getirilmiş ancak bir bölümü daha var ki maalesef açıklanmamıştır.

Karşılaştığımız zorluklardan bir bölümünü yeniden belirtmekte yarar görülmektedir.

• Bürokratik Zorluklar

Devlet görevlileri konunun önemini bilmiyorlar.

Yüzlerce insanın bu yolla iş sahibi olacağına inanmıyorlar.

İşleri çok yavaş yapıyorlar.

Özellikle mali konularda aşırı endişe duyuyorlar.

• Pazar

Üretimin pazarını hatırlamadan başlanan çok iyi niyetli girişim ne yazık ki kötü bitiyor.

Bol mali kaynak temin eden bürokratlar ya da bol parası olan özel girişimciler kısa sürede kaynakları tüketiyor, geriye bir yığın endişe kalıyor. Bu konuda biraz daha açıklama yapmak gereği duyuyorum:

Mali durumu iyi olan girişimciler dokuyuculara bol ödeme yapıp yüksek fiyata malettiği ürünü satamayınca bir süre sonra tikanıp kalıyor. Kendisinin tıkanması önemli değil asıl sorun bundan sonra başlıyor. Çünkü yüksek fiyata dokuma yaptırdığı insanlara biz dokuma yaptıramıyoruz. Dokuyucunun gözü ilk patronun verdiğinde, siz o miktarı verinceye kadar bekliyor, dokuma yapmıyorlar.

Tavsiyeler

Başlatılacak her girişim için mutlaka konuya ilgi duyan, bu konuda uzman olan kişiler bulunmalıdır.

Yörede mevcut modern fabrika ve diğer tesislerden faydalanma yolları aranmalıdır.

Pazar arayışı sürekli olmalıdır.

Bir tasarımcı ile çalışmalı, üretimin çeşitli alanlarda kullanımı sağlanmalıdır.

Her halükarda devlet desteği alınmalıdır. Ancak bu destek geçici olmalı ve kesinlikle tipik bürokratlarla çalışılmamalıdır.

Her el dokuması için eğitim desteği mutlaka verilmelidir.

Netice

Türk el sanatları ciddi bir kriz yaşamaktadır. O güzelim el emeği göz nuru işlerimiz, iyi organize olmamanın bir sonucu olarak ulusal ve uluslararası piyasalarda boy gösterememektedir.

Biraz da aydınların halka inememesinin bir sonucu olan bu durumu ortadan kaldırmak için bir kamusal kurum ve onu destekleyen özel sektör ciddi şekilde konuyu tartışmalıdır.

Bize göre sözün başında konu ettiğimiz Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü taşra birimleri yöresel ürünlerin araştırılması, derlenip değerlendirilmesi konusunda ilk girişimleri yapmalıdır. Bu birimle koordineli çalışan, bir nevi danışman olan özel sektör konuyu kasaba boyutundan çıkarıp ulusal tercihlere doğru yönlendirecektir.

Biz taşra teşkilatı olan Halk Eğitimi Merkezlerini öne sürerken dikkate aldığımız bazı hususları ayrıca açıklamakta fayda görüyoruz.

* Bir kere bu birimlerin ilin valisi ile yakın temas halinde olabilmekte, bunun sonucu olarak yöresel el sanatlarının ihyasını her fırsatta dile getirebilmektedirler.

* Bir yerel yönetim olan ve oldukça güçlü mali kaynağı bulunan özel idarelerin mali gücünden istifade edilebilmektedir.

* Milli Eğitim Bakanlığı bu konuyu ciddi şekilde ele aldığı takdirde çok iyi yetişmiş öğretim elemanları ile yöresel el sanatlarını yeniden canlandırabilir, tanıtip pazarlanmasına yardımcı olabilir. Eğitim, Üretim, Pazarlama... Bu üç unsur, 2000'li yılları yaşayan Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'nın dikkatini çekmelidir.

Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Karadeniz Teknik Üniversitesi Modeli

Doç. Dr. Sabri YENER

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Başkanı

Müzik, sanatın, müzik eğitimi sanat eğitiminin, müzik öğretmenliği eğitimi de öğretmen eğitiminin önemli bir boyutudur. Bu sebeptendir ki, Cumhuriyet Türkiye'sinde müzik öğretmeninin eğitimine büyük önem verilmiştir. Bu konuda ilk adım, üyük önder Atatürk'ün direktifleriyle 1924 yılında Ankara'da kurulan Musiki Muallim Mektebi olmuştur. Orta öğretim düzeyinde eğitim veren bu okul 1937-1938 eğitim-öğretim yılında iki kola ayrılmıştır. Bunlardan birincisi Ankara Devlet Konservatuarını, ikincisi de Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi'ni oluşturmuştur. Böylece müzik sanatçısı (yorumcusu) yetiştirme işi konservatuar, müzik eğitimcisi yetiştirme işi de Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi'ne yüklenmiştir. Buna bağlı olarak öğretim seviyesi de ortaöğretim düzeyinden yüksek öğretim düzeyine yükseltilmiştir. Daha sonra diğer bazı üç yıllık eğitim enstitüleri bünyesinde müzik bölümleri açılmış, 1978-1979 eğitim-öğretim yılındaki düzenlemelerle bu bölümler dört yıllık yüksek öğretmen okulları müzik bölümlerine, 1982-1983 eğitim-öğretim yılında yapılan düzenleme ile de üniversiteler bünyesindeki eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerine dönüştürülmüştür. Müzik öğretmenliği eğitimi esas anlamda eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinin işi olmakla birlikte, son yıllarda belirlenen fazla ihtiyaç sebebiyle çeşitli konservatuar mezunlarına da zaman zaman müzik öğretmenliği hakkı tanınmıştır. Ve nihayet eğitim fakülteleri bünyesinde bulunan resim-iş ve müzik eğitimi bölümleri artık anabilim dallarına dönüştürülerek bir çatı altında birleştirilmiş ve böylece iki anabilim dalından meydana gelen güzel sanatlar eğitimi bölümleri oluşturulmuştur.

Böylece, Müzik Öğretmeninin yetiştirilmesinde orta öğretimden yüksek öğretime ve nihayet fakülte düzeyine yükselme gibi olumlu bir gelişme kaydedilirken, diğer yandan bağımsız bir okuldan bölüme, daha sonra da bölümden anabilim dalına dönüş gibi bir talihsizlik yaşanmıştır.

Musiki muallim mektebinden eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerine uzanan süreç içinde her kurum belli bir çerçeve programa ve belli gelenek ve teamüllere dayalı olarak kendi programını yapıp uygularken, son düzenlemelerle bu konuya da müdahale edilmiş, tüm müzik eğitimi anabilim dallarında uygulanmak üzere Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından zorunlu ortak bir program gönderilmiştir. Bu programın hazırlanmasında mevcut deneyimlerden ne derece istifade edildiği tarafımızdan bilinmemektedir.

Hiçbir eğitim-öğretim programı statik değildir. Gerekli şartlar altında değişebilir, gelişebilir. Bu yüzden ki eğitimde bir program geliştirme sürecinden söz edilir.

İşte böyle bir program geliştirme sürecinde dikkate alınabilmesi açısından 10 yıllık bir geçmişe sahip olan bir modelin, yani Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Eğitim-Öğretim Programı modelinin tanıtımı yapılacaktır.

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi

Müzik Eğitimi Bölümü

Kuruluş ve Gelişimi

1988 yılında kurulan ve 1989-1990 eğitim-öğretim yılında faaliyete başlayan KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, kuruluş sırasına göre Türkiye'deki müzik eğitimi bölümleri arasında 6.sırayı, Ankara'nın doğusunda ise, 1. sırayı almaktadır.

Fiziki-Mimari Yapısı ve Üniteleri

Kurulduğu dönemde sadece bölüm başkanlığı olarak kullanılan 1 adet odaya sahip olan KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü yeni adıyla güzel sanatlar eğitimi bölümü bugün fiziki-mimari yapısı ve üniteleriyle, gerekli standartlara uygun denilebilecek bir düzeydedir. Bölümde, müzik eğitimi anabilim dalına ait 54 adet yalıtılmış bireysel ve grup çalışma odası, üç adet derslik, bir adet amfi, enstrüman yapım ve onarım atölyesi, fakülte geneline hizmet veren bir konser salonu, seminer odası, yeterli düzeyde yönetim bloku, her öğretim elemanına ait büro ve çalışma odaları ile bir adet toplantı salonu bulunmaktadır.

Araç - Gereç ve Enstrüman Durumu

Bölümde, üçü kuyruklu, üçü elektronik olmak üzere halen 19 adet piyano ile 1 oda orkestrası için yeterli denebilecek sayıda yaylı, üflemeli ve vurmali sazlar, yeterli sayıda Türk Halk Müziği ve Klasik Türk Sanat Müziği sazları ile çocuk çalgıları, 2 adet müzik seti, yeterli sayıda kasetçalar, nota arşivi ve kitaplık bulunmaktadır. Geçen 10 yıl içinde bölümün enstrüman ihtiyacı önemli ölçüde sağlanmış durumdadır.

Öğretim Elemanı Durumu

1988 yılında kurulan ve 1989-1990 eğitim-öğretim döneminde bir öğretim üyesi ile faaliyete başlayan bölümün müzik eğitimi anasanat dalında halen 1 doçent,

8 öğretim görevlisi, 1 araştırma görevlisi 1 uzman ile yabancı uyruklu-sözleşmeli 2 profesör ve 1 öğretim üyesi bulunmaktadır.

Öğrenci Durumu

Bölümümüz müzik öğretmenliği programına her yıl ön kayıt ve özel yetenek sınavı ile 40 öğrenci alınırken bu sayı daha sonra 45'lere, en son olarak da 60'a çıkarılmıştır. Müzik öğretmenliği programında halen 250 civarında öğrenci öğrenim görmektedir. Resim-İş öğretmenliği normal ve II.öğretim programlarıyla birlikte bu sayı yaklaşık 600'e ulaşmaktadır.

Mezuniyet Durumu

1994 yılından itibaren Müzik Öğretmenliği programından mezun olanların sayısı 200 kadardır. Aynı bölümünü müzik eğitimi anasanat dalında lisans tamamlama programına katılan ve mezun olan öğretim elemanları da hesaba katıldığında bu sayı 207 civarında olmaktadır.

Tüm mezunlarımız iş bulmuş durumdadır. Bunlardan çoğu orta dereceli okullarda Müzik Öğretmenliği yapmakta, azımsanmayacak bir kısmı ise bazı üniversitelerde öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi olarak çalışmaktadırlar.

Öğretim Programları

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü uygulamış olduğu 10 yıllık programlarında "geniş çerçeveli bütünlük-bütüncülük" ilkesini esas almıştır.

Bölümün müzik öğretmenliği lisans programında okutulan alan dersleri (genel kültür ve genel formasyon dersleri hariç) ve 4 yıllık süre içindeki toplam ders saatleri şöyledir:

Anaçalğı / Anadal 224 saat, Temel Piyano / Temel Çalgı 56 saat, Temel Bağlama / Temel Çalgı 56 saat, Temel Ses Eğitimi / Temel Çalgı 56 saat, Müziksel İştme Okuma Yazma 280 saat, Türk Halk Müziği 112 saat, Türk Sanat Müziği 112 saat, Koro / Toplu Ses Eğitimi 224 saat, Türk Halk Müziği Koro / Repertuar 224 saat, Türk Sanat Müziği Koro / Repertuar 224 saat, Müzik Teorisi 28 saat, Okul Çalgıları 14 saat, Çalgı Bilgisi Bakım ve Onarım 14 saat, Çokseslendirme 112 saat, Müzik Türleri ve Biçimleri 28 saat, Genel Müzik Tarihi 28 saat, Türk Müzik Tarihi 28 saat, Orkestra Oda Müziği 112 saat, Müzik Toplulukları Yönetimi 14 saat, Eğitim Müziği Repertuarı 28 saat, Türk Müziği Çokseslendirme 28 saat, Müzikte Bilgisayar Kullanımı 42 saat, Özel Öğretim Metodları 42 saat, Özel Öğretim Uygulamaları Semineri 28 saat, Özel Öğretim Uygulamaları 168 saat,

İçerikleri aynı olmakla birlikte bu derslerin bazı dönemler adlarında, bazen de haftalık ders saatlerinde küçük değişiklikler denenmiştir.

Diksiyon	14 saat,
Şiir Bilgisi	14 saat,
Nota Yazımı	28 saat,
Türk Halk Bilimi ve Derlemecilik	14 saat,

gibi bazı dersler bir süre denenmiş, daha sonra programdan kaldırılmış ya da diğer derslerin içeriklerine dahil edilmişlerdir.

Bölümde ayrıca lisansüstü düzeyde eğitim yapılmakta olup yüksek lisans programında halen 7 öğrenci "Sanat Uzmanı" ünvanıyla mezun edilmişlerdir.

Başlıca Müzik Toplulukları ve Eğitim Konserleri

Bölümde kurulan kesintisiz olarak etkinlik gösteren müzik toplulukları şunlardır:

- Bölüm Çoksesli Korusu
- Bölüm Türk Halk Müziği Korusu
- Bölüm Türk Sanat Müziği Korusu
- Bölüm Oda Orkestrası

Bunların yanısıra piyano, ses (şan), yaylı sazlar ve nefesli sazlar ile Türk sazlarından oluşan ikili, üçlü ya da dördü oda müziği grupları ve çalgı kümeleri de etkinliklerini sürdürmektedirler. Ayrıca öğrencilerimiz, üniversite genelinde serbest zaman etkinlikleri içerisinde yapılan popüler müzik çalışmalarında da önemli katkılar sağlamaktadırlar.

Yukarıda sözü edilen toplulukların her yıl kesintisiz olarak verdikleri "eğitim konserleri" ile TV programları ayrı bir anlam ve önem taşımaktadır.

Bu konserler, hem öğrencilerin daha iyi yetişmeleri, kendilerini kritik etmeleri, hatalarını düzelterek daha çok gelişmeleri, hem de çevre ile olan iletişimlerini açısından büyük faydalar sağlamaktadırlar. Bu etkinlikler yoluyla ayrıca bölümde gerçek ve yaşanılır bir müzik ortamı da oluşmaktadır.

Bilim ve Sanatsal Diğer Etkinlikler ve Yayınlar

Bölümde yapılan bilimsel, sanatsal ve teknolojik etkinlikler ile yayınlar da eğitim-öğretim, araştırma ve uygulamanın vazgeçilmez boyutlarındandır. Daha kuruluşunun dördüncü yılında (1993) bölümün düzenlediği "I. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu" ve buna bağlı olarak yayınlanan kitap, kurulan çalgı yapım ve onarım atölyesi ve burada geliştirilen enstrüman yapımcılığı, bunun yanısıra, bölüm öğretim elemanlarının katıldığı başka bilimsel etkinlikler, yayınlanan kitap ve makaleler, radyo ve TV programları, hazırlanan yüksek lisans tezleri, müzikle ilgili diğer kurum ve kuruluşlarda yapılan jüri üyelikleri, uzmanlık ve danışmanlık hizmetleri, bölümü temsilen katılım sağlanan bilimsel ve idari toplantılar yoluyla eğitim-öğretim çalışmalarına

ve yurt çapında müzik gelişmesine önemli katkılar sağlanmıştır.

Sonuç ve öneriler

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü kuruluşundan beri gelişip 10 yıllık bir sürede uygulamış olduğu öğretim programları, bilimsel-sanatsal etkinlikleri ve yayınlarıyla Türk Müziği eğitimine önemli katkılar sağlamış ve müzik öğretmeni yetiştirmede yeni bir model oluşturmuştur.

Programların hazırlanmasında ülkenin gerçekleri, toplumun beklentileri, insanlarımızın ihtiyaçları, ülkemizin imkanları, kültürümüzün boyutları ve müzik alanının özellikleri ile çağın gerekleri göz önünde bulundurulmuştur.

Programlarda geleneksel ve çağdaş Türk Müzikleri ile uluslararası / kültürlerarası nitelikler taşıyan diğer müziklere ihtiyaçlar ölçüsünde dengeli bir biçimde yer verilmiştir. Ancak, geleneksel müziklerimiz üzerine özenle kurulan çağdaş eğitim müziklerimize her geçen gün daha fazla ağırlık verilmesi hedeflenmiştir. Çünkü; Türkiye’de öncelikle “*genel müzik eğitimi*”ni gerçekleştirmekle yükümlü olan (genel) müzik öğretmeni veya (genel) müzik eğitimcisi, herşeyden önce, Türk Müziğimizin tüm bu özellikleriyle bir bütün olarak görmek, kavramak, anlamak ve bu görüş, kavrayış ve anlayışını “*uluslararası müzik*” “*evrensel müzik*” veya “*dünya müziği*” anlayışıyla bağdaştırmak, kaynaştırmak ve bütünleştirmek durumundadır. Çünkü, Türkiye’de (genel) müzik öğretmenliği veya (genel) müzik eğitimciliği görevleri böyle bir görüş, kavrayış ve anlayışı gerekli ve zorunlu kılmaktadır. (Uçan, 1994, s.15)

Uygulanan programlarda seslendirici - yorumcu sanatçılık yönü ağır basan bir müzik eğitimi anlayışından, öğreticilik-eğiticilik yönü ağır basan bir anlayışa dönüş yapmak yerine, her ikisinin dengelendiği bir modelin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, müzik öğretmeni adayına öğretimi süresince; mesleğinde istenilen sanatsal düzeyi yakalayabilmesi için yeterli düzeyde profesyonel sanat eğitimi (alan bilgisi ve becerisi eğitimi); alan bilgisini, ileride öğretmenlik yapacağı ilk ve orta öğretim düzeyinde etkili bir şekilde öğretebilmesini sağlayacak düzeyde yeterli bir alan eğitimi; öğretmen adayını eğitimin teorik temelleri konusunda bilgi sahibi edebilmek amacıyla genel eğitim bilgileri, her aydın kişi için gerekli olan genel kültür bilgileri ve üniversite gençliğinin kendi müziksel yaşantısını zenginleştirecek ve kendi zevkine uygun düşecek amatör (özengen) bir müzik anlayışına da fırsat tanıyan geniş kapsamlı, çok türlü, çok yönlü ve çok boyutlu bir müzik eğitimi verilmeye çalışılmıştır.

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Türk müzik eğitimine olduğu kadar, Türk müzik hayatının gelişmesine de katkı sağlamıştır. Bunun için bölüm koroları, orkestra ve oda müziği grupları ile geleneksel

müzik toplulukları oluşturularak halka açık konserler verilmiştir.

Bölümde, eğitim-öğretim yanında, müzik eğitimi geliştirmek amacıyla araştırma, uygulama ve yayınlar da yapılmıştır. Ayrıca müzik eğitimi ile ilgili konularda çeşitli kurum, kuruluş ve istekli kişilere uzmanlık-danışmanlık hizmetleri de verilmiş, onlarla işbirliği ve ortak etkinliklerde bulunulmuştur.

Lisans düzeyinde yapılan eğitim-öğretim, araştırma ve uygulama çalışmaları “Müzik Öğretmenliği”, lisans üstü düzeydekiler ise, “Müzik Eğitimciliği” programı çerçevesinde yürütülmeye çalışılmıştır.

Bölümün fiziki-mimari gelişimi ve enstrüman ihtiyacının karşılanması için yoğun çaba sarfedilmiş, bu konuda önemli aşamalar kaydedilmiştir.

Öğretim elemanı temininde ve öğretim üyesi yetiştirmede yoğun çaba sarfedilmiş, ancak, taşra şehri olmanın dezavantajları yüzünden bu konuda istenilen düzeye ulaşılamamıştır.

Çocuklarımızın ve gençlerimizin müzik eğitimi kaset satıcıları, sürücüler ve garsonların tekelinden kurtarmak için süratli tedbirler alınmış, yazılı ve sözlü basın-yayın kuruluşları ile ilişkiler kurulmuş, bu kuruluşların, müziğin Türk toplumuna tanıtılması ve toplumun müzik zevkinin geliştirilmesindeki rollerinden azami ölçüde faydalanma yoluna gidilmiştir.

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü kuruluşundan bu yana geliştirip 10 yıllık bir sürede uyguladığı bu programları, bilimsel-sanatsal etkinlikleri ve yayınlarıyla Türk müzik eğitimine önemli katkılar sağlamış, müzik öğretmeni yetiştirmede ülke ihtiyaçlarını dikkate alan yeni, gerçekçi, gelişmeci ve çağdaş bir model oluşturmuştur.

Program geliştirme işi, statik değil, dinamik bir süreç olduğuna göre, bundan sonra yapılacak program geliştirme çalışmalarında gerek diğer müzik eğitimi bölümlerinin ve gerekse KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü’nün birikimlerinden faydalanılma yoluna gidilmesi en samimi dileğimizdir.

Kaynaklar

FEF (Fatih Eğitim Fakültesi) Müzik Eğitimi Bölümü
Lisans Ders Programı, Trabzon, 1988
Lisans Ders Programı, Trabzon, 1992
Lisans Ders Programı, Trabzon, 1994
Lisans Ders Programı, Trabzon, 1996

Uçan, Ali “Kuruluşunun 75. yılında ve 2000’li yılların eşliğinde Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü ve Türkiye’de Müzik Öğretmenliği Eğitimi”, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Yeni Dönem Özel Sayısı, s.1-32, THK Basımevi, Ankara, 1994

Yener, Sabri “Günümüz Türkiye’sinde Müzik Eğitiminin Temel Sorunları ve Öğretmen Eğitimi”, Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu (Uluslararası Katılımlı), Basılmamış Bildiri, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, İzmir, 18-20 Mart 1999.

Motif'ten...

Seminerler Devam Ediyor...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği geniş eleman kadrosu ile yeni dönem faaliyetlerine yönelik çalışmalarına devam ediyor. Yoğun bir faaliyet dönemine giren Motif elemanları, halk oyunları çalışmalarına gösterdikleri ilgiyi, her hafta düzenlenmekte olan seminerlere de gösteriyor. Konu ve içerikleri itibarı ile öğrenciler arasında büyük ilgi gören seminerler sezon sonuna kadar devam edecek. Halkbilimi camiasından konuşmacı olarak bugüne kadar katılımcıların gerçekleştirdikleri programlarda Ekber Yeşilyurt, Doç. Fikret Değerli, Ali Cavaz, Üstün Gürtuna, Tansuğ Altuğ, Gürbüz Hadî Gögebakan, Yrd. Doç. Dr. Göktañ Ay ve Erol Aktı konuları ile ilgili konferanslar verdiler.

Motif, Dernek, Kurum ve Kuruluşlar Arasında Halk Oyunları Yarışmasına Sponsor Oldu...

Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı'na bağlı İstanbul İl Başkanlığı'nın 26 Şubat 2000 tarihinde Burhan Felek Kapalı Spor Salonu'nda düzenlediği Dernek, Kurum ve Kuruluşlar Arası Halk Oyunları Yarışması'na Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği sponsor olarak katkıda bulundu. Sahne düzenlemesi yapmayan ekipler dalında 17 dernek, kurum ve kuruluş, sahne düzenlemesi yapan ekipler dalında ise 6 dernek, kurum ve kuruluş, yarışmacı olarak katıldı. Yarışma sonunda Sahne Düzenlemesi

Yapmayan Ekiplerde Erzurumlular Kültür ve Dayanışma Derneği Erzurum ekibi birinci, Kartal Turizm ve Folklor Derneği Şanlıurfa Ekibi ikinci, Otantik Halk Oyunları Derneği Kars Ekibi üçüncü oldu. Sahne Düzenlemesi Yapan Ekipler Dalında ise Kartal Turizm ve Folklor Derneği Van Ekibi birinci, Otantik Halk Oyunları Derneği Silivri Ekibi ikinci, Kartal Folklor Eğitim Merkezi Artvin Ekibi üçüncü oldular. Dereceye giren ekipler büyük bir coşku ile plaketlerini almak üzere sahneye davet

edildiklerindeki coşku görülmeye değerdi.

İzzet-i İkrâm'da Buluşalım...

Müziğin ve halk oyunlarının bütünleştiği ayrıcalıklı müzik eğlence programlarından birisi olan İzzet-i İkrâm programı tüm güzellikleri ve hiçbir zaman yitmediği coşkusu ile devam ediyor. Sanatçı İzzet Altınmeşe'nin büyük bir özveri ve özenle hazırlayıp sunduğu program kitleleri TGRT ekranlarında bir araya getiriyor. Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'nin halk oyunları grup danışmanlığını yürüttüğü program yeni yayın döneminde artık sizlerle Salı akşamları canlı yayında buluşacak.

Nice Bayramlara...

2000 yılına girerken dünya müslümanları ile Türkiye iki dini bayramı coşku ile kutladı. 8 Ocak 2000 tarihinde, İslam dininde önemli bir yer teşkil eden Ramazan ayı boyunca oruç tutan müslüman alemi, aynı güzellik ve haz ile Ramazan Bayramı'nı kutladı. 16 Mart 2000 tarihinde ise tüm İslam alemi mübarek Kurban Bayramı'nı da dini vecibelerini yerine getirmiş olmanın verdiği huzur ve mutluluk ile bayramlarını kutladı. Bizler de tüm İslam aleminin geçmiş Ramazan ve Kurban Bayramlarını bir kez daha yürekten tebrik ediyor, nice bayramlarda bir arada olmayı ümit ediyor, sağlıklı günler diliyoruz.

C.I.O.F.F. Organizasyon Konseyi Türkiye Temsilciliği Uluslararası Folklor Festivallerinin Dünya Barışına Katkısı Sempozyumunu Düzenliyor...

UNESCO'ya bağlı olarak çalışan ve bir kültür kuruluşu olan C.I.O.F.F. (Uluslararası Dünya Folklor Festivalleri ve Geleneksel Sanatlar Organizasyon Konseyi) Türkiye Temsilciliği, Uğur Koleji'nin sponsorluğunda bir sempozyum düzenliyor.

"Uluslararası Folklor Festivallerinin Dünya Barışına Katkısı" konulu sempozyum 29-30 Nisan 2000 tarihleri arasında saat 10.00-18.00'da Uğur Koleji Tiyatro Salonu'nda gerçekleştirilecek.

Bir çok halkbilimcinin de bildiri sunacağı sempozyuma dergimizin Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü Ekber Yeşilyurt da Halkbilimi ve Halkla İlişkiler konusundaki bildirisi ile katılacak.

Konuya ilgi duyan herkes bu sempozyuma ücretsiz olarak katılabilir.

Eyvan Programında Doyumsuz Sıra Geceleri...

Meltem TV ekranlarında her Perşembe günü yayınlanmakta olan ve Urfa sıra gecelerinin ananevi devamı olan Eyvan Programında izleyicilere doyumsuz bir türkü ziyafeti sunulmakta.

Sanatçı Mahmut Coşkunses'in hazırlayıp sunduğu

Eyvan Programında, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Denetleme Kurulu Başkanı Mehmet Emin Mancı program danışmanlığı ve sorumluluğunu yürütmekte.

Yakın bir tarihte Şanlıurfa'dan misafir olarak programa katılan Kazancı Bedih ve arkadaşları izleyicilere eşsiz ve muhteşem bir sıra gecesi yaşattılar.

Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı'nın Düzenlediği Halk Oyunları Yarışmaları Sonuçlandı...

5 Şubat 2000 tarihinde İçel'de düzenlenen Dernek, Kurum ve Kuruluşlar Arası Halk Oyunları Yarışmasında sahne düzenlemesi yapmayanlar dalında Şanlıurfa Belediyesi birinci, Hoydek Kırşehir Ekibi ikinci, Halay Adıyaman Ekibi üçüncü oldu. Sahne düzenlemesi yapanlar dalında Seyhan Belediyesi Adana Ekibi birinci, Tur. Halk. Oy. Derneği Adıyaman Ekibi ikinci ve Hoydek Kırşehir Ekibi üçüncü oldular.

12 Şubat 2000 tarihinde Manisa'da düzenlenen yarışmada sahne düzenlemesi yapmayanlar dalında Gaziemir Belediyesi İzmir Ekibi birinci, Gemlik H. Dans. Folk. Derneği Bursa Ekibi ikinci, Kozluk Folklor Derneği Zonguldak Ekibi üçüncü oldu. Sahne düzenlemesi yapanlar dalında Gaziemir Belediyesi İzmir Ekibi birinci, Gemlik H. Dans. Folk. Derneği Bursa Ekibi ikinci, Kozluk Folklor Derneği Zonguldak Ekibi üçüncü oldular.

19 Şubat 2000 tarihinde Bursa'da yapılan yarışmada sahne düzenlemesi yapmayanlar dalında İzmit Büyükşehir Belediyesi Kocaeli Ekibi birinci, Edirne Belediyesi Edirne Ekibi ikinci, Alayurt Halk Oyunları Derneği Kütahya Ekibi üçüncü oldu. Sahne düzenlemesi yapanlar dalında Değirmendere Belediyesi Kocaeli Ekibi birinci, Edirne Belediyesi Edirne Ekibi ikinci, Sema Belediyesi Manisa Ekibi üçüncü oldular.

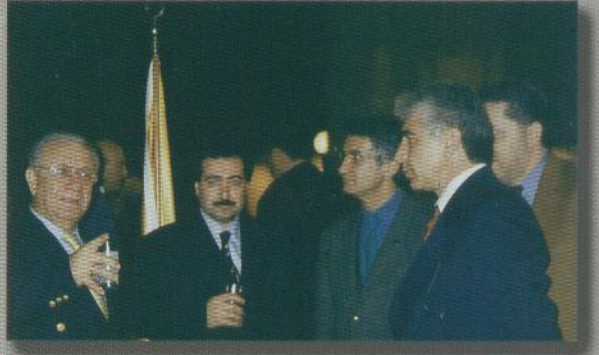
5 Mart 2000 tarihinde Ankara'da yapılan yarışmada sahne düzenlemesi yapmayanlar dalında Ankara

Büyükşehir Belediyesi FOMGED birinci, A.F.F.M ikinci ve Ankara Büyükşehir Belediyesi FOMGED üçüncü oldu. Sahne düzenlemesi yapanlar dalında Ankara Büyükşehir Belediyesi FOMGED birinci, Eyvan ikinci ve üçüncü oldular.

11 Mart 2000 tarihinde Nevşehir'de yapılan yarışmada sahne düzenlemesi yapmayanlar dalında Sivas Ekibi birinci, Tokat Devlet Hastanesi Derneği ikinci, Çorum Hattuşaş Derneği üçüncü oldu. Sahne düzenlemesi yapanlar dalında Diyarbakır Yenışehir Belediyesi birinci, Elazığ Folklor ve Sanat Derneği ikinci, Adana Büyükşehir Belediyesi üçüncü oldu. Sahne düzenlemesi yapanlar dalında Adana Büyükşehir Belediyesi birinci, Elazığ Musikisi Kons. Derneği ikinci ve Gaziantep Halk Oyunları Geliş. ve Eğit. Derneği üçüncü oldular.

Motif Ödül Töreninde... Tekel Resim Yarışması Ödül Töreni Tarihi Tophane-i Amire Kültür Merkezinde Yapıldı...

Fotoğrafta (soldan sağa) Rektör Prof. Tamer Başoğlu, Motif Başkanı M.Zeki Baykal, Dekan Prof. Aydın Ayan, Ressam Ekber Yeşilyurt ödül töreninde görülmekte...

Tekel Genel Müdürlüğü'nün, Kültür Sanat Hizmetleri kapsamında düzenlediği ve geleneksel hale getirdiği resim yarışmalarından onikincisi sonuçlandı.

Mimar Sinan Üniversitesi Rektörü Prof. Tamer Başoğlu, GESAM Telif Hakları Meslek Birliği Başkanı Prof. Dinçer Erimez, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Özer, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Kaya Özsezgin, Sanat Galerici Derneği Başkanı Doğan Paksoy (Ressam), Tekel Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü Mehmet Akbay ile Tekel Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü Ekber Yeşilyurt'dan (Ressam) oluşan Seçici Kurul Üyeleri, yarışmaya katılan 400'e yakın eserden 33 adedini sergilenmeye, 3'ü ödüle, iki eseri ise mansiyon almaya layık gördü.

Birinciliği İrfan Önürmen'in (Değişim-İnsan), (2 Milyar) İkinciliği Erdinç Üntü'nün (Yeni Kadraj), (1.5 Milyar) Üçüncülüğü F. Almiya Sağdıç'ın (Arayış), (1 Milyar) adlı eserleri aldı.

Ressam Ekber Yeşilyurt, Mimar Sinan Üniversitesi Rektörü Prof. Tamer Başoğlu, İşadamı Zeki Baykal.

Tekel Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü Mehmet Akbay, Başkanımız M. Zeki Baykal ile Ödül Töreninde...

Birinci mansiyona Murat Akagündüz'ün (Karabatakların Seyri), (500 Milyon), İkinci mansiyona Selçuk Sinan Candaş'ın (Rüzgar Burda Tek Hükümdar), (500 Milyon) adlı eseri layık görüldü.

Ödül töreni ve İstanbul sergi açılışı Mimar Sinan Üniversitesi Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezinde yapıldı. Dereceye giren eser sahiplerine ödül, plaket ve sertifikaları verildi.

Ödül töreninde Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Başkanı M. Zeki Baykal, Motif Dergisi Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü Ekber Yeşilyurt ve muhabirimiz Sacide Güngör de yer aldılar.

Ananevi Urfa Sıra Gecesi The President Hotel'de Gerçekleştirildi...

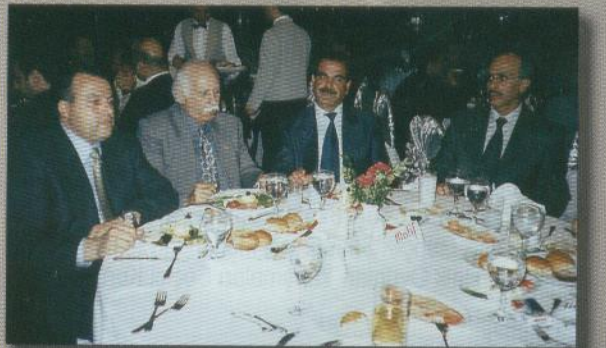
Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Denetleme Kurulu Başkanı Mehmet Emin Mancı 31 Mart tarihinde Presedent Hotel'de Urfa sıra gecesi düzenledi. Geniş bir davetli topluluğunun katıldığı ananevi Urfa sıra

gecesinde birbirinden güzel türküler eşliğinde davetliler doyusya eğlendi.

Dernek Başkanı M. Zeki Baykal ve İkinci Başkan Necip Balcı'nın da ev sahipliğini üstlendiği sıra gecesinde dostluklar ve arkadaşlıklar bir kez daha pekiştirilmiş oldu.

Motif... Motif Resimler

Anadolu'dan Yöresel Görüntüler

Ressam Ekber Yeşilyurt, Resim Dışında Sanatın Pek Çok Dalıyla İlgili.
O, Şu On Parmağında On Marifet Olanlardan...

Ekber Yeşilyurt'un kültürel değer taşıyan, "Milas Kadın Baş" adlı eseri

Sanatçı "Anadolu'da kadın baş bağlamaları" üzerine bir araştırma yapmış. Araştırmalarının sonunda her yörede, her kadının farklı bir baş bağlama şekli olduğunu gören sanatçı, bu şekillerin insanlar arasında iletişim aracı olduğunu da öğrenmiş. Sanatçı görsel düşüncelerini şöyle anlatıyor: "Asırlardır Türk Kadını başını bağlar. Baş bağlama veya başını bağlama folklorumuza da ister istemez girmişti. Baş bağlama şekilleri yöre yöre alıp incelendiğinde sayfalar dolar. Tahmin edersiniz ki görsellik olmadan yazı çok fazla bir şey anlatamaz. Kadın baş bağlamalarının yanında at başlıklarını da inceledim. Otantikliğini koruyan bu değerleri tıpkı diğerleri gibi tualime aktardım."

Profesyonel olarak ressamlığa başladıktan sonra resimleri pek çok ödüle layık görülmüş. Çeşitli dallarda 50'ye yakın plaketi, sertifika, diploma ve ödülleri var.

Ekber Yeşilyurt'un ilgilendiği tek alan resim değil. Folklorculuk da onun uzman olduğu alanlardan biri. Başbakanlık Gençlik Spor Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı Halk Oyunları Yarışmaları Seçici Kurul Üyesi,

Uluslararası yarışma ve festivallere de hem Seçici Kurul Üyesi, hem de Türkiye Temsilcisi olarak katılmış ve Türkiye adına birçok ödül getirmiş.

Yeşilyurt İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu'nu bitirmiş. Azerbaycan Respubikası Ressamlar İttifakı Hacı Zeynel Abidin Tağıyev Xalg Üniversitesi Diploması almaya hak kazanmış. Ressamlığının yanında Tekel Genel Müdürlüğü Basın Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Tekel Dergisi Yayın Yönetmenliği ve Yazı İşleri Müdürlüğü'nü de yürüten sanatçı, vakit buldukça, çeşitli el sanatları ve koleksiyonlar da yapmaya çalışıyor.

1949 yılında doğduğu Iğdır'ın tarihçesini ve kendi şiirlerini bir kitapta toplamış, fakat bunları bastırmaya henüz imkan bulamamış.

Yeşilyurt Fransa, İtalya, Macaristan, İspanya, Polonya, Romanya, Bulgaristan, İran ve Azerbaycan da çalışma ve incelemelerde bulunmuş. Sanatçı Telif Hakları Meslek Birliği (GESAM), Türk Japon Dostluk Derneği, Halkla İlişkiler Derneği, Ressamlar Derneği Sanatçı ve Sanatseverler Derneği, Motif Halkoyunları Eğitim Derneği ve Bakırköylü Sanatçılar Derneği gibi birçok kültürel kuruluşların yönetiminde de yer almıştır.

At, avrat, silah değişinden esinlenen sanatçı Ekber Yeşilyurt, resimlerinde üç temaya yer veriyor; atlar kadınlar ve silah. Fakat resimlerinde silah görmek imkansız. Bunun sebebini "Benim silahım Kültür" diye açıklıyor. Ve silah yerine Atatürk portreleri çizdiğini söylüyor. Kaybolmaya yüz tutmuş, otantik değerleri de tualine aktarmaya özen gösteriyor. Sanatçı burada folklorculuk yanının devreye girdiğini söylüyor. Üçüncü unsuruna gelince Yeşilyurt, o eski deyişi kendine göre yorumluyor. Atatürk'ün "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" sözünü benemseyiği, bu nedenle resimlerinde asla silah ve buna benzer unsurların yer almadığını gururla dile getiriyor. Ayrıca Yeşilyurt'un en büyük zevki Atatürk portresi yapmak. Son yapmış olduğu Atatürk resmi Herald Tribune ve Milliyet Gazetelerinin düzenlediği Uluslararası Atatürk konulu portre yarışmasında internet de birinci oldu.

Çalışmalarını kendi atölyesinde devam ettiren sanatçı kişisel ve karma olmak üzere 60'a yakın sergi açmış.

Tekel Sanat Galerisinde açacağı "Anadolu'dan Yöresel Görüntüler" konulu sergisi 5 Mayıs 2000 tarihi itibarıyla Mayıs ayı sonuna kadar tüm sanatseverlerin beğenisine sunulacak.

Sayın Motif Dergisi Okuyucusu,

Dergimizin 20. sayısı elinize ulaşmış bulunuyor. Her sayısını biraz daha geliştirmek ve güzelleştirmek için çaba sarfettiğimiz, yoğun bir sevgi ve emek ürünü olan Dergimizin, tarafınızdan paylaşılması en büyük dileğimizdir.

Motif Dergisi'nin bundan sonraki sayılarının size ulaşmasını arzu ediyorsanız ve abone olmayı düşünüyorsanız, lütfen telefon, faks, e-mail veya mektupla bize bildiriniz.

Ayrıca Dergimizin yeni yayın döneminde, bize ışık tutacak görüşlerinizi de, aşağıdaki boş kısma lütfen yazınız. En büyük arzumuz bundan sonra da Dergimiz aracılığı ile birlikteliğimizin sürmesidir.

Saygılarımızla,

Motif Dergisi

Motif Dergisi'ne Ulaşmak İçin:

Tel. : 0.212. 531 61 68

Faks : 0.212. 635 52 43

Adres : Fevzipaşa Caddesi, No:124/2 Atikali - Fatih / İSTANBUL

(Formu işaretli yerden kestikten sonra katlayarak bize gönderebilirsiniz.)

MOTİF DERGİSİ ABONE FORMU

FİRMA ADI : _____

FAALİYET ALANI : _____ KAMU () ÖZEL ()

ADI SOYADI : _____

ADRES : _____

POSTA KUTUSU () POSTA KODU ()

TELEFON : _____ FAKS : _____

LÜTFEN SİZE UYGUN SEÇİMİ İŞARETLEYİN

	YURT İÇİ	YURT DIŞI	
() 6 AYLIK (2 SAYI)	4.000.000.-TL.	() 6 AYLIK (2 SAYI)	15 \$
() 1 YILLIK (4 SAYI)	8.000.000.-TL.	() 1 YILLIK (4 SAYI)	30 \$

NOT : FİYATLARIMIZ 2000 YILINI KAPSAR.

ÖDEME ŞEKLİ

() NAKİT

() BANKA HAVALESİ (ESBANK BEYAZIT ŞUBESİ 304250-351081-5 NOLU
MOTİF HALK OYUNLARI EĞİTİM DERNEĞİ HESABI)

() POSTA HAVALESİ (FEVZİPAŞA CADDESİ NO:124 KAT:2 ATIKALI / FATİH / İSTANBUL
TEL.: 0.212. 531 61 68 • FAKS: 0.212. 635 52 43)

TARİH / /

İMZA

Görüşleriniz

NOT : Abonelik kaydınızın yapılabilmesi için bu formun doldurduktan sonra tarafımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Urfalı İstanbul Kebapçısı

İNCİ GIDA SAN. TİC. LTD.ŞTİ. KURULUŞUDUR

MERKEZ

İstanbul Caddesi, No.:77 (Adliye Karşısı)
Bakırköy / İSTANBUL
Tel.: (0.212) 570 06 62 - 583 45 89

ŞUBE

Milliyetçi Sokak, No.:9/A Bakırköy / İSTANBUL
Tel.: (0.212) 571 24 95 - 660 23 93

KAMEROĞLU
Kuyumculuk Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Merkez: Aynacılar Cad. No: 4
Kapalı - İSTANBUL (Mahmutpaşa Kapısı Girişi)
Tel : (+90 212) 513 43 64 / 65
512 56 62 - 519 42.23 / 36
Fax: (+90 212) 522 70 32

EKOL®

Takıda zeukli seçim

“Sağlığınız altın kadar değerlidir.”

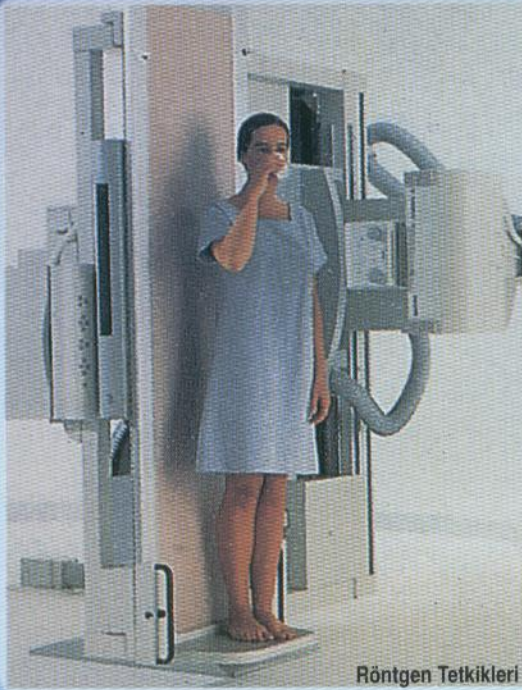

Magnetik Rezonans

- ✓ MAGNETİK REZONANS
- ✓ BİLGİSAYAR TOMOGRAFI
- ✓ RENKLİ DOPPLER ULTRASON
- ✓ RÖNTGEN
- ✓ MAMMOGRAFI
- ✓ LABORATUAR
- ✓ CHECK-UP (Sağlık Kontrol)

Renkli Doppler US

Röntgen Tetkikleri

Mammografi

Laboratuar

24 Saat Ambulans Hizmetleri

TOMOMER
Bakırköy

**Radyolojik Görüntüleme
ve Check-Up Merkezi**

MERKEZ: Zuhuratbaba, Faziletli Sokak No.:7

Dikilitaş - Bakırköy / İSTANBUL

Tel.: (0212) 542 62 35 • 542 62 27

SUBE: Incirli Caddesi Yeşilada Sokak

Kartaltepe - Bakırköy / İSTANBUL

Tel.: (0212) 571 46 12 • 571 11 72

Arif'in cep numarası kaç?

Öğrenmek çok kolay:

132

TURKCELL
BİLİNMEYEN
NUMARALAR

TÜRKİYE'DE İLK DEFA

Cep telefonunuzdan 132 Turkcell Bilinmeyen Numaralar Servisini arayın.
Öğrenmek istediğiniz Turkcell numaralarına anında ulaşın...
7 gün 24 saat

TURKCELL

Cünkü iletişim çok sevi değiştirir

TUTKUNLAR

ÇELİK KAPI

Özel tasarım çelik kapılar

İŞYERİ ve FABRİKA GÜVENLİK SİSTEMLERİ

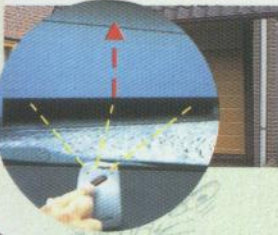
Elektromekanik sürgülü fabrika kapıları

Uzaktan kumandalı bahçe giriş kapıları

Daire giriş kapıları

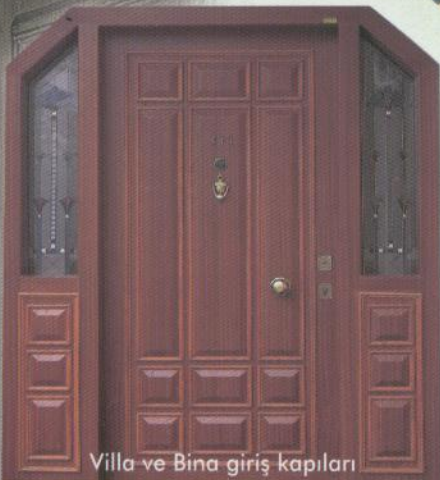
GARAJ GÜVENLİK ve BARIYER SİSTEMLERİ

Garaj stor kapıları

Hidrolik trafik bariyerleri

Villa ve Bina giriş kapıları

DEPREM

GÜVENLİK SİSTEMLERİ

Çelik deprem masası

Çelik yatak deprem korunağı

TÜRKİYE DE
Tüketici Odaları
İK ÇELİKKAPI

GENE
ALAD KAPI!

TUTKUNLAR®

Endüstriyel Ürünler San. ve Tic. Ltd. Şti.

Fabrika: Terazidere Mahallesi, Güneş Caddesi No:31 Bayrampaşa / İstanbul

Tel.: 90.212. 576 65 59 - 544 54 59 - 612 06 06 • Fax: 90.212. 576 50 85 - 544 54 60

Sube : Hafız Numan Efendi Sok. Şirin Psj. No:4 Tekirdağ • Tel.: 0.282. 263 84 31